

TEŞEKKÜR

Öncelikle varoluőumun yegane iki sebebi oldukları için ve beni özgür bir birey olarak yetiőtirip, ideallerimin ve inandıklarımın peőine düőtüğüm yollarda yalnız bırakmayıp yanımda olduklarını hissettirdikleri ve yüreklendirdikleri için, maddi ve manevi desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen canım annem ve babam Özgül ve Öner Hepşen'e...

Araştırmam sırasında kafamda oluşan soru işaretlerine sabırla ve özenle cevap veren arkadaşım Ar. Gör. Aslıcan Kalfa'ya, tezimin oluőum ve sonuğlanma süreçlerinde benim için çok değerli ve önemli fikirlerini ortaya sunan arkadaşlarım Eda Zeran ve Ebru Cerit'e, tezimin en telaőlandığım ve endiőelendiğim döneminde yardımını esirgemeyen arkadaşım Selda Deliktaő'a...

Her zaman yanımda olan, çok değerli önerileri ve görüşleri ile bana ıőtık tutan, katkıları sayesinde ęalıőmamı zenginleőtiren ve tezimin konusuna olan alakamı ve merakımı daha da peręinleyen tez danıőmanım ve değerli hocam Prof. Dr. Nahide Bozkurt'a teőekkürlerimi borę bilirim.

ÖZET

Toplumsal ve kültürel yaşamı önemli ölçüde etkileyen en büyük etkenlerden biri olan din ve dinlere bağlı kutsal kitapların, kadın bedenine yönelik yaklaşımlarının benzerliklerini ve farklılıklarını ortaya koyma amacındaki bu çalışma, ayetlerdeki kadın bedeni üzerindeki tahakkümü sorgulamaktadır.

Bedenin genel anlamda yapılan tanımı sayesinde, toplumsal ve biyolojik cinsiyet ayrımı açıklanmıştır. Kadın bedenini doğrudan ilgilendiren kavramlar üzerinden gidilen araştırmamızda, üç kutsal kitaptaki kadın bedenine yönelik ayetler ortaya koyulmuş ve bu kavramlar hakkında çeşitli düşünürlerin yorumları ele alınmıştır. Yahudilerin kutsal kitabı Eski Ahit, Hıristiyanların kutsal kitabı Yeni Ahit ve Müslümanların kutsal kitabı Kuran-ı Kerim'in kadın bedenine yönelik tutumunun birbiriyle olan etkileşimi göz önüne serilmiştir. Özellikle Kuran-ı Kerim'deki ayetler ile birlikte ele alınan hadisler ve tefsirler de konunun çok yönlü ele alınmasına fırsat sunmuştur. Kadına ve dolayısıyla bedenine yönelik dini baskının irdelendiği bu tez, yüzyıllardır var olan ataerkil toplum düzeninin devamlılığını nasıl sağladığını göstermektedir.

Feminist ve eleştirel kuram çerçevesinden bakılan bu çalışma, kadın bedenini iktidar alanı olarak gören erilliğin hangi dine ve kitaba inanırsa inansın,

mevcudiyetini koruma adına kadını kısıtladığını ve dini buyrukları kullanarak kadını özel alanına hapsettiğini gözler önüne sermektedir.

Anahtar Kelimeler: Tevrat, İncil, Kuran-ı Kerim, Beden, Kadın, Zina, Bekaret, Fuhuş, Örtünme, Yaratılış, Cinsel Şiddet, Fiziksel Şiddet, Adet Kanaması, Lezbiyenlik.

ABSTRACT

This study which has the aim of displaying approaches of religions and the holy books connected to them, which are one of the biggest factors effecting the social and cultural life, questions domination on women's body of the verses in these holy books. Especially, these approaches are dealt with according to their similarities and differences through woman body.

The differentiation of gender and sex has been stated out by explanation of the body's literal meaning. In our study which discusses terms directly related to woman body, the verses about woman body from three different holy books have been indicated and the interpretations of various philosophers have been considered about these verses. The interconnection of the approaches about woman body among the Old Testament of Jewish community, the New Testament of Christian community and Holy Koran of Muslim community has been brought out. Especially, together with the verses in Holy Koran, the Prophet Muhammad's sayings, and exegesis also have given opportunity to discuss the topic in various aspects. This thesis in which the religious pressure on woman and accordingly her body is examined shows how patriarchal society, existing for ages, is able to protect its continuity.

This study which has a perspective of feminist and critical theory shows that, no matter what religion or holy book it believes, the masculinity which considers woman body as power domain limits woman and by using religious commands imprisons her into domesticity with the purpose of saving its presence .

Key words: the Old Testament, Holy Bible, Holy Koran, Body, Woman, Adultery, Virginity, Prostitution, Veil, Creation, Sexual Violence, Physical Violence, Menstrual Bleeding, Lesbianism.

ÖNSÖZ

Günümüzde kadına ve kadın bedenine yönelik baskının devamlılığına neden olan ataerkil sistemin yapı taşlarını ele almak için öncelikle toplumsal hayatı şekillendiren en büyük dinamiklerden biri olan dine ve onun yazılı yasası olan kutsal kitaplara bakmak gereklidir. Bu araştırmanın hedefi; Yahudilik, Hıristiyanlık ve İslam dinlerinin kutsal kitapları olan Tevrat, İncil ve Kuran-ı Kerim’de kadın bedenini ilgilendiren konularda hangi ayetlerin yazılı olduğunu sergilemek ve bu ayetlerin birbirleriyle olan ilişkisini gözler önüne sermektir.

Bedenin farklı bakış açılarındaki tanımlarına yer verilirken, devamında araştırmamızın mihenk taşı olan kadın bedenini özgüleştiren toplumsal ve biyolojik cinsiyet ayrımını oluşturan etkenlere değinilmektedir. Biyolojik cinsiyetin toplumsal cinsiyeti ve buna bağlı olarak toplumsal cinsiyet rollerini belirlediğine dair öne sürülen akademik çalışmalardan bahsederken amaç; kadın ile erkek bedeni arasındaki biyolojik farklılıkların, insanlığın varoluşundan bu yana toplumsal yaşam normlarını ne şekilde değiştirip düzenlediğini göstermektir.

Araştırmamızı kendi özel çerçevesinde belirginleştiren, kadın bedenini doğrudan ilgilendiren kavramları tanımlayarak ve bu kavramlardan bahseden ayetleri terminolojik olarak sırasıyla Tevrat, İncil ve Kuran-ı Kerim’den göstererek açıklanmıştır. Kadın bedenine yönelik ve kadın bedeniyle etkileşim halinde olan

kavramlar olarak; yaratılış, evlilik öncesi seks ve bekaret, zina, fuhuş ve fahişelik, lezbiyenlik, adet kanaması, örtünme ve de kadına yönelik evlilik içi cinsel ve fiziksel şiddet ele alınmıştır.

Ele alınan kutsal kitaplar olan Tevrat, İncil ve Kuran-ı Kerim’de bulunan ayetlere tarafsız bir gözle bakmaya çalışılarak araştırmamız tamamlanmıştır.

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii

TEVRAT, İNCİL VE KURAN-I KERİM'DE KADIN BEDENİ

1.GİRİŞ.....	1
1.1 BEDENİN TANIMI.....	5
1.2 TOPLUMSAL CİNSİYET VE BİYOLOJİK BEDEN.....	13
2. TEVRAT, İNCİL VE KURAN-I KERİM'DE KADIN BEDENİ	
2.1 İNSANIN YARATILIŞI.....	21
2.2 EVLİLİK ÖNCESİ SEKS VE BEKARET.....	31
2.3 ZİNA.....	36
2.4 FUHUŞ VE FAHİŞELİK.....	53
2.5 LEZBİYENLİK.....	66
2.6 ADET KANAMASI.....	71
2.7 ÖRTÜNME.....	80
2.8 KADINA YÖNELİK EVLİLİK İÇİ FİZİKSEL VE CİNSEL ŞİDDET.....	89
3. SONUÇ.....	97
KAYNAKÇA.....	104

1.GİRİŞ

Araştırmanın konusunu kafamda belirginleştirmem çok da kolay olmamıştı ancak ne zaman ki Kuran-ı Kerim'deki Nur suresinin 31. ayetinde bahsedilen “ziynet” kelimesiyle kastedilenin ne olduğuna dair fikir yürütmeye başladım, o zaman araştırmam gereken konunun ayetler olduğuna karar verdim. Üç büyük kutsal kitap olan Tevrat, İncil ve Kuran-ı Kerim'i okuyup ve bu kitaplarda kadınla ilgili ayetleri inceledikten sonra kafamdaki soru işaretleri daha da çoğaldı. Kutsal kitapların kadına yaklaşımını ve bu yaklaşımın günümüzde hala devam edip etmediğini sorgularken literatür araştırması yapmaya başladım ve çalışmamın konusunu Tevrat, İncil ve Kuran-ı Kerim'in kadın bedeni hakkındaki ayetleri olarak kafamda şekillendirdim.

Geniş kapsamlı bir konuyu araştırdığım için, kendimi ve çalışmamı sınırlamak zorunda kaldım. Çizdiğim sınırlar, çalışmamın bir karmaşaya dönüşmesini engellemesi yönünden bana yardımcı oldu. Ne kadar derine inersen o kadar içerisinden çıkılamaz bir hale geleceğini bildiğim için öncelikle “Ben bu araştırmayla ne söylemek istiyorum?” sorusuna odaklandım. İlahi kavramlara feminist bir perspektiften bakmak istediğim için, bilimselliği garantilemek adına ayetler ve bu ayetlere paralel hadisler üzerinden gittim. Konu başlıklarını oluşturmam ise ayetlerdeki varoluşlarına göre değil, kadın bedenini doğrudan ilgilendiren kavramlar olmalarına göre belirginleşti. Bu çalışmada yapmak istediğim; kadın bedenini ilgilendiren kavramların üç kutsal kitapta ne şekilde geçtiğini, nasıl

yorumlandığını ve de bu ayet ve yorumların birbirleriyle olan benzerlik ve farklılıklarını göz önüne sermektir.

Öncelikle, kadının farklılaşmış yaratılış öykülerine bakmak bize üç kutsal kitabın, kadını erkeğin yanında mı yoksa daha alt bir kademesinde mi görüldüğüne dair bir fikir sunacaktır. Adem ile Havva'nın hikayesinde bizi ilgilendiren Havva'nın hangi şekilde ve koşullarda yaratıldığıdır ki bu üç kutsal kitapta geçen yaratılış hakkındaki ayetlerde bu konu hakkındaki cevaplara ulaşılabilecektir.

Erkek egemen zihniyette el değmemişliğin, saflığın ve temizliğin simgesi olarak görülen bekaret olgusu da kadın bedenine yönelik tahakkümlerin çeşitliliğinde kendine ayrı ve özel bir yer edinmiştir. Evlilik öncesi sekse ve bakireliğe yönelik tutumların belirginleşmesinde ve günümüzde de kendisinden söz ettirmesinde büyük rol oynayan ayetler ortaya konacak ve birbirleriyle olan etkileşimi analiz edilecektir.

Kadına toplumsal hayat içerisinde bir koruma ve kalkan sağlayan evlilik kurumunun en güçlü yıkıcı gücü olarak görülen zina kavramına ve de zina ile ilgili ayetlere değinilecek ve bu bağlamda dinler arasında zinaya yönelik tutumun farklılıkları ve benzerlikleri belirginleşecektir. Üç farklı coğrafyada ve dinde zina yapan kadına ve erkeğe ne şekilde bakıldığı, neyin zina suçu olduğu ve zina yapanların ne şekilde cezalandırıldığı analiz edilecektir.

Araştırmamızı sınırlayan kadın bedeni olgusu hakkındaki en belirleyici ve belki de en töhmet altında bırakıcı günah olarak adlandırılan fuhuş ve fahişeliğin ilahi hayattaki görüngüsüne, yargısına ve cezasına bakılacaktır. Bedenin bir mal ve meta gibi satıldığı ve bunu satmak zorunda olanların kadın olduğu bir düzende, dinlerin fahişeliğe ve fahişeyle birlikte olan erkeklere bakış açısı irdelenecektir.

Eşcinsellik tüm dinler için büyük bir günahdır ve bu paralelde de kadın eşcinselliği olan lezbiyenliğe dair kutsal kitapların tutumu sorgulanacaktır.

Bedensel bir ifrazat olan adet kanamasının, gündelik hayatı, evlilik ilişkisini nasıl etkilediğini analiz eden bu kısımda da kanın kutsallık ve kirlilik metaforları arasındaki ilişkisinden bahsedilecektir.

Giyim ve kuşamın hangi koşullarla örtünmeye tekabül ettiğini ve tarihsellik/toplumsallık bağlamında dinlerin kadının örtünmesi konusuna nasıl yaklaştığı belirginleştirilecek ve kadının neden ve nasıl örtünmesi gerektiğine dair sorulara verilen kutsal kitap cevapları aranacaktır.

Gündelik yaşamda sürekli örneklerini gördüğümüz ve evlilik içerisinde bir suç mu yoksa erkeğe verilmiş bir hak mı olduğuna dair tartışmalara devam ettiğimiz

kadına yönelik ev içi cinsel ve fiziksel şiddetin erilliğini meşrulaştıran ayetlerin birbirleriyle olan benzerlikleri ve farklılıklarının ele alınacağı bu bölümde, üç kutsal kitabın gözünde kadına yönelik şiddet irdelenecektir.

1.1 BEDENİN TANIMI

İnsan varlığının en somut kanıtı olan beden; canlılar dünyasında yer aldığımızın duyular yoluyla algılanmasında birincil etkidir. Hacmi, kütlesi, biçimi ve organik yapısı ile canlı varlığımızın maddi bölümüdür. Bedenin en küçük yapı birimi olan hücreler dokuları, dokular organları, fiziksel olarak aynı işlevi gören organlar da sistemleri oluşturur. İnsanın tüm kimyasal ve fiziksel organizmasının bütünüdür ve varlığın korunması, soyun sürekliliği için birbiriyle uyumlu çalışan birimlerden oluşmuştur. Bedenin var olabilmesi için tüm birimlerinin görevlerini yerine getirmesi gereklidir. Kas ve kemiklerin üzerini kaplayan ten ise görünürde nesnel farklılığı meydana getirir. Tenin varlığı, bedenin kimlik kazanmasında önemli bir faktördür. Üzerinde bulunan duyu organları ile kendi maddi varlığı dışındakileri algılar ve bilinçlenme evresinde yardımcı rol oynar. Algı duyuusal bilgiyi yorumlar ve düzenler, bu doğrultuda duyumdan farklılaşmıştır çünkü duyumda yorumlama yoktur.

Bedene dair din ve bilimin görüşleri farklıdır. Din, bedenin içindeki ruha bakarken, bilim de bedenin dışındaki nesnel dünyaya bakmaktadır. Tevrat'ta, İncil'de ve Kuran-ı Kerim'de yaratılış hakkında bulunan ayetlere baktığımızda görünen ise; insanları kadın ve erkek olarak Tanrı yaratmıştır. Tevrat'ta ruhtan yoksun bir bedenin ölü olduğu kabul edilmiştir. İbranilerde ve İslamiyet'te erkeğin sünnet edilmesi, kulak delinmesi adeti, Afrika'nın ilkel kabilelerinde bedene çizilen

çizgiler, beden üzerinde toplumsal birer görüngüdür (Kösemihal, 1982; 21-29). İncil’de ise ilk günah (original sin) ile bedenin kötülüğe ve şeytana açık bir maddiyat olduğu ancak bunun yanında da İsa’nın Tanrı’nın oğlu olması hasebiyle bedenin kutsal da olduğuna gönderme yapılmıştır. Bu bağlamda Hıristiyanlıkta beden, hem kontrol altına alınması gereken her türlü kötülüğe açık bir varlık hem de kutsallığından faydalanılabilecek bir mabettir. İslam’da ise ruh, nefis ve beden birleşimi insanı meydana getiren bir bütündür ve beden ölse de ruh ölmez, bedene kuvvetini veren ruhtur.

Hıristiyanlıkta ve Müslümanlıkta ölüm karşısında sürekli yaşama isteği pek kabul edilmez. Fani olan insan elbet bir gün ölmek zorundadır ve “bedenin ölmesi” olarak sınırlandırılan ölüm kavramı, bedenin karşısına getirilen “ruh” kavramını anlamak açısından önemlidir. Nazife Şişman’a (2006) göre, modernite ile birlikte beden çözümlemesi, modernite öncesi dönemdekine nazaran farklılaşmıştır. Dönemin getirdiği koşullar ile birlikte beden olgusu, kimlik ve benlik algılarının merkezine yerleşmiştir.

Eski Yunan filozoflarının düşüncelerine bakarsak, Socrates bedeni ruhun mezarı ve onun önündeki bir engel olarak tanımlarken Platon da aynı şekilde bedeni ruhun mezarı olarak görmektedir. Ancak Socrates kadar bu kavrama karşı bir tepkisi yoktur. O’na göre beden, insanın onu nasıl kullandığına bağlı olarak iyiye ya da kötüye hizmet edebilecek esneklikte bir olgudur. Aristoteles ise bedenin ve ruhun

birbirinden ayrılamayacağını düşünür ve de ruhun bedenden üstün olduğuna inanır (Şişman, 2006: 21-22). Rönesans dönemine kadar bedene güç verenin ruh olduğuna inanılmış ve ruhun yüceliğinden bahsedilmiştir. Bu yeni döneme kadar hakim olan düşünce, ruh ve bedenin ancak birlikteyken güçlü oldukları fakat bedenin ruh karşısında hareket ettirilmek için bekleyen bir kukla olduğu yönündedir.

Rönesans dönemine gelindiğinde; beden kavramı konusundaki düşüncelerin içerisine artık “ruh” söylemi alınmamaya başlanmıştır. Bu dönemde etkili olan inanış, insan bedeninin seküler güzelliğinin ön plana çıkarılmasının önemidir. Feodalizmde var olan baskıcı uygulamalara bakıldığında, bedenin bu şekilde tasvir edilmeye başlanması o dönem için büyük bir ilerlemedir. Dönem içerisindeki yenilik ve gelişmeler ile birlikte bireyciliğin yükselişe geçmesi de bedene atfedilen özelliklerin değişime uğramasına neden olmuştur. Ailenin özel alanla sınırlandırılmaya başlanması gibi çeşitli toplumsal hareketlilikler ile birlikte bedenin kontrol altına alınması artık ruhani sebeplerden değil, medenilik endişesinin getirdiği sebeplerden önemli hale gelmiştir (Şişman, 2006: 24-25).

Rönesans hareketi ile birlikte, insanın maddi bölümünün görünmez bir yaşamsal güce sahip olmadığına inanan Descartes’ın felsefesi önem kazanmıştır. Saint Augustain’in “Si Fallor Sum” – (Yanılıyorsam varım) – sözüne karşılık “Cogito Ergo Sum” – (Düşünüyorum o halde varım) – demiştir. Düşünmekten kastı bilinçtir ve insan bilinci ile kendisinden ayırık durumda olan bilgiyi yaratır.

Kartezyen düşüncenin ve septisizmin babası olan Descartes 'e göre zihin/bilinç ve beden, saat gibi işleyen birer gerçekliktir. Ancak bilinci, ruhun temeli olarak görürken bedeni de hacme/uzama bağlamıştır. “Cismin niteliği uzama bağlıdır. Uzam ortadan kalkarsa cisim de kalkar. Uzamın ortadan kalktığında cismin kapladığı her şey ortadan kalkar” (Gökberk, 1999; 268).

Descartes ruhu ve bedeni ikiye ayırırken ruhu kiliseye, bedeni de bilime adamıştır. Bu düşüncesi ile skolastik Hıristiyan düşüncesinden ayrılmanın eşliğini de belirlemiştir. Akıla insanlık atfederken, bedene hayvanlık atfetmesi de O'nun düşüncesinde aklın bedenden üstün olduğuna dair bir kanıttır.

Ünlü rasyonalistlerden Spinoza'ya göre de evren, Tanrı'nın varlığından ortaya çıkmış bir gerçekliktir ve Tanrı nesnelere görüntüsüdür. Beden ve ruh/zihin birdir. Alman filozof Leibniz ise ruh ve beden birbirlerinden ayrı etkileşim içinde olduklarını belirterek, bu iki olguyu monad (birliktelik) olarak ele alır. Ruh ve beden nedensellik bağı olmayan bir bağlantı ile birbirine bağlanır ve ruh bedeni etkileyendir (Gökberk, 1999; 266-320). Aydınlanma çağı ile birlikte beden Kartezyen düşünce ile ele alınmış ve Batı felsefesi ruh/beden dualizmi üzerinden ilerlemiştir. Ancak bu karşılaştırma içerisinde dışlanan ve görmezden gelinen hep beden olmuştur. Ötekileştirilen beden üzerinden yürütülen politikalar, bedeni bastırma politikaları ve kontrol mekanizmaları ile denetim altına almaya çalışmıştır. Cinsellik, eğitim, sağlık,

ölüm gibi kavramlar beden politikasının içerisinde yer almaktadır (Saygılı, AÜHFD, 2005; 323-324).

19. yüzyıldaki toplumsal ve düşünceler gelişmeler ile birlikte, beden ve ruh kavramları hakkındaki yargılar da değişmiştir. Darwin, Nietzsche ve Freud gibi düşünürler ruhun yok kabul edildiği ve bedenın tamamen materyalist bir şekilde inşa edildiği bu dönemin en büyük mimarlarıdır (Şişman, 2006; 27). İnsanın organik yapısının araştırılması Charles Darwin'in "İnsanın Türeyişi" (1871) adlı çalışması ile gelişmeye başlar. İnsan ve hayvan arasındaki temel ontolojik ayrışma, yaratılışta insana atfedilen yücelik sıfatının da yitirilmesine neden olur (Pinguet, 2006; 74). "Türlerin Kökeni" (1859) adlı eserinde ise ruhu devreden çıkararak, akılı bedene bağlı bir etken olarak göstermiştir. Platon'dan beri devam eden akıl/beden dualitesi Darwin ile birlikte tam tersine çevrilmiş olur. Bedene yön veren artık akıl/zihin değildir, tam aksine akla ve zihne yön veren bedenimizdir. (Şişman, 2006; 28).

Psikanalizmin babası olarak kabul edilen Sigmund Freud'un psikanalitik kuramının temeli ise, insan davranışlarının kökeninin içgüdüler ile kurulmuş olduğu düşüncesidir. Darwin'in görüşleriyle benzeşen görüşlere sahip olan Freud için de insan arzuları ile hareket eden bir hayvandır. Varoluşçu Alman filozof Friedrich Nietzsche ise "Hıristiyan Tanrı"'nın emrediciliğinden ve bu dinin bilim karşıtı olduğundan söz eder. *Böyle Buyurdu Zerdüşt* (1883) adlı eserinde "*Hristiyanlık, eski kültürün mirasını bizden çaldı. Sonra da bizi, İslam kültürünün mirasından yoksun*

bıraktı. Temelde bize, Grek ve Roma'dan daha yakın olan ve doğrudan duyu ve zevkimize hitap eden İspanya'nın muhteşem Magribi kültürü ayaklar altında çiğnendi. Neden? Çünkü soyluydu, çünkü kökenlerini insanca içgüdülerden alıyordu...” diyerek Hıristiyan dinin yıkıcılığından söz etmiştir. Benlik ve beden kavramlarını bir araya getiren Nietzsche, benliğin beden tarafından yapılanmış olduğuna inanmaktadır.

Sigmund Freud “Ben her şeyden önce bedenseldir, yalnızca bir yüzey varlığı değil, bir yüzeyin yansıtılmasıdır da” (Freud, 2001; 86) diyerek, bedenin duyumsal algısı ile oluşturduğu bilincin davranışlara olan etkisinden söz eder. Bedenin dışarıdan ya da içeriden almış olduğu duyum ya da duyular ile birlikte bilinç oluşmaktadır ve bu verilerin değer yargılarımızı oluşturması ile birlikte, insan zihni şekillenmiş olur. Beden ve akıl/zihin/bilinç/ruh olarak ayrılan insan, temel düzeyde hayvanla eşit tutulsa da toplumsal yönüyle hayvandan ayrılmaktadır. Bilinci sayesinde kültürel bir varlık haline gelen insan, bedeni sayesinde toplumsallığını kazanır.

İnsan, toplumsal bir varlıktır ve çevresiyle olan ilişkisinde toplum etken bir konumdayken, kendisi edilgen konumdadır. Birey toplumsal ilişkilerini düzenleme açısından tek başına değildir. Bu ilişkilerini belirleyen ve tayin eden toplumdur. İnsan doğa ile etkileşim içinde bulunduğu dönemden sonra, üretim ilişkilerinin başlaması ile birlikte toplumsallığını kazanır.

Buhar makinesinin bulunması ile birlikte başlayan Sanayi Devrimi ile birlikte üretim ilişkileri çok yönlü bir değişime uğramıştır. Fabrikalarda işçi olarak üretimde bulunan insanlar, bedenleri ile birlikte devlet ile ilişkileri açısından farklılaşmıştır. Beden artık bir meta, mal ve eşya konumuna gelmiştir. İşçilerin bedenleri ile ortaya koyduğu emek, kapitalizm tarafından sömürülmeye başlamıştır. Bu dönem hakkında ünlü politik ekonomist ve komünizmin kuramsal babası Karl Marx'ın ortaya attığı kavramlara bakacak olursak (artı değer, yabancılaşma, emek piyasası vs.), endüstrileşme ile birlikte insan bedeni günümüzde halen daha devam eden sancılı ilişkilerine 18. yüzyılın sonundan beri devam etmektedir. Üretim ve tüketim faaliyetlerinin insan ilişkilerini zorunlu kılması da insanın toplumla etkileşim içerisine girmesinde büyük bir etkidir. Karl Marx gibi diyalektik materyalizmin babası olarak görülen bir düşünce adamının, tüm bu emek ilişkileri içerisinde bedene açıklık getirmemesi ve ona değinmemesi şaşırtıcıdır. Marx'ın bu eksikliğin farkına varıp tamamlamaya çalışacak olan da Michel Foucault'dur.

İktidar ve ceza alanındaki görüşleriyle modern çağın ünlü Fransız filozofu olan Foucault, "biyoiktidar" (siyasal anatomi) dediği iktidar biçimiyle bedeni iktidar ile ilişkilendirir. İnsanlara baskı mekanizmaları ile hükmetmenin yerine, insanları birey haline getirerek itaatkar kılmayı öngören bu anlayışa göre, insan bedenini disipline etmek ve uysallaştırmak iktidarın görevidir. Bedenin mikro-politiğinin bir örneği ise, doğum kontrol yöntemidir ve bu yöntemle iktidar üreme üzerinde dahi söz sahibi olmuştur. Disiplin, bedenin itaatini sağlamak içindir. "*Modern iktidar büyük gözaltıdır*" sözüyle Foucault; iktidarın her yerde her şekilde var olduğunu ve

temelinde yatan en büyük nedenin kontrol olduğunu savunmaktadır. “*Mesela 1871 yılında İngiltere’de frengi aşısı zorunlu kılınır. İşte bu, bedenın siyasal anatomisinde, yani fiziksel beden ile siyasal beden arasındaki ilişkide, önemli bir dönüm noktasıdır*” (Şişman, 2006; 29).

İbranilerde ve İslamiyet’te erkeğin sünnet edilmesi, kulak delinmesi adeti, ilkelerde bedene çizilen çizgiler, beden üzerinde toplumsal birer görüngüdür (Kösemihal, 1982; 21-29).

20. yüzyıla gelindiğinde ise, ahlak, toplumsal cinsiyet ve ırk konusunda yeniden inşalar söz konusu olmuştur. İlk güzellik yarışmasının düzenlenmesi ile beden, yine Eski Yunan’daki gibi kutsallık ve kurumsallaşmışlık içerisinde sahneye çıkmıştır.

Modern toplum için “güzel beden” kavramı önemlidir. Sadece güzel kadın bedeni değil, güçlü erkek bedeni de kutsanmıştır. Modern dönemdeki beden, eskiye dönüş ile ideal güzel beden imgesi haline geri dönmüştür. Mekanik beden anlayışı ile birlikte tıp alanındaki gelişmeler, bedeni olumlulaştırma yönünde büyük adımlardır. Ruh/beden ayrılığı bir yana, insan artık tümdengelimci bir yaklaşımla ele alınmaya başlamıştır. Mekanik anlayışın ilerlemesi ile insanın organik yapısı göz ardı edilmiştir. Bedeni organik bir makine olarak kabul eden görüş ile birlikte ruh dahi

reddedilmiştir. 20. yüzyılda bilimsel gelişmeler ile birlikte materyalizm atağa geçmiş ve beden her şey olarak kabul görmüştür (Şişman, 2006; 30-32).

1.2 TOPLUMSAL CİNSİYET VE BİYOLOJİK BEDEN

Yaratılışından itibaren, insanoğlunun en temel kategorize edilme biçimi kadın ve erkek olarak ikiye ayrılmasında görülmektedir. Cinsiyet (sex) dediğimiz bu kavram; kadın ve erkek arasındaki biyolojik farklılıkların belirtilmesi amacını taşımaktadır.

Genetik anlamda erkek XY, kadın XX kromozomlarıyla, dışsal ve içsel üreme organları olarak da penis ve vajinayla, cinsel karakteristik özellikleriyle de kılı, kaslı diye ayrışan iki cinsiyetin bu farklılıklarına yapılan göndermeler biyolojik temeldedir (Girginer. 1994; 7). Toplumsal cinsiyet (gender) terimini tanımlamak için yapılan tüm çabaların ortak birleşimi, bu kavramın tanımının da çerçevesini oluşturmuştur. “Toplumsal cinsiyet, bireyi kadınsı ya da erkeksi olarak karakterize eden psikososyal özelliklerdir.” (Rice ve Kohl, 1996).

Biyolojik özelliklerden ayrı olarak, kendisine atfedilen özellikleri zamana, mekana ve içinde bulunduğu kültüre uygun olarak gerçekleştirme pratiğinin, fiziksel

görünüş ile birleşmesi ile oluşan bu kavram ilk kez 1950'lerde duyulmaya başlanmış ve 1968 tarihinde başlayan radikal feminizm hareketiyle beraber feministler arasında kendine yer edinmiştir. Erkek ve kadın rollerinin doğal olmadığını ve doğuştan getirilmediğini savunan feministler, toplumsal cinsiyeti cinsiyet kavramının önüne getirmişlerdir. Erkek ve kadınlara biyolojik özelliklerinden dolayı sosyal değerler atfeden kavram, biyolojik farklılık ile toplumsal rol sisteminin ne şekilde beraber yürüyebildiğine dair birçok soru işareti bırakmıştır ve bu soruları da yanıtlama çabasına düşenlerin çoğunu, bu çıkmaza en çok ilgi gösteren feminist araştırmacılar oluşturmuştur.

Feminist araştırmacıların bir bölümü kadınlık ve erkeklik rollerinin biyolojik temelli olduğu savına inanırken, diğer bir bölümü de toplumsal cinsiyet rollerinin biyolojik farklılık temelli olduğuna ve de bunun yanında bu farklılıkların kültürel öğrenme ile edinilmiş olduğuna inanmaktadırlar (Connel; 1998, 79-80). Cinsiyet kavramının ihtiva ettiği biyolojik determinizme bir başkaldırı olarak ortaya çıkan toplumsal cinsiyet kavramı, kadınlık ve erkeklik normları üzerinden yürüyen tartışmaların belkemiği haline gelmiştir. Kadın ve erkek olmak, doğal ve doğuştan olarak adlandırılırken, kadınlık ve erkeklik ise toplumsallaşma süreci ile beraber kültürel bir yapılanmaya işaret etmektedir. Kadının ve erkeğin nasıl davranması gerektiğini, üzerine hangi görevlerin düştüğünü, ne çeşit rolleri üstlenmesi gerektiğini öğreten toplum ve kültür ise; cinsiyet ve toplumsal cinsiyeti ayırtmak bu iki tanımı belirleyebilmek için önem taşımaktadır.

“İkinci Cins” adlı kitabıyla modern feminizmin temellerini atan Simone De Beauvoir toplumsal cinsiyetin doğuştan sonra gelen bir dizi toplumsal inşalar ile oluştuğunu söylerken, bunun yanında biyolojik cinsiyetin dahi toplumsal bir tanımlamayla oluşturulduğunu söyleyen Judith Butler vardır. Amerikalı bir post yapısalcı düşünür olan ve eşcinsellik kuramı (queer theory) çalışmaları yapan Butler’a göre toplumsal cinsiyet bedene dayalı bir görüşten ortaya çıkmışsa, beden de kültürel bir yapılanma ile tanımlanıyorsa, biyolojik cinsiyetin temeli olan bedeni de yeniden yorumlamak mümkündür (Şişman; 2006, 49).

Radikal feminist yazar Shulamith Firestone da Cinselliğin Diyalektiği (1993) kitabında; ataerkinin yanında cinsiyet ayrımının da ortadan kalkması gerektiği görüşünü savunmaktadır. Dişil ve eril olarak ikiye ayrılmanın kökeninde yatan biyolojik özelliklerin yanında, bu iki cinsin arasındaki ilişkiyi düzenleyen “doğal” kanunlar olduğuna inanılmaktadır. Bu doğal kanunların örgütlenişine karşı çıkan feminist araştırmacılar, öncelikle üreme özelliğinden bahsetmektedirler. “Dişi doğayı, erkek kültürü temsil eder” mitiyle erkek etken, kadın edilgen kimliğine büründürülmüş ve kadın bu ilişkide öteki durumuna sokulmuştur. Bedensel farklılıklar olarak; kadını erkeğe nazaran daha zarif, ses tonu daha ince, ten rengi daha açık bir cinstir vs. gibi açıklamalar getirilse de, en büyük bedensel farklılığın cinsel organların birbiriyle olan iç/dış farklılığı ve bunun beraberinde getirdiği birbirini tamamlayan organlar düşüncesinin yanında kadının yaşamı boyunca her ay kanayan bir varlık olması onun en özgün ve taklit edilemez farklılığıdır.

Kadınların ve erkeklerin farklıları konusunda iki farklı görüş vardır. Bir görüş; biyolojik özellik farklılıklarının “cinsiyet”, sosyokültürel temelli farklılıkların da “toplumsal cinsiyet” olarak belirtilmesi gerektiğini savunmaktayken, diğer bir görüş de kadın/erkek farklılıklarının iki özelliğin de farklılıklarından dolayı oluştuğunu ve ayrı nedenlermiş gibi gösterilmesinin gereksiz olduğunu söylemektedir. Ancak toplumsal cinsiyet teriminin feministler arasında kullanılma nedeni toplumsal ve kültürel yapının getirdiği farklılıkların belirtilmesi olarak görülürken, bazı çevreler de “cinsiyet” kavramı politik anlamda yanlış görmektedirler. Ancak Türkçeye geldiğimizde “toplumsal cinsiyet” kavramının “cinsiyet” kavramı yerine kullanıldığını görmekteyiz. Bu şekildeki kullanımın tamamıyla pratikleşme eksikliği yüzünden yaygınlığı göz ardı edilemez.

“Toplumsal cinsiyet” teriminin diğer bir çok ülkede olduğu gibi Türkiye’de de kullanım alanının azlığı, bu terimin bilimsel araştırmalar kadar diğer alanlarda sıklıkla kullanılmaması yüzündendir. Toplum içerisinde erkek ve kadının sosyalleştirilme şekillerine bakıldığında toplumsal cinsiyet rollerinin ve toplumun beklentilerinin itici gücü yadsınamaz. Erkek maskülen (erkeksi), kadın da feminen (kadınsı) davranmak zorundadır ve toplum bu kurallara uymayan kadın ve erkeği sosyalleşme süreçlerinden dışlayarak cezalandırır.

Kişinin biyolojik cinsiyeti ile toplumsal cinsiyeti aynı olmak zorunda değildir, aynı şekilde toplumsal beklentiler karşısında temsil ettiği cinsiyetin karşı cinsinden etkilenmek zorunda da değildir (Dökmen, 2004; 3-15).

Toplumsal cinsiyet olgusunun işleniş şekillerine bakıldığında karşımıza çıkan en temel ve değişmez kavramın biyoloji olduğu görülmektedir. Biyolojik yaklaşımın çıkışı da 1970'lere dayanmaktadır. Kalıtsal ve evrimsel anlamda toplumsal davranışları inceleyen sosyobiyojoloji toplumsal cinsiyetin oluşma sürecini anlamamızda bize yardımcı olacaktır.

Sosyobiyojoloji kuram (evrimsel psikoloji), insan davranışlarını, insanın doğasına ve genlerine bağlayarak statükonun devamlılığını sağlama konusunda önemlidir. Sosyobiyojoloji Darwin'in "Evrimsel Kuramı"na temel almıştır ve *gender stereotype* denilen toplumsal cinsiyet rollerini belirleyen olgunun tamamen biyolojik faktörler nedeniyle oluştuğunu söylemektedir. Wilson (1975), sosyobiyojolojiyi, insanın da dahil olduğu bütün organizmalarda sosyal davranışın ve sosyal örgütlenmenin biyolojik temelini sistematik incelemesi olarak tanımlamıştır (aktaran Nielsen, 1990). Wilson, *On Human Nature*'in (İnsan Doğası Üzerine) bir bölümünde, evrim teorisindeki gelişmelerin yardımıyla cinselliğin nasıl daha keskin bir kalıp yargı haline gelebileceği ihtimalinden bahseder ve genetik üstünlük hesaplamasına başvurur (Connel, 1998; 104). Biyolojik yaklaşım, hormon ve beyin

yapısının işleyişini cinsiyet farklılıklarının nedeni olarak görürken, sosyobiyojik yaklaşım evrimsel süreci cinsiyet farklılıklarının nedeni olarak görmektedir.

Sosyal davranışın biyolojik süreçlerden ve genetik etkenlerden etkilendiği görüşünü benimseyen sosyobiologlar; erkeklerin, kadınlarda olmayan biyolojik saldırganlık eğilimleri olduğu inancındadır. Ancak sosyobiyologlara karşı görüşler bu kanıtları pek geçerli görmezler çünkü erkeğe atfedilen bu tür davranış biçimlerinin genlerden çok kültürden kaynaklandığını savunmaktadırlar. Kimi kültürlerde erkekler daha az saldırgan ve daha edilgen olabilirler. Bu araştırmacılar evrensel olan tüm özelliklerin biyolojik olmadıklarını da belirtmiş ve genel geçer şekilde kabul edilmiş nitelikleri oluşturan kültürel faktörlerden de söz etmişlerdir. Birçok kültürde kadınların görevleri birbirlerine benzemektedir. Ev işleri ve çocuk bakımı kadınların asli görevleridir. Bu görüşe göre kadın ve erkeklerin davranışları arasındaki farklar dişilik ya da erilliğin toplumsal olarak öğrenilmesiyle oluşmaktadır. Erkekler ve kadınların biyolojik farklılıkları hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalarla desteklenmiştir.

Goldberg yapmış olduğu fizyolojik araştırmanın sonucunda erkeklerde bulunan testosteron hormonunun ve ortalama kan yoğunluğunun erkek ve kadınlarda farklı olduğu sonucuna ulaşmıştır. Goldberg sonrasında, saldırganlık davranışına yol açtığını düşündüğü bu hormonların toplumsal davranış farklılıklarına neden olduğunu belirtmiştir. Varmış olduğu bu nokta da ataerkil iktidar yapısını ve

toplumsal cinsiyet rollerini açıklamaktadır. Hormonları yüzünden sürekli yenildikleri bir iktidar çekişmesinde kadınlar, yıpranarak savaş vermek yerine kendilerine verili şekilde sunulan konumu kabul etmek zorunda bırakılmışlardır (Goldberg'den aktaran Connel, 1998, 105). İnsanlarda yapılan araştırmalarda sadece kültürün ve toplumun, bireyin davranışlarına ilişkin baskısının bireyin cinsiyetini belirlemeyeceği incelenmiştir. Araştırma erkek tek yumurta ikizlerinden birinin küçükken olduğu sünnet sırasında cinsel organının yanlışlıkla hasar görmesi sonucu cinsel organının kadın olarak yeniden yapılandırılmasına karar verilmiştir. Çocuk geçmişinden habersiz olarak kız gibi yetiştirilmeye başlanmıştır. Küçük bir kızken bebeklerle oynayıp, ev işlerine yardım etmeyi ve büyüdüğünde evlenmeyi isterken diğer kardeş erkeklerle oynamayı, itfaiyeci olmayı ve arabalarla oynamayı tercih etmiştir.

Tüm bu araştırmacıların sonucunda bazı görüşlere göre de (Anke Erhardt, Heino Meyer-Bahlburg) belirli ölçüdeki hormonal etkinin yadsınamayacağı ancak toplumsal cinsiyetin öğrenilmesi konusunda hormonlardan çok çocuğu yetiştirenin cinsiyetinin önemli olduğu vurgulanmaktadır. Ancak tüm bu IQ'nun kalıtımsallığı, ırk farklılaşmaları vb. üzerinden yapılan araştırmaların sonucunda çıkılan noktaların tamamıyla biyolojik etkenlerden oluştuğunu savunmak mümkün değildir. Kadın ve erkek arasındaki kişilik farklılıklarının doğuştan geldiğini söylemek mümkündür ancak tüm bu farklılıkların toplumsal düzeni oluşturan kurumların temelleri olduğunu söyleyemeyiz.

Parson'a göre çekirdek aile, cinsellik ve üremenin evrensel biyolojik taleplerine cevap veren yegane kurumdur ve bunu kabul etmeyen toplumların çökeceği gerçeği inkar edilemez. Tüm toplumlar, toplumsal cinsiyet rollerinin devamlılığını sağlamak ve güçlendirmek amacıyla aile kurumunu korur ve eşcinselliğe karşın yaptırımlar içerir (Parson'dan aktaran Connel, 1998; 107-108).

Toplumsal cinsiyet ile biyolojik cinsiyet arasında kurulan bağın uzun bir toplumsal ve kültürel aşamadan geçtiği ve bu aşamayı geçirirken de mevcut ataerkil düzenin baskılarına ve kalıplarına ayak uydurduğu görünmektedir ancak söz konusu biyolojik cinsiyetin, bireyin toplum içerisindeki statüsünü edinmesinde büyük rol oynadığı ve bu statüyü bireye giydirenin toplum olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

2.1 İNSANIN YARATILIŞI

Yaratılış konusu, tek tanrılı ve kitabı olan dinlerin en büyük tartışma konusu olan bölümlerinden biridir. Kainatın yaratılışını anlatarak başlayan bu kutsal kitaplar daha sonra kainatı tamamlayacak olan çeşitli canlıların yaratılışını ve en son da insanın yaratılışını ele almışlardır. İnsanın yaratılışına üç kutsal kitap da birbirine yapısal anlamda benzer ancak farklılaştırılmış biçimlerde değinirler.

Tevrat'ta insanın yaratılışı şu ayetlerde anlatılmaktadır. “Tanrı, ‘İnsanı kendi suretimizde kendimize benzer yaratalım’ dedi, ‘Denizdeki balıklara, gökteki kuşlara, evcil hayvanlara, sürüngenlere, yeryüzünün tümüne egemen olsun’ (Yaratılış 1:26). “Tanrı insanı kendi suretinde yarattı. Böylece insan Tanrı suretinde yaratılmış oldu. İnsanları erkek ve dişi olarak yarattı.” (Yaratılış 1:27). Bu anlatımda odaklanılan, insan gözünden görülen fiziksel dünyanın yapılanmasıdır. Burada Tanrı'nın insanı kendi suretinde yaratmasından ve bu suretin de erkek ve dişiye tekabül edilmesinden söz edilmektedir. Ancak Yaratılış 1'de dikkat çekilmek istenen yaratılışın konseptinin ana belirgin özelliği, erkek ve kadın arasındaki eşitliktir. Bu bölümdeki anlatımda insan erkek ve dişi olarak Tanrı'nın suretinden eşit şekilde yaratılmış gösterilmektedir. Erkek gibi kadın da Tanrı'nın suretinden yaratılmış ve insanlığın bu eşsiz statüsünü erkek ile birlikte paylaşmaktadır. Eşitliğe yapılan bu vurgulama ise Yaratılış 2:4 itibarıyla çeşitli taraflarca irdelenmektedir ve insanın yaratılışı farklı bir anlatımla karşımıza çıkmakta ve bu anlatım kadının kutsal kitaplardaki serüveninin başlangıcına tekabül etmektedir. Tanrı bu

bölümde Adem'i yaratıyor ve Aden'deki bahçesinde O'nu görevlendiriyor. Adem'i Aden'e getirdiğinde ise bahçedeki iyiyle kötüyü bilme ağacındaki meyvelerden yememesi için de uyarıyor (Yaratılış 2:17). Sonraki ayetlerde ise karşımıza erkek ve dişi olarak yaratıldığı daha önceki ayetlerde söylenmiş olan insanın dişi olanı yani Havva çıkıyor. Havva'nın Tevrat'taki yaratılış öyküsü birçok alanda tartışma konusu olmuştur. "Rab Tanrı Adem'e derin bir uyku verdi. Adem uyurken, Rab Tanrı onun kaburga kemiklerinden birini alıp yerini etle kapadı. Adem'den aldığı kaburga kemiğinden bir kadın yaratarak onu Adem'e getirdi. Adem 'İşte bu benim kemiklerimden alınmış kemik, etimden alınmış ettir' dedi. O'na 'Kadın' denilecek. Çünkü o adamdan alındı.'" (Yaratılış 2: 21-24). Kadının erkeğin kaburga kemiğinden yaratıldığını söyleyen bu ayet bazı çevreler tarafından kadının eğriliğine, aklının noksanlığına ve kadının düzeltilemeyeceğine işaret etmektedir (Ağırman, 2001; 135). Tevrat'taki bu yaratılış anlamından çıkarılan anlamlara bakıldığında bazı görüşlerin bu ayetin anlatmak istediği noktayı; erkeklerin kadınlar üzerinde egemen olması, kadınların eğri yaratılışlı, sözüne güvenilmeyen, kadın sözüyle hareket edenin başının dertten kurtulmayacağı ve benzeri gibi yargılar olarak alması günümüzde halen daha sürmektedir.

Bilgin'e göre, kadını hor gören bu algılama çeşidine karşılık, bu ayeti kadın ve erkeğin eşit şekilde yaratıldıklarına dair alanlar (Muhammed Esed ve İbni Mace) da olmuştur ancak bu görüş diğer kadını aşağılayan görüşe nazaran çok daha pasif kalmıştır. Havva'nın Adem'den yaratıldığını reddeden Esed, ikisinin de aynı yaratılışla yaratıldığına inanmakta ve bunun aksini iddia edenleri ilahi kelamın çok anlamlılığına takılı kalmış insanlar olarak görmektedir (Esed, 1998; 98-128). Ancak tüm bu yorumlamalara rağmen

Tevrat'taki yaratılış, kadın ve erkeğin aynı anda Tanrı'nın suretinde yaratılması ve de Havva'nın Adem'in kaburga kemiğinden yaratılmasına Adem'in sevinmesi ve Havva'yı kendisi gibi bir insan olarak kabul etmesi olarak ele alınırsa daha kadını erkekle eşitleyen bir yorumlama olabilmektedir (Mace'den aktaran Bilgin, 2005; 8-10). “Bu nedenle adam annesini babasını bırakıp karısına bağlanacak, ikisi de tek beden olacak.” (Yaratılış 2:24) ayeti ile Tanrı'nın kendi suretinde yarattığı insanın kendisi gibi yalnız olmasını istememesine ve dünya üzerindeki tüm canlıların çiftler halinde olması gerektiğine inancını göstermiştir.

İnsan, Tanrı ile iletişime geçmek, onunla konuşabilmek anlamında diğer yaratılanlardan bir adım öndedir. Tanrı dünyayı ve içerisindeki canlıları yarattığında bu dünyaya bakmaları için kadın ve erkeği yaratmıştır. İnsanoğlu diğer canlılara nazaran daha çok ayrıcalığa ve bununla da beraber daha çok sorumluluğa sahip olmuştur. Yaratılış 2:4-25 Tanrı'nın yeni yarattığı insan ırkı ile başlangıç ilişkilerini ele almaktadır. Tanrı Adem'i kendinden başka hiçbir etmene bağlamadan kendi elleriyle yaratmıştır ve Adem'in tarafından yarattığı Havva'yı da yanına alarak Cennet Bahçesi (Aden bahçesi)'ne yerleştirmiştir. Tanrı bu bahçede, Adem ve Havva'ya sınırsız özgürlük vermiştir ancak tek bir şartla: “İyi ve kötüyü bilme ağacından yemeyin!” (Yaratılış 2:17). Bu ağaçtan yemek ölüm getirecektir ve Adem ile Havva'nın yaratıcılarının sözlerine olan güveni ve imanları sınanacaktır. Bu amaçla Adem ile Havva, Tanrı ile iman odaklı bir antlaşma içerisine girmişlerdir. Adem ile Havva “iyi ve kötüyü bilme ağacı”ndaki yılanın sözüne uyup, yasak meyveyi yiyene kadar Tanrı'nın bu yasağına

uymak onlar için çok değerli değildi ancak “ilk günah” ile gelen Tanrı’nın tenkitleri ile durumun vahametinin farkına vardılar (House, 1998; 5-11).

Tevrat tefsiri olan Midraş’a göre Adem’in ilk karısı ve yaratılan ilk kadın, O’na eşit yaratılan ve eşit haklar tanınan Lilith’tir. Lilith’in Tevrat’ta adının geçmemesinin ve de Tanrı tarafından Kızıldeniz’e sürgün edilmesinin sebebi, Adem ile seks esnasında üstte olmak istemesindedir. Sürgün edilen Lilith burada iblislerle yaşamaya başlar ve her gün yüzlerce iblis doğurur. Lilith’in iblis olarak İsaiah 34:14’te bahsedildiği üzere baykuşlar, kuzgunlar, çakallar, vaşaklar, sırtlanlar ve keçi iblislerle yaşadığı söylenmektedir. Ancak Lilith’in şeytani kökeni Eski Sümer Mitolojisi’ndeki dört vampir iblisten biri olduğuna dayandırılmaktadır.

Milattan Önce 2000’li yıllarda yazıldığı tahmin edilen bir Babil amforası, kanatlı ve baykuş ayaklarına sahip, güzel ve çıplak bir tanrıça olduğunu belirtmektedir. Lilith, iki aslanın huzurunda ve baykuşların gözetiminde durmaktadır. Ortaçağ Yahudi mitleri ve haham açıklamaları, Lilith’i Aden Bahçesi’ndeki iyiyi ve kötüyü bilme ağacındaki yılan olarak tasvir etmektedirler. Yılan ve Lilith arasında kurulan bu sembolik bağlam Lilith’in ayartıcı kadın olarak istiaresine neden olmuştur. Lilith, yaşamına yalnız uyuyan erkeklerin rüyasına girerek, onları seksüel açıdan uyararak devam etmiştir. Hahamların kadınlara vaazları, Lilith gibi davranmalarına yönelik uyarılar şeklindedir. Hahamlar ve mitler, bağımsız ve şeytani kadın davranışlarının kökeni Lilith’e dayandırmaktadır.

Modern Yahudi feministler Lilith'in erkek otoritesini reddetmesine ilgi duymaktadırlar ve yine onlara göre Lilith, Yahudi kadınları için pozitif bir sembol oluşturmaktadır. Midraş'ın ataerkil doğasını reddetmek amacıyla kadınların kız kardeşlik ideasını ve Lilith ile Havva arasındaki dostluğu içeren bir hikayeyi yeniden ele almışlardır. Havva da kadınların ıslahına ihtiyaç duymaktadır çünkü Aden Bahçesi'ndeki değişimi başlatan kendisidir. İyiyi ve kötüyü bilme ağacından meyve yemenin yasak olması, itaatkarlığın sembolize edilmiş halidir. Havva da tıpkı Lilith gibi erkek otoritesini reddetmiş ve bilginin arayıcısı, limitlerin test edicisi olmuştur. Havva, hikayedeki bilinçli aktördür ve kanısına Adem'e danışmadan varabilmektedir. Yahudi geleneklerinin içerisine katılmış olan Aden Bahçesi hakkındaki bazı olası yorumlar da mevcuttur. Hıristiyanlığın tamamladığı üzere, Havva'nın otoriteye karşı gelmesini Yahudiliğin tam olarak açıklayamadığı görülmektedir. Havva'nın yani kadının varoluşu ile gelen "İlk günah" ithamının tıpkı Aziz Augustine'inki gibi sonraki yorumlarda bulunmayışı dikkat çekmektedir (Andenson L. M. Et. Al., 2004; 57-58). Tanrı'nın kendisine karşı gelen ve emirlerine itaat etmeyen yılanı, Havva'yı ve Adem'i cezalandırma şekilleri ayrı ayrıdır. Yılanı en lanetli hayvan kılarken (Yaratılış 3:14), Havva'ya da doğum esnasında büyük acılar çekme ve kocasına karşı istekli olup O'nun yönetimine girmesi cezalarını uygun görmüştür (Yaratılış 3:16). Tanrı'nın Adem'e biçtiği ceza ise toprağı işlemeden, emek vermeden yiyecek bulamaması oldu ve bu üç lanetlenene baktığımızda Havva'ya verilen cezanın "doğum" kelimesinin ilk geçtiği yer olduğunu da görmekteyiz.

Adem ve Havva'nın Tanrı'ya karşı itaatsizlikleri sonrası Aden'den kovulmaları ve edep yerlerini örtmeleri yabancı kaynaklarda bahsedilen "The Fall" yani,

Adem ve Havva'nın "Düşüş"leridir. Düşüş'ten sonra gelişen olaylar ile ilgili pek çok yorum bulunmaktadır ancak gelenekçi yorumculara göre "ilk günah" yasak meyveyi yemek, Tanrı'ya isyan etmek demektir. Aden bahçesindeki yasak ağaçtan meyve yiyerek iyiyi ve kötüyü ayırt edebilme yetisine sahip olan Adem ve Havva'nın çıplaklıklarının farkına vararak incir ağacı yaprakları ile mahrem yerlerini örtmeleri (Yaratılış 3:7) de bu nedenledir. İtaatsizlikleri sonucu ve de yaşam ağacından da yemesinler diye cennetten kovulan Adem ile Havva'yı ayartan yılan İblis olarak tasvir edilmiştir.

Yılanın bir çok kültürde fallik bir sembol olması ve de insanlara cinsel ilişkiyi öğrettiği sanrısı da Yaratılış ayetinde geçen nesnelere ve olayların çeşitli sembolik anlamlarına bir örnektir (Parrinder, 2003; 257-260). Tanrı'dan çıplaklıklarından utanmışları için saklanmaları üzerine Havva ile Adem'in yasak meyveyi yediklerinin farkına varan Tanrı onları cennetten kovar ancak ikisine verilen cezalar arasında bir adaletsizlik vardır ve bu adaletsizliği bedensel acılar çekerek doğurmaya devam eden kadın örneği üzerinden görmek mümkündür.

19. yüzyılda doğum sancılarını hafifleten yöntemleri yasaklayan Kraliçe Viktorya da tam bu ayet üzerinden yasaklama yapmıştır. Kadın sadece doğurmaz, büyük acılar çekerek doğurmalıdır. Havva'nın işlediği suça karşılık Tanrı'nın verdiği bu lanet, kadının her zaman erkekten bir adım geri, bir kademe aşağı olmasına neden olacaktır. Ataerkil düzenin esas yasasını oluşturan; erkeğin kadın üzerindeki hakimiyeti Havva'nın işlediği suça biçilen cezanın Tanrı katında pekiştirilmesidir (Berktaş, 2000; 70-71).

İncil’de ise İsa Tevrat’taki Yaratılış bölümünden aktararak insanın yaratılışını şöyle açıklar: “Tanrı, yaratılışın başlangıcından ‘İnsanları erkek ve dişi olarak yarattı.’” (Markos 10:6). Pavlus ise yaratılış hakkında şunları söylemektedir: “Dünyayı ve içindekilerin tümünü yaratan, yerin ve göğün Rabbi olan Tanrı, elle yapılmış tapınaklarda oturmaz. Herkese yaşam, soluk ve her şeyi veren kendisi olduğuna göre, bir şeye gereksinmesi varmış gibi O’na insan eliyle hizmet edilmez. Tanrı, bütün ulusları tek insandan türetti ve onları yeryüzünün dört bucağına yerleştirdi.” (Elçilerin İşleri 17: 24-25). İncil’deki yaratılış hakkındaki ayetlerine baktığımızda karşımıza çıkan bu iki ayet erkeğin kadından önce yaratıldığına ya da erkeğin yaratılış bakımından kadından mertebe olarak daha yüksek olduğuna değinmemektedir. Bu yaratılış ayetleri kadın ve erkeğin tek bir nefisten ve eşit olarak yaratıldığına dikkat çekmektedir.

Kuran-ı Kerim’de yaradılış konusuna geldiğimizde ise kadın ve erkek ayrımı yapılmadan betimlenmiş, tek bir nefisten yaratılmış insan kavramını görmekteyiz. Yaratılan ilk insanı erkek olarak gösterenler, tefsirlerdir. Aynı tefsirler kadının, erkeğin ege kemiğinden yaratıldığı hükmünü Tevrat’tan alıntılamaşlardır ve Hz. Muhammed’in kesinliği belli olmayan bir hadisini ege kemiği hikayesine dayandırmışlardır. Bu hadiste Hz. Muhammed şöyle demektedir: “Kadın eğri kaburga kemiğinden yaratılmıştır, onu doğrultamazsın, kadından ancak o haliyle yararlanabilirsin, onu doğrultmak istersen kırarsın, onun kırılması ise boşanmasıdır.” (Bilgin, 2005; 8). Bu hadisi erkeğin kadından daha üstün olduğu şeklinde yorumlayan tefsircilerin yanında hadiste söylenmek istenen şeyin, kadınlara daha nazik ve ölçülü davranılması gerektiğini savunan Süleyman Ateş gibi tefsirciler de vardır ancak bu tefsirciler diğerleri kadar kabul görememişlerdir. Diğer

bir görüş ise Hz. Peygamber'in çok da emin olunamayan bir hadisinden yola çıkılarak ancak "kadının eğri kaburga kemiğinden yaratılması" meselesine yönelik bir tanımlama ile ilişkilendirilir. Ancak Yaratılış 2:24'te eğri kaburga kemiği tanımı geçmemesine rağmen bazı yazarların kaburga kemiğini eğri sıfatı ile birlikte değerlendirmesi sonucu, bu ayet kadının eğriliği konusuna geçilmesine neden olmuştur. Bu şüpheli hadise göre "Kadın eğri kaburga kemiğinden yaratılmıştır, onu doğrultamazsın, kadından ancak o haliyle yararlanabilirsin, onu doğrultmak istersen kırarsın, onun kırılması ise boşanmasıdır.". Bu hadisle Hz. Peygamber'in söylemek istediğinin, erkeklerin kadınlara karşı nazik davranması gerektiği düşünülmüştür (Bilgin, 2005; 8).

"Ey insanlar! Sizi bir tek canlıdan/candan/özden/ruhtan/benlikten yaratan, ondan eşini vücuda getiren ve o ikisinden birçok erkekler ve kadınlar üreten Rabbinizden sakının! Adını anarak birbirinizden dilekler dilediğiniz Allah'tan sakının! Rahimlerin haklarına saygısızlıktan da sakının! Şu bir gerçek ki, Allah, Rakib'dir, sizin üzerinizde sürekli ve titiz bir gözetleyicidir." (Nisa 4/1). Süleyman Ateş, bu ayette söz edilen canlı, can, öz, ruh, benlik kavramlarının Hz. Adem'e işaret ettiğini söylemiştir. Tüm insanların da Havva'nın da Adem'den yaratıldığını ve daha sonra Havva'nın ayrı vücut bulduğunu söyleyen Ateş, Hz. Muhammed'in şüpheli hadisinin anlamının ise kadınların hassas ruhlu varlıklar olduğunun belirtilmesi olabileceğini ifade etmiştir. Bu ayetin, tüm insanların aynı ana-babadan üremiş kardeşler olduğunu ifade ettiğini söyleyen Ateş, Adem'in eşinin kendisinden yaratıldığını ve bu ilk çoğalmanın cinsel olmayan bir çoğalma olduğunu belirtmiştir (Ateş, 1995; 550-552).

Amine Vedud-Muhsin de Zariyat 51/49 ayetinde geçen “insanların çiftler çiftler yaratılması” konusunda, yaratılan her varlığın eşinin de o varlığın var olma düzeninin bir parçası olduğunu ve eşlerin varlığının birbirine bağlı olduğunu belirtmektedir (Muhsin, 2000). Bakara 2:35-37. ayetlerde ise yasak meyvenin Adem ve eşi tarafından yenilmesine neden olan, baştan çıkarıcı yılan değil şeytandır. Tevrat’ın aksine Kuran-ı Kerim’de baştan çıkarılan sadece Adem’in eşi değil her ikisidir. Ancak 37. ayete tekrar baktığımızda Allah tarafından affedilen Adem’den bahsedilmekte ancak kadının adı geçmemektedir. Kadının affedilip affedilmediği, geri dönüp dönmediği bilinmemektedir. Nisa 4:1’de anlatılan yaratılış olgusunda kadın ve erkeğin tek bir candan yaratıldığı söylenirken Nahl 16:72’de ise “Allah size kendi benliklerinizden eşler nasip etti” denmektedir ve bazı yazarlar kadın ve erkeğin özsel anlamda eşit olduğunu bu ayetlere dayandırmaktadırlar (Berktaş, 2000; 72-73). Kuran-ı Kerim’de Havva’nın yaratılışı hakkında boş kalan yerleri dolduran bazı tefsircilerin, kadının yaratılma konusunda Hz. Muhammed’in şüpheli hadisine yaptıkları atıf ile kadının erkekten daha aşağı konumda olduğu anlamını pekiştirmeleri “Kadın eğri kaburga kemiğinden yaratılmıştır, bu yüzden eğridir.” düşüncesini yaygınlaştırmaları hadislerin sahihliği konusunda belirsizlik yaratmıştır.

Tevrat’ta kadının erkeği yoldan çıkararak, yasak meyveyi ilk yiyen ve erkeğe yediren ve kötülüğü başlatan olarak tasvir edilmesinin aksine Kuran-ı Kerim’de kadın ve erkek günahı birlikte işleyen eş olarak tasvir edilmiş ve insan karı-koca, eş olarak değil tek bir birey olarak gösterilmiş ve günahları da sorumlulukları da tek bir birey olarak kendilerine yüklenmiştir (Bilgin, 2005; 12).

Tevrat ve Kuran-ı Kerim'deki insanın yaratılışı hakkındaki ayetlere baktığımızda bir devamlılık görmekteyiz. Ancak yaratılışın detayları ve kahramanlarına atfedilen özellikler çerçevesindeki farklılık da yadsınamayacak seviyededir. Tek tanrılı dinlerden önce anaerkil toplumların var olduğu savını ortaya atan David Bakan, Yaratılış'ta söylenilmek istenenin, insan soyu üretme melekesine sahip olmanın kadından erkeğe aktarılması olduğunu belirtir. Yaratma ve soyu devam ettirme kudretlerinin farklılığına varan erkeklerin, kendilerinde olduğuna inandıkları hakları meşrulaştırmak için soyun artık anneden değil babadan üremesi gerektiği inancını yaymaya başladılar. Bu kudretin devamlılığını sağlamak için de evlenecekleri kadının bekaretini ve evlilik içerisindeyken de sadakatini şart koştu. Kadının toprak, erkeğin de tohum olarak betimlendiği metaforik anlatım da yine bu amaca hizmet etmektedir. Erkeğin tohum görevi görmesi, döllemesi kadının rahminde bebeği büyütmesinden ve doğurmasından daha erdemli görülmeğe başlandı. Toprağın sürülmesi ve tohumun atılması görevlerini yerine getiren erkekler böylece anaerkil toplumun temellerinin sarsılarak yıkılmasına ve yerine Baba Tanrı ve ataerkil toplum kavramlarının gelmesine neden oldular (Berktaş, 2000; 56-57).

Günümüzde tek tanrılı dinlere mensup toplumların kadının statüsünü ve değerini belirlemek amacıyla inandıkları kutsal kitaplara bakmalarının sonucunda yüzyıllar önce yazılmış ayetleri birer anayasa gibi ele almaları sonucu kadının bugünkü durumu tartışmalıdır. Özellikle Adem'in ve eşinin yaratılışı konusundaki hikaye günümüze kadar bir çok değişime uğramış ve yorumlamalar sonucunda günümüzdeki halini almıştır. Kadının, erkeğin kaburga kemiğinden yaratılması, bu kaburga kemiğinin

eđri olması ve bu yüzden kadının güvenilirmez olduğu yorumlarının yanı sıra, kadının yasak meyveyi yediği için acılar içerisinde doğurduğu ve kocasının hůkmů altına girdiği yorumları da gůnümüz kadının betimlenmesinde önemli rol oynamaktadır.

2.2 EVLİLİK ÖNCESİ SEKS ve BEKARET

Bekaret, el değmemişlik, kızlık, erdenlik ve daha önce hiç cinsel ilişkiye girmeme durumudur. Bu kavram erkek ve kadın cinsiyetleri için de ortak kullanılmakla beraber gůnümüz toplumlarında bekarettten anlaşılan, kadının bekareti olgusudur. Hiç cinsel ilişkiye girmemiş insana atfedilen bakir/bakire kavramlarının yoğun kullanımının ve evlenilecek insanda aranan önemli bir özellik olanının bakirelik olduğunu kabul edersek, bu devamlılık gösteren geleneksel ataerkil zihniyetin gelişmesinde önemli rol oynayan tek tanrılı dinlere ait kutsal kitapların konu hakkında söylediklerine göz atmalıyız.

Bekaret kavramı Tevrat'ta ilk olarak, İbrahim'in kardeşi Nahor'la karısı Milka'nın oğlu Betuel'in kızı Rebeka'nın betimlendiği Yaratılış 24: 16'da "Çok güzel bir genç kızdı. Ona erkek eli değmemişti" şeklinde geçmektedir. Yasanın Tekrarı 22: 18-21'te ise bir erkek evlendiği kadından hoşlanmayıp, onu bakire olmamakla suçlayabilirdi ancak kadının annesi ile babası kızlarının bakire olduğuna ait kanıtı (kan lekesi bulunan bir çarşaf ya da düğün kıyafeti) kentlin ileri gelenlerine gösterdiklerinde erkek

cezalandırıldı. İsraili bir bakirenin adını karaladığı için cezalandırılan erkek, kadının babasına 100 gümüş şekel verir ve karısını ömür boyunca boşayamaz. Ancak kadının bakire olduğu kanıtlanamazsa, kadın ailesinin evinin önünde ölünceye kadar taşlanırdı. Babasının evinde fuhuş yapmakla suçlu bulunan kadın, İsrail'in adını lekelediği için ölümü hak etmiştir (Yasanın Tekrarı 22: 20–21). Levililer 21: 13-14'te baş kahinin evleneceği kadının bir bakire olması gerektiği ve asla dul, kirletilmiş ya da fahişe bir kadınla evlenmesinin yasaklandığını ve ancak kendi halkından bakire bir kızla evlenebileceği söylenmektedir.

Kadının bekareti erkeğin toplumdaki statüsünün devamlılığını sağlayan bir araç olarak görülmüştür. Erkek bakir olsa da olmasa da kadından beklediği bakirelik durumu onun kıskançlığına yorulmaktadır. İktidar sahibi erkek tüm kıskançlığına rağmen bu iktidarı sürdürebilme amacındadır ve evleneceği kadından bakire olmasını beklemektedir. Ancak erkeğe kadının üzerinde bu denli tahakküm hakkı veren Tanrı, kadın için erkek üzerinde bir hak tayin etmemektedir. Kadın için kızlık zararını şart koşan ahlaki kurallar, erkek için herhangi bir sınırlama getirmemektedir (Aslan, 1999; 23). Tevrat'ta Kral Davut'un yaşlanması, örtülerle örtülmesine rağmen ısınamaması üzerine Davut'a hem bakacak hem de koynuna girip O'nu ısıtacak genç bir kız bulunmasını anlatan 1. Krallar 1: 1-4'te Davut'un himayesindeki adamların Kral'a moral ve sağlık vermesi için buldukları çözümün Şunemli Avişak adlı genç kızın bekaretini ve bedenini Kral'a zorla sundurmaları da Tevrat'ta bekarete verilen önemi açıklamaktadır. Hasta ve yaşlı bir adama sağlık ve rahatlama verilmesinin en kökten çözümünü bakire bir genç

kızın bedeninde bulan erkek görevliler, adı geçen ayetin devamlılığını sağlayan ataerkil zihniyetin başka bir tasavvurudur.

Nişanlı olmayan bakire bir kızla yatan erkek, kızın babasına elli gümüş vermek ve kızla evlenerek onu ömür boyu boşamamak zorundadır (Yasanın Tekrarı 22: 28–29). İsraili kadının mülk edinme ve mirastan pay alma hakları olsa da görüldüğü üzere Mezopotamya’da olduğu gibi yine kız çocuk babası için ekonomik bir teminat durumundadır (Berktaş, 2000; 95). Tevrat’ta bekaret, insanların dini yaşamının motivasyonu için daimi bir alan görülmektedir ve evlilik öncesi seks erkeklerle oranla kadınlara daha kati bir dille yasaklanmıştır. Hakimler:21’de geçen Benyaminoğulları’na eş olmaya layık görülen kadınlar da erkek eli değmemiş kadınlar olarak görülmekteydi. Ester:2 ‘de tacını yitirmiş olan Kraliçe Vaşti’nin yerine getirilecek yeni kraliçeyi seçecek olan Kral Ahaşveroş kendisi için genç, güzel ve el değmemiş kızlar aranmasını emretmekteydi. Ester’in saraya kraliçe olmasının en birinci nedenlerinden biri de bakire olmasıdır. Kutsal Kitap’ın yazıldığı dönemlerde bekaret kültürel bir önem taşımaktaydı çünkü kadınlar mal, eşya olarak görülüyordu ve kendilerinden lekesiz olmaları¹ bekleniyordu.

İncil, Yusuf’un nişanlısı Meryem’in Kutsal Ruh’tan gebe kaldığını öğrenmesi ve Meryem’i iffetsiz bir kadın olarak gördüğü için evlenmekten vazgeçmesi ile açılır

¹ İbranice bakire kelimesine karşılık gelen *Bethulah* ile genç kız anlamına gelen *Almah*’ın birbirine karıştırılarak kutsal metinlerde geçiyor olması, daha önce hiç seksüel ilişkiye girmemiş kız olan *Bethulah*’ın tam anlamıyla bakire kelimesine karşılık gelmesine engel değildir. Bu yaygın karışıklığın genç kız ve bakire kelimelerinin birçok yanlış kullanımına neden olduğu görülür.

(Matta 1:18-19). Yusuf'un rüyasına giren Rab'in bir meleği de Meryem'in rahmindeki Kutsal Ruh'tan olduğunu söyler ve Yusuf da İsa doğana kadar Meryem'e dokunmaz (Matta 1:20-25). İncil'de karşımıza çıkan ilk bekaret kavramı birçok tartışmaya neden olan Meryem Ana'nın bekaretidir. Bakire'nin doğurması teması Tevrat'ta geçen Samuel'in doğumuyla da benzerlik göstermektedir. Matta İncili'ndeki gebeliğin İşaya kehanetinin doğrulanması olarak görülmesi, her insan gibi doğmanın basitliği ve somut dünyanın kirliliği üzerine İsa'ya biçilen doğum hikayesidir. Evlilikten ziyade bekaretin daha kutsal bir mertebede olduğu bu inanışa göre Meryem'in bir bakire ya da tartışmalı anlamıyla genç kız olarak doğum yapması, bakire kültürünün gelişiminde bir aşamaydı. Collyridianlar denen bir Hıristiyan mezhebinden insanların Meryem'e çörek sunması ile putperestlerin tanrıça Ceres (Demeter)'e çörek sunması arasındaki bakire kültürünün birebir benzerliği dikkat çekicidir. 1854 yılında IX. Pius tarafından dogma olarak kabul edilen Meryem'in kusursuz gebeliği ile cinselliğin kirli olduğu görüşü üstü kapalı biçimde kabul gördü. Bu nedenle Meryem ilk günaha ait tüm özelliklerden arındırılarak Bakire Tanrıça kültürünü de temsil etmektedir (Parrinder; 2003; 319-323). İncil'in bazı ayetlerinde evlilik öncesi seksin kesinlikle yasaklanmış olduğu göze çarpmaktadır. 1. Korintliler 7:1-5'te Aziz Pavlus'un fuhuş yüzünden seksi karı-koca arasında dahi bir ahlaksızlık olarak görmesi ve herkesi kendi gibi bekar olmaya çağırması önemlidir. Evlilik öncesi seks ile evlilik dışı seksin kati kurallarla yasaklandığı bu metinlerde nişanlı kız olarak geçen genç kızlara da seks yasaklanmıştır ve onların hepsinden bakire olarak söz edilmektedir.² Adem'in ege kemiğinden yaratılan ve ilk günahın sorumlusu olarak görülen Havva karakterinin karşısına çıkarılan "İsa'nın nişanlısı" olarak adlandırılan kadın da bekaretini korumuş ve kendini tanrıya adanmıştır. Özetle Tevrat ve İncil'de evlilik içi seks

² *Betrothal* olarak yazılan nişanlanmak sözcüğü ile şuanda günümüzde de yaygın kullanıma sahip olan *Engagement* olarak yazılan nişanlanmak sözcükleri arasındaki tek fark *betrothal*'ın *engagement*'a oranla daha bağlayıcı bir ilişki çeşidi olarak görülmektedir (Fuchs, 2003; 92).

kutsanmakta ve Tanrı tarafından verilmiş bir hediye olarak görülmektedir. Ancak evlilik içi seksi kutsayan ama evlilik dışı yasaklayan görüş, temelde seksin Tanrı tarafından kullarına bahşedilen bir hediye olarak görülmesine dayandırılmaktadır.

Kuran-ı Kerim’de bekaret kelimesi Hz. Meryem’i betimlerken geçmektedir. “Ruh dedi: “Ben, sadece Rabbinin elçisiyim. Sana tertemiz bir oğlan bağışlamak için buradayım.” Dedi: Benim nasıl oğlum olur; bana herhangi bir insan dokunmadı ben kahpe değilim.” (Meryem 19: 19-20) ayetinde Hz. Meryem’in bakire doğumundan bahsedilmektedir.

Vakıa 35:38’de cennetteki hurileri anlatmak için kullanılan bakire sözcüğünü Süleyman Ateş tefsirinde, cennetteki bu hurilerin aslında dünyadaki kadınlar olduğunu ve cennete geldiklerinde çocuk doğurmuş olsalar dahi yeniden yaratıldıkları için bakire olarak cennette var oldukları şeklinde açıklamıştır (Ateş, 1995; 2601).

Açıkça bakire kadınların eş olarak seçilmesini ya da evlilik öncesi seksin yasak olduğunu belirten bir ayet bulunmamasıyla birlikte sonraki zamanlarda Hz. Muhammed’in hadisini temel alan bilginlerin görüşleri ve bekaret konusuna yönelik çeşitli yorumlamaları ortaya çıkmıştır. Gazali, İhya Ül-ulum İd-din adlı eserinde kadınlarda aranan vasıflardan birini bekaret olarak kabul etmektedir (Gazali, 1975; 106-107).

Tevrat'ta kesin kurallarla yasaklanan evlilik öncesi seks İncil'de de aynı kararlılıkla yasaklanmaktadır ancak, Kuran-ı Kerim'de bu yasağı açıkça ortaya koyan bir ayet bulunmamaktadır ve bakirelik olgusunun bir şehvet unsuru ve ödüllendirme aracı olarak aktarılması bekaretin önemini göz önüne sermektedir.

2.3 ZİNA

Aralarında evlilik bağı olmayan kişilerin cinsel ilişkiye girmesine zina denir. Evlilik akdinin bulunmadığı durumlarda gerçekleşen ve meşru olmayan, evli olmayan kadın ve erkek arasındaki cinsi münasebettir (Doğan, 2009; 1166). Evlilik kurumunun devamlılığını sağlamak yüzyıllardır süregelen bir amaç, zina da bu kurumun yok olmaması için ortadan kaldırılması gereken bir suçtur. Zina fiili kutsal ereğin dışında bir fiil olduğundan tek Tanrılı dinlerin hepsi onu çok ağır bir suç olarak kabul ederler ve zina suçunu işleyenlere ağır cezalar verirler (Çalışlar, 2005: 89). Zina, evliliği yok edebilecek yegane bir dinamit olarak görülmektedir.

Tevrat için büyük önem taşıyan çoğalmak ve soyun devamını sağlamak, zina nedeniyle büyük bir yıkıntı haline gelebilmekte ve Tevrat zinayı kesinlikle yasaklamaktadır. Zina için gaddarca cezalar gören Tevrat, bu cezaları yakınlık derecelerine göre de düzenlemiştir. Zina için verilen en büyük ceza ölüm cezasıdır ve bu

suçun Yahudiler tarafından kesinlikle yasaklandığını gösteren de On Emir’de de bulunan “Zina etmeyeceksin” (Yasanın Tekrarı 5:18) emridir.

Hamurabi kanunları kadar kati kurallara ve ağır cezalara sahip olan Tevrat, bu cezalarla yasaklanmış cinselliği de denetim altına almayı amaçlamaktadır. Evli ya da bekar insanların baştan çıkarılma, şehvete kapılma ve cinsel ilişkiye davet edilme hikayeleri Tevrat’ta farklı şekillerde bulunmaktadır. Yusuf’a açıkça kendisiyle cinsel ilişkiye girme teklifinde bulunan efendisinin karısı ve Potifar’ın karısının bu isteklerine karşı çıkan Yusuf Tanrı’nın yasağına uyararak, günah işlemekten kaçınmıştır (Yaratılış 39:7-12). Zina hususunda gayet hassas olan Tevrat’ta yine bu günaha karşı yazılan ayetler çoğaltılabilmektedir. On Emir’e dahil edilecek kadar büyük bir günah olarak görülen zina hakkında “Zina etmeyeceksin, çalmayacaksın, komşuna karşı yalan yere tanıklık etmeyeceksin, komşunun evine, karısına, erkek ve kadın kölesine, öküzüne, eşeğine, hiç bir şeyine göz dikmeyeceksin” (Mısır’dan Çıkış 20: 14-17), “Komşunun karısıyla cinsel ilişki kurarak kendini kirletmeyeceksin” (Levililer 18:20) emirleri buyrulmuştur. Burada cinsellikten de öte “kendine ait olmayana göz dikmeme” hükmü verilmeye çalışılmaktadır. Erkek kendi karısı dışında hiçbir kadınla cinsel ilişkiye girmemeli, karısından başka bir kadına göz dahi koymamalıdır.

Zina gibi cinsel ahlaksızlıklar toplumsal düzeni bozucu ve mevcut evlilik kurumunu zedeleyici davranışlardır ve de Tanrı’ya karşı gelmekle eş tutulmaktadır. Tevrat’ta evlilik dışı cinsel ilişkinin ve de bu günaha verilen cezaların çeşitleri çoktur.

Başka birinin karısıyla zina eden erkek ile zina ettiği kadının cezası ölümdür (Levililer 20:10) ancak aynı ev içerisinde yaşayan kişiler arasındaki zinanın cezası farklılık göstermektedir. Nişanlı, bedeli ödenmemiş ve azat edilmemiş bir cariyesiyle yatan erkek de cariyesi de cezalandırılmalıdır ancak öldürülmemelidir çünkü kadın özgür değildir (Levililer 19: 20). Burada görülen, özgür kadın ile köle statüsündeki kadınla yapılan zinanın cezalandırılmasının farklılığının önemidir. Cariyesi ile yatan erkek ölüm cezasından kurtulmaktadır ancak yine de cezalandırma biçimi cariyelerle yapılan zinanın önünü kesmemektedir. Özgür bir kadın ya da komşunun karısı ile yapılan zinanın her iki taraf için de ölümlerle sonuçlanması, zina çeşitlendirmelerinde hangisinin daha fazla yaptırımının bulunduğunu göstermektedir.

Zina ve cezası anlamında çeşitlilik gösteren Tevrat'ta yine bir diğer çeşitlilik zinanın aleni ya da kapalı şekilde yapılmasıdır. Gizli zina karşısında erkeğin tutumu Tevrat'ta gösterilmekte ve de evlilik kurumuna verilen önem gözler önüne serilmektedir. “Rab Musa'ya şöyle dedi: İsrail halkına de ki, eğer bir adamın karısı yoldan çıkar, ona ihanet eder, başka bir adamla yatarsa kadın kahine götürülecektir. Yine kirlendiği halde bu olayı kocasından gizler ve tanık olmadığı için kadının yaptığı ortaya çıkamazsa ayrıca koca karısını kıskanır, ona karşı yüreğinde kuşku uyanırsa; kadın suçluysa ya da suçlu olmadığı halde kocası onu kıskanır, ona karşı yüreğinde kuşku uyanırsa, adam karısını kahine götürecektir. Karısı için sunu olarak onda bir efe arpa unu alacak. Üzerine zeytinyağı dökmeyecek, günnük koymayacak çünkü bu kıskançlık sunusudur. Suçu anımsatan anımsatma sunusudur. Kâhin kadını öne çağırıp Rabbin önünde durmasını sağlayacak. Sonra, toprak bir kabın içine kutsal su koyacak. Konutun kurulu olduğu

yerden biraz toprak alıp suya koyacak. Kadını Rabbin önünde durdurduktan sonra onun saçını açacak. Anımsatma sunusunu yani kıskançlık sunusunu eline verecek. Kendisi de lanet getiren acı suyu elinde tutacak. Sonra kadına ant içirtip şöyle diyecek: Eğer başka bir adam seninle yatmadıysa, kocanla evliyken yoldan çıkıp günah işlemediysen, lanet getiren bu acı su sana zarar vermesin. Ama kocanla evliyken yoldan çıkıp başka biriyle yatarak günah işlediysen-kâhin kadına lanet andı içirtip şöyle diyecek: Rab sana eriyen kalça, şişen karın versin. Rab halkın arasında seni lanetli ve iğrenç duruma düşürsün. Lanet getiren bu su karnına girince karnını şişirsin, kalçanı eritsin. O zaman kadın amin, amin diyecek. Bir kadın yoldan çıkar, kocasıyla evliyken kendini kirletirse ya da bir koca karısını kıskanır, ona karşı yüreğinde kuşku uyanırsa, kahin kadını Rabbin önünde durduracak bu yasayı ona uygulayacaktır. Kocası herhangi bir suçtan suçsuz sayılacak, kadınsa suçunun cezasını çekecektir” (Çölde Sayım: 5: 11- 30). Bu ayetle anlatılmak istenen erkeğin kendi karısıyla her türlü cinsel hazzı tatmakta serbest olduğu ancak karısı dışındaki bir kadınla böyle bir cinsel ilişkiye girmemesi gerektiğidir. Kişi evli olduğu insanı her anlamda kendine yeterli görecektir ve gözü ondan başkasına kaymayacaktır. Bu düşünce de Tevrat’ın ve de dolayısıyla Yahudilerin evlilik kurumunun önemini ne denli ölçüde savunduğunu ve kutsal saydığını göstermektedir.

Çölde Sayım 31:17-18’de erkekle yatmamış kızlar dışında herkesin öldürülmesi emri ile erkek eli değmemiş kadınlara sözde bir lütufta bulunulmaktaydı ancak bu el değmemiş kızlar yine başka erkeklerin kendilerine ellerini değdirebilmesi için sağ bırakılmaktaydılar. Kadın bedeninden hem saf ve temiz kalması beklenmekte, hem de temiz ve saf kalan bedenlerin kullanımının da cinsel haz için yanıp tutuşan erkeklere

bırakılması öngörülmektedir. “Eğer bir adam başka birinin karısıyla yatarken yakalanırsa, hem kadınla yatan adam, hem kadın, ikisi de öldürülecektir. İsrail’den kötülüğü atacaksınız. Eğer bir adam başka biriyle nişanlı erden bir kızla karşılaşır ve onunla yatarsa, ikisini de kentin kapısına götüreceksiniz, taşıyarak öldüreceksiniz. Çünkü kız kentte olduğu halde yardım istemek için bağırmadı; adam da komşunun karısıyla ilişki kurdu. Aranızdaki kötülüğü ortadan kaldıracaksınız. Eğer bir adam, nişanlı bir kızla karşılaşır yakalayıp ona tecavüz ederse, yalnız tecavüz eden adam öldürülecektir. Kıza hiçbir şey yapmayacaksınız. Çünkü kızın ölümü hak edecek bir günahı yoktur. Bu, komşusuna saldırıp onu öldüren adamın davasına benzer. Adam, kızı kırda gördüğünde nişanlı kız bağırmissa da onu kurtaran olmamıştır. Eğer bir adam, nişanlı olmayan erden bir kızla karşılaşır, tutup onunla yatarsa ve bu ortaya çıkarsa, kızla yatan adam kızın babasına elli gümüş verecektir. Kıza tecavüz ettiği için onu karı olarak alacak ve yaşamı boyunca onu boşayamayacaktır” (Yasanın Tekrarı: 22: 13- 29). Bu ayette de görüldüğü üzere zina yapan kadın nişanlıysa sadece erkek öldürülerek ceza verilmektedir ancak erkek kadına her türlü iftirada ve zoraki cinsel münasebette kolayca bulunabilmektedir ve bu durum kadınların zina suçu karşısındaki zayıflığını, bu zayıflıktan faydalanan erkeğin avantajını göstermiştir.

Zina konusunda erkeğe ve kadına ölüm cezaları verilen Tevrat’ta peygamber mertebesindeki kişilere bu cezaların verilmemesi ilgi çekicidir. “Bir akşamüstü Davut yatağından kalktı, sarayın damına çıkıp gezinmeye başladı. Damdan, yıkanan bir kadın gördü. Kadın çok güzeldi. Davut onun kim olduğunu öğrenmek için birini gönderdi. Adam, kadın Eliam’ın kızı Hititli Uriya’nın karısı Bat-Şeva’dır, dedi. Davut kadını

getirmeleri için ulaklar gönderdi. Kadın, Davut'un yanına geldi. Davut, aybaşı kirliliğinden yeni arınmış olan kadınla yattı. Sonra kadın evine döndü. Gebe kalan kadın Davut'a "Gebe kaldım" diye haber gönderdi" (II. Samuel: 11:2-5). Tevrat'ın keskin emirlerle yasakladığı zina günahını işleyen bir peygamberin bu davranışı sonrasında cezalandırılmaması, dini statüsü gereği böyle bir iltiması hak ettiğine dair şüpheler yaratmaktadır.

Peygamber olduğu için gözünün gördüğü ve canının çektiği kadınla bir elçi vasıtası ile cinsel ilişkiye giren ve kadını hamile bırakan Davut zina işlediği için ne cezalandırılmıştır ne de toplum tarafından ayıplanmıştır. Tevrat'ın kendi içerisinde çeliştiğinin bir görüntüsü olarak Davut'un işlediği zina suçu karşısında en ufak bir yaptırıma dahi uğramaması, dinen yasaklananların da bazı kişiler için esnetilebildiği savına neden olmaktadır.

Evlilik dışı cinsel ilişki olarak adlandırılan zina kavramının Tevrat'taki bir başka uzantısı da evlilik dışı bir tarafın (ki bu taraf genellikle kadındır) rızası olmadan gerçekleştirilen cinsel birleşme olan tecavüzdür. Tecavüzün de zina kapsamında değerlendirilmesi, mağdur durumda olan kadının zorla cinsel ilişkiye sokulmasının yanında kadını daha da savunmasız ve ahlaki anlamda aşağı görmektedir. "Kral Davut olan bitenleri duyunca çok öfkeleni. Avşalom ise Amnon'a iyi kötü hiçbir şey söylemedi. Kız kardeşi Tamar'a tecavüz ettiği için Amnon'dan nefret ediyordu." (II. Samuel: 13: 21-22).

Zinanın Tevrat'taki ayetler tarafından sürekli yasaklanması ancak başka ayetler tarafından çokça işlenen bir suç olduğunu göstermesi dikkat çekicidir. Halk tabakasından insanların da peygamberlerin de hatta kral oğullarının da bu suçu işlediği görülmektedir. “Ahitofel, babanın saraya bakmak için bıraktığı cariyelerle yat, diye karşılık verdi. Böylece bütün İsrail babanın nefretini kazandığını duyacak ve seni destekleyenlerin tümü, kendilerini daha da güçlenmiş bulacaklardır” (II. Samuel: 16:21). Babası Davut'un nefretini kazandığını ilan etmek amacıyla cariyelerle yatan Avşalom, zina suçunu işlemekte beis görmemektedir. Ancak bu ayetin hizmet ettiği düşüncenin altında yatan cinsel hazcılık ile dikkat çekme amacı şaşırtıcıdır. Fantezi öğeleri taşıyan bu ayette hırs ve öfke ile yapılan hareketin kadınlarla seks olarak betimlenmesi de Tevrat'ın sekse bakış açısını bir nebze açıklamaktadır. Zina'yı yasaklayan başka bir ayette Süleyman zinaya karşı şöyle bir uyarıda bulunmaktadır:

“Zina eden kadının bal damlar dudaklarından,

Ağız daha yumuşaktır zeytinyağından.

Ama sonu Pelin otu kadar acı,

İki ağızlı kılıç kadar keskindir.

Ayakları ölüme gider,

Adımları ölümler diyarına ulaşır.

Yaşama giden yolu hiç düşünmez,

Yolları dolaşıktır ama farkında değil.

Oğlum, şimdi beni dinle,

Ağzımdan çıkan sözlerden ayrılma.

Öyle kadınlardan uzak dur,
Yaklaşma evinin kapısına.
Yoksa onurunu başkalarına,
Yıllarını bir gaddara kaptırırsın” (Süleyman’ın Özdeyişleri: 5: 3- 9).

“Oğlum, neden ahlaksız bir kadınla coşasın,
Neden başka birinin karısını koynuna alasın?
Rab, insanın tutuğu yolu gözler,
Attığı her adımını denetler” (Süleyman’ın Özdeyişleri: 5: 20- 21).

“Seni kötü kadından,
Başka birinin karısının yaltaklanan dilinden,
Koruyacak olan bunlardır.
Böyle kadınların güzelliği seni ayartmasın,
Bakışları seni tutsak etmesin.
Çünkü fahişe yüzünden insan bir lokma ekmeğe muhtaç kalır.
Başkasının karısıyla yatmak da kişinin canına mal olur.
İnsan koynuna ateş alır da, giysisi yanmaz mı?
Korlar üzerinde yürür de ayakları kavrulmaz mı?
Başkasının karısıyla yatan adamın durumu budur.
Böyle bir ilişkiye giren cezasız kalmaz” (Süleyman’ın Özdeyişleri: 6: 24- 29).

“Zina eden adam sağduyudan yoksundur.

Yaptıklarıyla kendini yok eder.

Payına düşen dayak ve onursuzluktur.

Asla kurtulamaz utançtan.

Çünkü kıskançlık kocanın öfkesini azdırır,

Öç alırken acımasız olur.

Hiçbir fidye kabul etmez,

Gönlünü alamazsın armağanların çokluğuyla” (Süleyman’ın Özdeyişleri: 6: 32- 35).

Kadın ve erkeğin zinadan uzak durması için söylenmiş olan bu sözlerde, zina eden kadının kötülük tohumu olduğu ve ona uyulmaması gerektiği söylenmektedir. Zina eden kadına uyan ve zinaya ortak olan erkek cinsel güdülerinin peşinden giden bir kurbandır ve zarar görmemesi mümkün değildir bu nedenle de kadınlar ve erkekler erdemli ve bilge davranarak bu günaha ortak olmazlar ve suç işlemezler. Havva ile başlayan ve hala devam eden “baştan çıkarıcı kadın motifi” zina suçunu betimlerken de bolca kullanılmıştır. Erkeğin kadının peşinden giden, kadının da erkeği ayartan olarak görüldüğü en önemli ve başlıca konulardan biri sekstir. Kutsal kitapların çokça değindiği cinsellik konusunda kadının cinsel hazzı temin eden bir et olarak görülmesi ve bedeni ile günah işlemeye davet edici olduğu yargısı zina hususunda da bulunmaktadır.

İsrail halkının kendilerini esenliğe erdiren Tanrı yerine başka tanrılara inanmaları üzerine Tanrı’nın onlara verdiği cezalara bakarsak; “Yiyecekler ama

doyamayacaklar, zina edecekler ama çoğalmayacaklar. Çünkü Rabbi dinlemekten vazgeçtiler. Zina, tıpkı yeni ve eski şarap gibi insanın aklını başından alır” (Hoşea: 4: 10-11). Zinayı yasaklayan Tanrı'nın kendisine iman etmeyen bir halka verdiği cezanın da yine zina üzerinden olması Yahudi toplumunun bu günahla ne kadar çok karşılaştığının bir diğer kanıtıdır. Tevrat'ta evlilik dışı cinsel ilişki her koşulda yasaklanmış ve bu yasağı delenlere büyük cezalar layık görülmüştür.

İncil'de zina kavramı, cinsel birleşmeden ziyade evlilik dışı her türlü cinsel haz ile ilgili davranışı tanımlamada kullanılmaktadır. “Zina etmeyeceksin dendiğini duydunuz. Ama ben size diyorum ki, bir kadına şehvetle bakan her adam, yüreğinde o kadınla zina etmiş olur.” (Matta: 5: 27- 28). İsa bu ayette, baktığı kadından cinsel bir haz alan adamın o kadınla cinsel ilişkiye girmiş kadar günah işlediğini söylemektedir. Tanrı'nın huzurunda evlilik içi seks dışındaki hiçbir seks kabul görmez ve de bu davranışlar eşleri ve çocukları zarara uğratmakta, diğer bir yandan da evlilik kurumunun temelini sarsmakta ve de soyun devamlılığını tehlikeye sokmaktadır.

İsa'nın zina hakkındaki görüşü ve tutumu Tevrat'ta geçen zina kavramı ile farklılık göstermektedir. İncil'de zinanın sorumlusu şehvete davet eden kadından çok bu davete zayıf karakteri ve cinsel haz alma tutkusu ile riayet eden erkektir (Berktaş, 2000; 102).

İsa'nın zina hakkındaki görüşlerinde tamamıyla bir ataerkil mekanizma görmek zordur ve zina yapan kadına ceza verilmesi konusunda fazlaca istekli insanlara konuştuğu yerlerde peygamber niteliklerini taşıdığı görülmektedir. "İsa ise zeytin Dağı'na gitti. Ertesi sabah erkenden yine tapınağa döndü. Bütün halk onun yanına geliyordu. O da oturup onlara öğretmeye başladı. Din bilginleri ve Ferisiler, zina ederken yakalanmış bir kadın getirdiler. Kadını orta yere çıkararak İsa'ya, öğretmen, bu kadın tam zina ederken yakalandı, dediler. Musa, Yasa'da bize böyle kadınların taşlanması buyurdu, sen ne dersin? Bunları İsa'yı denemek amacıyla söylüyorlardı; onu suçlayabilmek için bir neden arıyorlardı. İsa eğilmiş, parmağıyla toprağa yazı yazıyordu. Durmadan aynı soruyu sormaları üzerine doğruldu ve içinizde kim günahsızsa, ilk taşı o atsin, dedi. Sonra yine eğildi, toprağa yazmaya başladı. Bunu işittikleri zaman, başta yaşlılar olmak üzere, birer birer dışarı çıkıp İsa'yı yalnız bıraktılar. Kadın ise orta yerde duruyordu. İsa doğrulup ona kadın, nerede onlar? Hiçbiri seni yargılamadı mı? Diye sordu. Kadın, hiçbiri, efendim, dedi. İsa, ben de seni yargılamıyorum, dedi. Git, artık bundan sonra günah işleme" (Yuhanna: 8: 1-11). Zina suçuna karşı tavrı belli olan İncil'de aynı zamanda iftira atmak da büyük günahdır. İsa zina ettiği iddia edilen kadının cezalandırılması için kendisine gelenlere verdiği ders ile iftira konusundaki tutumunu da açıkça belli etmiştir. Bir başkasının günah işlediğini bilip bilmeden ona bu karalamayı yapan insanların öncelikle kendi masumiyetlerine bakmalarını salık veren İsa sayesinde kadın işlediği ya da işlemediği günah nedeniyle ve belki de toplum içinde bir kadın olduğu için mağdur durumundan faydalanarak affedilmiştir. Bu olayda zina ettiği iddia edilen kadınla birlikte neden erkeğin de getirilmediği sorusunu sormak gereklidir. "Ben size şunu söyleyeyim, karısını fuhuştan başka bir nedenle boşayıp başkasıyla evlenen, zina etmiş olur. Boşanan kadınla evlenen de zina etmiş olur." (Matta 19:9).

İsa'nın bu tutumu üzerine hiç evlenmemenin daha faydalı olduğu görüşüne kapılan öğrencileri Hıristiyanlığın boşanma konusuna ne denli katı bir şekilde baktığının da örneğidir. Boşanma konusunda bu kadar katı olan Hıristiyanlık, kadın ve erkeği evlendiklerinde tek beden olarak kabul eder ve bu tek beden de Tanrı'ya aittir. Zina o kadar büyük bir günahdır ki boşanmayı yasaklar derecesine dışlayan bir dinde bile bu günah neticesinde boşanmak hayırlı olarak görülmüştür. Tanrı'ya ve Kutsal Yasa'ya bağlılık Hıristiyanlar için bir bağlılık çeşidiyse, kadının kocasına olan sadakati ve bağlılığı da diğeri bir bağlılık çeşididir. Bu konuda "Bilmez misiniz ki, ey kardeşler - Kutsal Yasa'yı bilenlere söylüyorum- yasa ancak insana yaşadığı sürece egemendir? Örneğin evli kadın, kocası yaşadıkça yasayla ona bağlıdır; kocası ölürse, onu kocasına bağlayan yasadan özgür olur. Buna göre kadın, kocası yaşarken başka bir erkekle ilişki kurarsa, zina etmiş sayılır. Ama kocası ölürse, kadın yasadan özgür olur. Şöyle ki, başka bir erkeğe varırsa, zina etmiş olmaz." (Romalılar 7: 1- 3) diye buyuran ayette kadının ancak kocası öldükten sonra başka bir erkekle evlenebileceği ve ancak böyle bir ilişki zina kapsamına girmeyeceği söylenmektedir.

Kendisini boşayan eski kocası başka bir kadınla evlendiğinde ve kendi de başka bir erkekle evlendiğinde dahi zina suçu işlemiş sayılan kadın, bu yasadan ancak kocasının ölümü ile feragat etmiş olur. Bunun altında yatan en büyük sebep; karı ve kocanın iki bedeninin evlilik kurumu ile tek beden haline gelmesi ve Tanrı'ya ait olması nedeniyle ancak taraflardan biri öldüğü zaman tek beden olmaktan çıkar. Kadın hem evliliği süresince kocasına sadık kalmalı, hem de evliliği herhangi bir nedenle bittiğinde dahi Tanrı'ya olan bağlılığını göstermelidir. Zina yapıp yapmamak Tanrı tarafından

kullarının iradesine bırakılmıştır ancak hiçbir Tanrı kullarının iradesiz olmasını istemez. İşlenen günahın vebali kullarının boynunadır ve zina yapan erkek de kadın da sert yaptırımlarla bu günden uzak tutulmak istenmektedir. Tanrı'ya ve İsa'ya bağlı kalan, onların gösterdiği yolun üzerinde yürüyenler her türlü günden kaçınırlar ve asla günah işlemezler.

Zina kelimesi Kuran-ı Kerim'de fiil ve isim halinde altı yerde geçmektedir ve zina, önce bireyleri daha sonra da toplumları yozlaştıran bir iletir. Uzak durulması gereken zina hakkında Kuran görüşünü açıkça şu ayetle belli etmiştir: “Zinaya yaklaşmayın. Çünkü o iğrenç bir iştir; yol olarak da çok kötüdür.” (İsra: 32).

İslamiyet'e göre en ağır suçlardan biri sayılan zinaya erkek ve kadın açısından bakan Kuran-ı Kerim bu suçun yaptırımlarını da bu cinsiyet sınıflandırmasına göre yapmaktadır. “Zina eden kadınla zina eden erkeğin her birinin cildine yüz vuruş vurun! Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsanız, Allah'ın dini konusunda bunlara acıma duygusu yakalamasın sizi. Müminlerden bir topluluk da bunların cezalarına tanık olsun. Zina eden erkeği zina eden bir kadın veya putperest bir kadından başkası nikahlamaz. Zina eden kadına gelince, onu da zina eden bir erkek veya putperest bir erkekten başkası nikahlamaz. Böyle bir şey, müminlere haram kılınmıştır. İffetleri korumaya alınmış kadınlara iftira atıp da dört tanık getirmeyenlere gelince, onlara hemen seksen vuruş vurun. Ve onların tanıklıklarını asla, kabul etmeyin. Onlar, sapmışların ta kendileridir. Bu suçtan tövbe edip iyi hal sergileyenler müstesna. Şu gerçek ki, Allah Gafur'dur,

Rahim'dir. Kendi eşlerin bir zina isnat edip de kendilerinden başka tanıkları olmayanların her birinin tanıklığı, kendisinin kesinlikle doğru sözlüler olduğu hususunda Allah'a yeminden ibaret dört kez tanıklık ikrarıdır.” (Nur: 2-6). Bu ayetler Kuran'ın zinaya bakışını ve bu günah karşısında erkeğe ya da kadına hangi yaptırımlar uygulanacağını belirtmektedir. Bu günaha olduğu kadar günahın işlenişinin doğrulanması ve kanıtlanmasına da önem veren Kuran, erkek ya da kadın zina eden kişiye 100 değnek (celde) vurulmasını emreder.

Aynı zamanda ayetlerden anlaşılacağı üzere zina suçunu işleyenlerin evli veya bekar olmalarından söz edilmemektedir. Zaten gizli saklı işlenen bir günahın tanıklarının bulunabilmesi de yine bu tanıkların tanıklık etmeye ikna edilebilmesi de zor görünmektedir. Zina iddiasını öne süren ancak dört erkek şahit getiremeyen kişi de iftira atmakla suçlu bulunarak 80 değnek (celde) cezasına çarptırılmaktadır. Kuran-ı Kerim bu yaklaşımı ile zinanın ispatını yokuşa sürmekte ve de iftiranın önüne geçmek istemektedir.

Kuran-ı Kerim'de zina 100 kırbaçla cezalandırılmıştır ancak zina denilince akla gelen recm (taşlayarak öldürme) Kuran'ın hiçbir yerinde geçmemektedir. Ancak Sahihi Buhari'de ve diğer İslam kaynaklarındaki bazı hadislerle göre de Hz. Muhammed zina suçu işleyen evli kişilerin recm edilerek öldürülmesi gerektiğini söyler. Hadislerin Kuran-ı Kerim'den çok sonra yazıldığı gerçeğini ele alırsak, hadislerde ölüm cezası hak görülen bir suçun Kuran'da nasıl olur da sadece 100 sopa ile cezalandırıldığından bahsedilmektedir? Sahihi Buhari'de anlatılan olay Hz. Muhammed zamanında recm

uygulandığını söylemektedir. Bedevi Araplarından bir kişi Hz. Muhammed'e oğlunun çobanlık yaptığı bir Arabi'nin karısına zina ettiğini ve kendisine bu olay söylendiği için oğlunun recm ile cezalandırılması gerektiğini söyler. Hz. Muhammed de bunun üzerine adamın oğluna 100 değnek cezası verir ancak zina yaptığı evli kadının da işlediği günahı itiraf etmesi halinde recm cezasını uygun görür ve kadın da zinayı itiraf ettiği için recm edilir (Çalışlar; 2005; 89-92). Ancak bu hadis'in Hz. Muhammed'e ait olup olmadığı konusunda da şüpheler vardır.

Bir hadise göre Hz. Ömer, Allah'ın kitabında recmin bulunduğunu, evli erkek ve kadının zina ettiğinin kanıtlandığı, gebeliğin oluştuğu ya da itiraf edildiği takdirde recmedilmeleri gerektiğini buyurmuştur. Bir rivayete göre de Zeyd İbn Sabit, yaşlı erkek ve kadının zina ettiklerinde mutlaka recmedilmeleri gerektiğini okuduğunu söylemiştir. Diğer bir rivayete göre de Ahzab suresi yetmiş üç ayetten daha uzundur ve içinde, yaşlı erkek ile kadının zina etmeleri durumunda Allah'tan bir ceza olarak recmedilmeleri gerektiği söylenmiştir. Eğer Hz. Muhammed'in zina eden kadının ve erkeğin recmedilmesini buyurduğu doğruysa bu durum, Kuran'dan önce Araplar tarafından uygulanan ve Tevrat'ta da geçen cezanın uygulanmış olduğunu ancak Kuran'ın da recmi kaldırdığını ve sadece celd cezasını kabul ettiğini gösterir (Öztürk, 1991; 187-189). Evli kadına recm cezasını uygun gören Tevrat'ın hükümleri Kuran-ı Kerim'de hafifletilerek celde cezasına dönüştürülmüştür.

Zina sadece Kuran-ı Kerim ya da İslamiyet'e göre büyük bir suç olarak sayılmaz, diğer dinler ve kutsal kitaplar da zinayı lanetleyip, yasaklamaktadır. Kuran'ı Kerim zinayı bekar/evli ayrımı yapmadan tüm erkek ve kadınlara yasaklarken, onlara verilen cezaları da eşit tutmaktadır. Bu günaha karşı bu denli hassas olan İslamcı gelenekte zina sadece cinsel birleşme ile yapılmaz, çeşitleri bulunmaktadır.

Ebu Hüreyre peygamber döneminin tanınmış isimlerindedir ve Hz. Muhammed'den aktardıkları ile zina çeşitleri konusunda bilgi vermiştir. Göz zinası, helal olmayan kadına şehvetle bakmaktır. Kulak zinası, duyulması haram olan sözleri dinlemektir. Dil zinası, dile getirilmesi haram olan sözleri dillendirmektir. El zinası da yabancı bir kadının bedenini şehvetle kavramaktır. Ayak zinası da gidilmesi haram olan yerlere gitmektir. Tüm bu zina çeşitleri, insanın kalbinin zinaya karşı olan istemi ile gerçekleşmektedir ve cinsel organ da kalbin sözünü dinleyerek zinaya yeltenmektedir.

El zinasını Hz. Muhammed, yabancı bir kadınla tokalaşmanın kıyamet gününde iki avucuna ateş koyularak cezalandırılacağını buyurmaktadır. Göz zinası hakkında ise Kuran-ı Kerim'de çeşitli ayetler bulunmakta ve bu zinayı yasaklamaktadır: “Mümin erkeklere söyle, bakışlarını yere indirsinler! Cinsel organlarını/ırzlarını korusunlar! Bu onlar için daha arındırıcıdır. Kuşkusuz, Allah, onların yapmakta olduklarından tam anlamıyla haberdardır.” (Nur:30), “O bilir gözlerin hain bakışını ve göğüslerin sakladığını.” (Gafir:19). Zinanın gözde başladığına inanan ve kadınlarla erkeklerin birbirlerine uzun uzun bakmamaları gerektiğini buyuran bu düşünce, bakışın ufak bir

kıvılcım olduğuna ve yangını harlayabileceğine inanmaktadır. Zina eden erkek ve kadınla evlenmeyi yasaklayan Kuran-ı Kerim, zina edenlerin tövbe etmeleri halinde onlarla evlenmenin caiz olduğunu da söylemektedir. İbn Kayyim'a göre zinanın en kötüsü evli kişinin yaptığı zinadır ancak bundan da kötüsü vardır, o da komşunun eşiyle zina etmektir (İbn Kayyim'dan aktaran Öztürk,1991; 197).

Zina günahının kadına ait olduğunu ve onun başının altından çıktığını savunan İslam düşünürleri de mevcuttur. Yusuf El-Kardavi, zinayı cinayete benzetmektedir ve bu cinayeti işleyen kadının erkeğin mahremine olan saygıyı yok ettiğini, tohumların karışmasına neden olduğunu ve ancak tövbe edinceye, aybaşı olarak temizleninceye kadar zina yapan kadınla evlenmenin haram olduğunu belirtmektedir (Kardavi, 2005; 193). Bosnalı Ali Dede ise; hırsızlık suçunun kuvvetle, zina suçunun da şehvetle alakalı olduğunu ve hırsızlıkta kuvvete sahip olduğu için erkeğin, zinada şehvete sahip olduğu için kadının cezalandırılması gerektiğini söylemektedir. Bunun yanı sıra, kadının kendi isteği ile zina yaptığını, bin erkek toplansa da bir kadının isteği olmadan ırzına geçemeyeceğini savunmuştur (Dede'den aktaran Çalışlar, 2005; 94). İnsanlığın varoluşundan beri süregelen tecavüz kavramının anlamını kolayca yok etmeye çalışan Bosnalı Ali Dede'nin düşünceleri zamanının koşullarına bakıldığında çok da şaşırıcı gelmemektedir. “Dişi köpek kuyruk sallamazsa erkek köpek gelmez” atasözünü andıran bu düşüncesi ile zina günahını kadının mevcudiyetindeki şehvete bağlayan bu İslami düşünür gibi niceleri de aynı düşünceye vakıflardır.

Soyun devamını sağlamannn en bryk amaçlardan biri olduğu ataerkil yapıda, mülkiyet ve babalık kurumlarının esas görölmesi ve bu esasları yıpratıcı ya da yıkıcı zina gibi her türlü eylemden kaçınılması gerekliliği her dinde önemli bir unsur olmuştur.

2.4 FUHUŞ VE FAHİŞELİK

Fuhuş; bireylerin ait oldukları toplumların normlarına uygun olmayan cinsel ilişkilerde bulunmaya ve bu ilişkiyi de para gibi karşılıklı menfaatler doğrultusunda yapmalarına denmektedir. Dinler açısından aile ve evlilik kurumunun kutsallığını zedeleyecek her türlü davranışta bulunmak yasaktır ve fuhuş da bu yasaklanmış olan suçlardan biridir. İnsanın bedeninin Tanrı'ya ait olduğuna ve bu bedenlerin insanlarda bir emanet olduğuna inanan inancın egemen olduğu topluluklarda fuhuş, Tanrı'ya ait bedenin bir insan tarafından başka bir insana tıpkı bir meta gibi satılmasıdır. Ahlaki davranışların düzenlenmesini amaçlayan Tanrı ve daha sonra dinler için, evlilik kurumu dahilinde olmayan tüm cinsel ilişki şekilleri bir başkaldırı ve aldırmaştır.

Cinsel ilişkiyi erkekler için bir ihtiyaç olarak gören ataerkil zihniyetin nazarında fuhuş ayıplanması gereken bir davranış ancak fahişelik de bu ihtiyaçların giderilmesini sağlayan bir kadın sınıfını oluşturmak için gereken bir kavramdır. İnsanlığın varoluşundan beri süregelen fahişelik, cinsel hazzı tatmin yolunda hem bireysel hem de bu tatmini sağlayamayan toplum için sosyal bir gereklilik halini almıştır.

Tevrat'ta erkekler ve kadınlar için yasaklanan fuhuş ve fahişelik birçok yerde geçmektedir. Bu da dönemin Yahudi toplumunda fahişeliğin yaygın bir kavram olduğunu ve önüne geçilmesi gereken bir günah olduğunu göstermektedir. Kadının sosyoekonomik olarak ya babasına ya da kocasına bağımlı olduğu Yahudi toplumunda, kadınların önünde fahişelikten başka seçenek olmamasını anlamak kolay olacaktır. ”Kızını fahişeliğe sürükleyip rezil etme. Yoksa fahişelik yayılır ve ülke ahlaksızlıkla dolup taşar” (Levililer: 19: 29). Fahişeliği kesin bir dille kötüleyen ve önüne geçilmesi gereken bir sorun olduğunu savunan bu ayette, dönemin şartlarında fahişeliğin yaygın ve kolayca içerisine girilebilen bir kavram olduğu görünmektedir. Kızlarına sahip çıkmalarını ve onların kötü bir yola girmemelerini telkin eden ayet, fahişeliğin özendirici ve yayılımcı bir günah olduğunu söylemektedir. Fahişeliğin kirli, fahişelikten kazanılan paranın da haram olduğuna dair ve fahişelerin bulaşıcı bir hastalık taşıyıcı gibi herkese kirlilik bulaştırabileceği kanısı da hakim olan ayette: “Putperest törenlerinde fuhuş yapan İsraili bir kadın ya da erkek olmasın. Fuhuş yapan kadın ya da erkeğin kazancını adak olarak Tanrınız Rabbin tapınağına götürmeyeceksiniz. İkisi de Tanrınız Rabbin gözünde iğrençtir.” (Yasanın Tekrarı: 23: 17- 18) denilmektedir. Kutsal bir ayine gelen fahişenin bu kutsal ayini kirlettiği düşünülerek kovulması ve fahişelerden sürekli “kirli ve kötü kadın” olarak bahsedilmesi, Tevrat'ın fuhuş ve fahişelik hakkındaki düşüncelerini açıklamaktadır.

Toplumunu fahişelerden arındırma adına, fahişeleri kötüleyen ve onları ayartıcı, kan emici kötü kadınlar tanımlayan diğer bir ayette fahişe şöyle betimlenmektedir:

“Oğlum beni yürekten dinle,
Gzn gittiğim yoldan ayırma.
Çünkü fahişe derin bir ukur,
Ahlaksız kadın dar bir kuyudur.
Evet, soyguncu gibi pusuda bekler
Ve birçok erkeği yoldan çıkarır.” (Süleyman’ın zdeyiŐleri 23:26-28)

Fahişenin bir hırsıza benzetildiği bu ayette, fuhşun da içine girince çıkılması zor olan dar bir kuyu gibi gösterilmesi Tevrat’ın fahişeliğe bakış açısını göstermektedir. Avını bekleyen bir avcı gibi pusuda bekleyen fahişenin oyununa gelmemek ve bu duruma düŐmemek için insan kendi nefsinin dizginlemelidir. Yoldan çıkararak fahişe, ayartıcı ve sinsi bir kadın gibi betimlenmiş ve onun yüzünden birçok erkeğin fuhşa yöneldiği söylenmektedir. Diğer bir ayette fahişenin yoluna giren bir kişinin başına gelebilecekler de Őiirsel bir ifadeyle anlatılmaktadır:

“Seni kötü kadından,
Başka birinin karısının yaltaklanan dilinden
Koruyacak olan bunlardır.
Böyle kadınların güzelliği seni ayartmasın,
Bakışları seni tutsak etmesin.
Çünkü fahişe yüzünden insan bir lokma ekmeğe muhtaç kalır.
Başkasının karısıyla yatmak da kişinin canına mal olur.

İnsan koynuna ateş alır da, giysisi yanmaz mı?

Korlar üzerinde yürür de ayakları kavrulmaz mı?

Başkasının karısıyla yatan adamın durumu budur.

Böyle bir ilişkiye giren cezasız kalmaz. “ (Süleyman’ın Özdeyişleri: 6: 24- 29).

Ayette belirtildiği üzere fahişeye birlikte olan erkek, koynuna alev almış gibidir ve acı çekecektir. Fahişeye verdiği her kuruş paranın, erkeği açlığa ve sefaletle sürükleyeceğini ve başka bir adamın karısıyla yattığı için de kendisinin mutlaka cezalandırılacağını söyleyen Tevrat, fahişeliği en büyük günahlardan biri saymaktadır. Burada belirtilen “başkasının karısıyla” aslında bu kadının bir fahişeden çok zina eden bir kadın olduğunu göstermektedir ancak Tevrat’ta baktığımızda zinayı da fuhşu da erkeğe yaptıran kadındır. Dönemin Yahudi toplumunda ekonomik bir gelir amacıyla fahişelik yapan kadınların evli olup olmadıklarına dair kesin bir kaynak bulunmamaktadır ancak fahişeliğin en çok maddi anlamda zora girmiş dul ve çocuklu kadınlar tarafından yapıldığı zannedilmektedir. “Başkasının karısıyla” ile betimlenenin “başkasının cariyesi” olabileceğini de göz önünde tutmak gereklidir. Dönemin şartlarında cariyelerin de tıpkı eşler gibi “erkeğin boyunduruğu altında bir mal, meta” olarak görülmesinden dolayı cariyeler de başkalarının kadınları olarak ifade edilmiş olabilir.

Fahişelik Tevrat’ta sadece kadınların bedenlerini başka bir meta ya da fayda karşılığında erkeklere satması olarak betimlenmemiştir. Başka tanrılara tapan Yahudileri de birer fahişe olarak gören Yeremya’da şu ayetlere göz atmak gereklidir: “Çıplak

tepelere bak da gör. Sevişmediğin yer kaldı mı? Çölde yaşayan bedevi gibi yol kenarlarında oynaşlarını bekleyip durdun. Fahişeliğinle, kötülüklerinle ülkeyi kirlettin. Bu yüzden yağmurların ardı kesildi, son yağmur yağmadı. Yüzsüz bir fahişeye benzedin, utanç duymak istemedin.” (Yeremya:3:2-3). “Yaptıklarından ötürü neden bağışlayayım seni? Çocukların beni terk etti, Tanrı olmayan ilahların adıyla ant içtiler. Onları doyurduğumda zina ettiler, Fahişelerin evlerine doluştular. Şehvet düşkünü, besili aygırlar! Her biri komşusunun karısına kişniyor. Bu yüzden onları cezalandırmayayım mı? diyor Rab, böyle bir ulustan öcümü almayayım mı?” (Yeremya 5:7-9). Yeremya’da geçen bu ayetlerde başka tanrılara tapanları kötü bir dille fahişeye benzeten Peygamber, bu kişileri Yahudi toplumunu bozan ve bereketsizlik getiren insanlar olarak tasvir etmektedir.

Tanrı’ya yapılan ihaneti, döneminin toplumu nazarında en kötülerden fahişeliğe benzetmek ve bu fahişelerin ülkeyi kirlettiğine inanmak da tipik bir dinsel göndermedir. Fahişeliği ve fuhşu siyasi amaçlarla bir metafor olarak kullanan ve iki günahlı kız kardeşin simgesel öyküsünün anlatıldığı diğer bir ayette ise şöyle söylenmektedir: “Rab bana şöyle seslendi: “İnsanoğlu, bir anneden doğma iki kadın vardı. Gençliklerinde Mısır’da fahişelik ettiler. Memeleri okşandı, erdenliklerini orada yitirdiler. Büyüğünün adı Ohola, küçüğünün Oholiva’ydi. Benim oldular; oğullar, kızlar doğurdular. Ohola Samiriye’dir, Oholiva da Yeruslaim. Ohola benimken fahişelik etti. Oynaşları olan Asurlulara gönül verdi. Hepsi de genç, yakışıklı, lacivertler kuşanmış savaşılar, valiler, komutanlar, atlı askerlerdi. Asurluların en seçkin adamlarına fahişe olarak kendini verdi. Gönül verdiği bu kişilerin putlarına bağlanarak kendini kirletti. Mısır’da başladığı

fahişeliği bırakmadı. Gençken onunla yattılar, erdenliğini bozdular, şehvetlerini onun üzerine boşalttılar. Bu nedenle onu oynaşlarının, gönül verdiği Asurluların eline teslim ettim. Çıplaklığını açtılar, oğullarını, kızlarını aldılar, onu kılıçla öldürdüler. Kendisine verilen cezalardan ötürü kadınlar arasında adı kötüye çıktı. Kız kardeşi Oholiva bunu gördü, ama şehveti ve fahişelikleri kız kardeşininkinden daha utanç vericiydi. O da hepsi de yakışıklı, genç Asurlular'a –valilere, komutanlara, iyi donanmış savaşıllara, atlılara-gönül verdi. Kendisini ne kadar kirlettiğini gördüm. İkisi de aynı yolu izlediler.”(Hezeikel:23:1-13). Tanrı'ya yapılan ihaneti, iki genç kızın fahişeliği ve Yahudi ülkesinin bekaretini kaybedişi olarak gören bu simgesel ayette, ülkeye ihanette bulunmak ile fahişelik yapmak eşdeğer görülmekte ve Tanrı katında iki büyük günah olarak anılmaktadır.Dinsel simgeciliğin örneklerini veren bu ayetler Tevrat'ın fuhşa ve fahişeliğe karşı olan tepkisini ve yine başka siyasi ve dini başkaldırıları ve aldırmaçlıklar için de fahişe mecazını kullandığını göstermektedir.

Başta para olmak üzere herhangi bir karşılık olarak bir kimsenin cinsel dürtülerini tatmin eden erkek ya da kadın fahişe olarak anılırken, fahişe sözcüğünün insan beyninde ilk anda kadın olarak algılanması tesadüf değildir.

Dünyanın en eski mesleği olarak görülen fahişeliğin, tek eşli evlilik kurumunu Tanrı'ya yaklaşmanın bir yolu olarak gören dinler gözünde günahı büyüktür. Özellikle Hıristiyanlık için evlilik kurumunun ne kadar kutsal olduğu bilinmektedir ve bu nedenle de İncil kesin bir dille fahişeliği ve fuhşu lanetlemektedir. Hıristiyanlığın evlilik dışındaki

cinsel hazza yönelik eylemleri önemsemesi nedeniyle beden ve cinsellik kavramları geleneksel ahlak anlayışının birer temel taşı haline geldi. Havva'nın yasak meyveyi yediği günden itibaren kadın üzerine biçilen roller ve kutsallaşması yönündeki telkinler kadının ızdırabını bedeniyle çekmesi ile başladı ve ruh-beden ikiliği, birlikteliği içerisindeki tek tanrılı dinlerin cinsel motiflerini oluşturmaya katkı sağladı. Tanrı'nın suretinde yaratılmış erkeğin, yüzyıllardır kadının baştan çıkarıcılığı nedeniyle tıpkı birer kurban gibi gösterilmeye çalışıldığı bu gelenekte kadın bedeni de bir günah sahasıdır ve bu günahlar sadece kadınlar tarafından işlenir gibi gösterilerek, erkeklerin günahlara olan katkısı zaman zaman es geçilmektedir.

Hıristiyanlığın ruha verdiği önem nedeniyle beden dışlanmış bir konuma girmesi de çilecilik öğretisinin sonuçlarından birisidir. Fuhşun toplum içerisinde yaygınlaşması üzerine bunu yasaklayan ayetlere baktığımızda, fuhşun tanımlanabilecek en iğrenç şekilde tanımlandığı görmekteyiz. “Fuhuştan kaçının. İnsanın işlediği bütün öbür günahlar beden dışındadır; ama fuhuş yapan, kendi bedenine karşı günah işler. Bedeninizin, Tanrı'dan aldığınız ve içindeki Kutsal Ruh'un tapınağı olduğunu bilmiyor musunuz? Kendinize ait değilsiniz. Bir bedel karşılığı satın alındınız, onun için Tanrı'yı bedeninizde yüceltin.” (1. Korintliler 6:18-20). Bu ayette fuhşun kaçınılması gereken bir kötülük olduğunu ve diğer günahlara göre bedenen işlenen bir suç olduğu gösterilmektedir. Tanrı'dan emanet alınan bedenini günah için kullanan insanlar emanete hıyanet etmiş olurlar ki o beden de insanlara yaşamaları için bir hediye gibi verilmiştir.

İnsan bedeni Tanrı'ya aittir ve fuhşa yeltenen insan kendi bedenine özellikle de Tanrı'nın bahşettiği bedene kötülük yapmış olur. Bedene yüklenen günahkarlık kavramı ile Hıristiyanlığın ruh-beden ikiliği içerisinde nasıl da bedeni bir aşağı kademedede gördüğünü anlamaktayız.

Pavlus'un fuhuş gibi bedenlen işlenen kötülüklerin yerine getirilmesi gereken güzel davranışları anlattığı ayette ise şöyle demektedir: “Benliğin işleri bellidir. Bunlar fuhuş, pislik, sefahat, putperestlik, büyücülük, düşmanlık, çelişme, kıskançlık, öfke, bencil tutkular, çekemezlik, sarhoşluk, çılgın eğlenceler ve benzeri şeylerdir. Sizi daha önce uyardığım gibi yine uyarıyorum, böyle davrananlar Tanrı egemenliğini miras alamayacaklar. Ruhun ürünüyse sevgi, sevinç, esenlik, şefkat, iyilik, bağlılık, yumuşak huyluluk ve özdenetimdir. Bu tür nitelikleri yasaklayan yasa yoktur” (Galatyalılar: 5: 19-23). Kötülüklerin yerinin nasıl doldurulması gerektiği hakkında telkinlerde bulunan Pavlus benlik olarak isimlendirdiği bedenlen yarattığı günahları ve kötülüklerin ancak ruh ile yok olabileceğini söylemektedir. Ruhun kutsallığı ve bu kutsallığa kendini adayın bir insanın karşısına hiçbir engelin çıkmayacağından bahsederken, bedenlen günahlarının Tanrı yasasında yasak olduğunu ve affedilmeyeceğini belirtmektedir. “Şunu kesinlikle bilin ki, fuhuş yapanın, pislığe düşkün olanın ya da putperest demek olan aç gözlü kişinin Mesih'in ve Tanrı'nın Egemenliği'nde mirası yoktur. Hiç kimse sizi boş sözlerle aldatmasın. Bu şeylerden ötürü Tanrı'nın gazabı söz dinlemeyenlerin üzerine gelir. Onun için böyleleriyle oturup kalkmayın.” (Efesliler 5:5-7). Fuhşa dahil olan kimsenin Tanrı gözünde en ufak bir değeri olmadığını ve fuhuş yapanların da toplumdan dışlanması gereken pislığe düşmüş insanlar olarak tanımlandığı ayetin amacı; evlilik kurumunu dahi

çok hoş karşılamayan İncil'in fuhuş hakkındaki görüşlerini aktarmaktır. "Tanrı'nın isteği şudur: Kutsal olmanız, fuhuştan kaçınmanız, her birinizin, Tanrı'yı tanımayan uluslar gibi şehvet tutkusuyla değil, kutsallık ve saygınlıkla kendine bir eş alması ve bu konuda haksızlık edip kardeşini aldatmamasıdır. Daha önce de söylediğimiz gibi, Rab bütün bu suçlardan ötürü insanları cezalandıracaktır." (Selanikliler 4:3-6), "Yaşamınız olan Mesih görüldüğü zaman siz de onunla birlikte yücelmiş olarak görüleceksiniz. Bu nedenle bedeniniz dünyasal eğilimlerini -fuhşu, pisliği, şehveti, kötü arzuları ve putperestlikle eş olan aç gözlülüğü- öldürün. Bunlar yüzünden Tanrı'nın gazabı söz dinlemeyenlerin üzerine geliyor." (Koloseliler: 3: 4-6), "Kimse fuhuş yapmasın ya da ilk oğulluk hakkını bir yemeğe karşılık satan Esav gibi kutsal değerlere saygısızlık etmesin" (İbraniler: 12: 16). Bu ayetlerde Tanrı'yı tanımayan toplumların şehvetleriyle hareket ettiğini ancak Hıristiyanların bu toplumlardan farklı olarak şehvet duygularını köreltmeleri gerektiği söylenmektedir. Bedeni dünyevi kirliliğin ve ahlaksızlığın merkezi gören İncil, bedensel hazlarının peşinden koşanların Tanrı'nın gazabına uğradıklarının ve devam ederlerse daha da uğrayacaklarının altını çizmektedir.

Fuhşun suç, günah ve kötülük olarak adlandırılmasının en önemli nedenlerinden biri de evlilik kurumunu yıkabilecek düzeyde toplum içerisinde yaygın bir davranış olmasıdır. Ancak bu yaygınlığın nedeninin, dönemin şartları mı yoksa kilisenin kadını aşağı görmek için çabalarından biri olduğu mudur bilinmemektedir. Oysaki fahişelik kavramı kadını küçümsemek için sıklıkla kullanılabilen ancak İncil'de yasaklanmasına rağmen erkeklerin fuhşa katılmalarını da sağlayan bir kavramdır. Fahişeliği ve fuhşu yasaklayan tüm bu ayetlere rağmen dönemde bu denli yaygın bir

kavram olması da doğru orantılıdır. Yasaklandığı sürece erkekler için ekonomik ve bedensel bir kazanç sağlayan fahişeliğin önüne geçilememesinin en önemli nedeni de ayıplanan davranışın ayıplayan zihniyetin lehine işlemesidir.

Diğer bir ayette İzebel adındaki kadının kendini peygamber olarak tanıtmaması ve yaptıkları hakkında şöyle söylenmektedir: “Yaptıklarını, sevgini, imanını, hizmetini, sabrını biliyorum. Son yaptıklarının ilk yaptıklarını aştığını da biliyorum. Ne var ki, bir konuda sana karşıyım: Kendini peygamber diye tanıtan İzebel adındaki kadını hoş görüşle karşılıyorsun. Bu kadın öğretisiyle kullarımı saptırıp fuhuş yapmaya, putlara sunulan kurbanların etini yemeye yöneltiyor. Tövbe etmesi için ona bir süre tanıdım ama fuhuş yapmaktan tövbe etmek istemiyor. Bak, onu yatağa düşüreceğim; onun yaptıklarından tövbe etmezlerse, onunla zina edenleri de büyük sıkıntıların içine atacağım. Onun çocuklarını salgın hastalıkla öldüreceğim. O zaman bütün kiliseler, gönülleri ve yürekleri denetleyen ben olduğumu bilecekler. Her birinize yaptıklarınızın karşılığını vereceğim.” (Vahiy: 2: 19- 23). İnsanları fuhşa özendiren ancak affedilmesi için kendisine verilen sürede fuhşu bırakmayan İzebel’e çok kızan Tanrı, O’nu, zina ettiği erkekleri ve ailesini cezalandıracağını söylemektedir. Fuhşun önüne geçebilmek için evlilik kurumunu öven İncil, Hıristiyan çileciliğinin de evlilik kurumunu beslediğinin farkındadır. Fahişeliğin iktidar kaynağı olarak görüldüğü ataerkil toplumlarda, dini engeller koyulmasına rağmen fuhşun halen süregelmesi erkeklerin ataerkil zihniyetten hoşnut olduklarını ve dini veyahut ahlaki yaptırımlardan saklandıklarının bir göstergesidir.

Kuran'ı Kerim'de fahşâ, fuhuş, fahişe kelimeleri pervasızca işlenen kötülükler anlamına gelmektedir (Bakara:169, Nur:21, Araf:28) ve çirkinlik, çirkeflik, edepsizlik anlamlarıyla da kullanılmaktadır (Abdulkaki, 2002; 362). Buna göre her türlü işlenen kötülük ve günahlara genel anlamda fuhuş, fahişelik denilmektedir. Toplumları ve dolayısıyla aileleri yozlaştıran bu günah, alenen, kamusal alanda yapılan teşhircilik ve insan bedeninin bir meta gibi satılmasıdır. Kuran-ı Kerim fahşâ suçunu işleyen insanları erkek kadın fark etmeden fahişe olarak nitelendirmektedir (Nur: 24: 19). Bazı müfessirlerin fahişeh kelimesine zina anlamını da yükledikleri görülmektedir ancak fahişeh kelimesi bizzat zina yapan kişileri içermez. Bu kelime daha çok söz veya davranış olarak yakışsız, müstehcen, iğrenç şeyleri ifade etmektedir (Esed, 1998; 136).

Genelde zina eden kadına fahişe denilir ancak Kuran-ı Kerim'de fahişe sözcüğü tüm kötülükleri kapsayan bir anlamda kullanılmaktadır. Zina olsun, fuhuş olsun her türlü alenen ya da gizli yapılan günahı yasaklayan Kuran-ı Kerim şöyle buyurmaktadır: “Kötülüklerin görünenine de gizli kalanına da yaklaşmayın.” (Enam 6:151), “İman edenler içinde edepsizliğin yayılmasını arzu edenler var ya, onlar için dünyada ve ahirette de korkunç bir azap öngörülmüştür. Allah bilir ama siz bilmezsiniz.” (Nur 24:19). Bu ayetlerde sözü edilen kötülükler ve edepsizliklerden kastın fuhuş ve fahişelik olabileceğine dair hükümler mevcuttur.

Her türlü günahı ve suçu yasaklayan Kuran-ı Kerim, tüm kötülüklerin Allah inancı ile yenilebileceğine ve hiçbir günah cezasız kalmayacağına inanmaktadır..

Fahişelik eden kadınlar hakkında ise şöyle söylenmektedir: “ Ey iman edenler! Kadınlara, zor ve baskı kullanarak mirasçı olmanız size helal olmaz. Kendilerine vermiş bulunduğunuz şeylerin bir kısmını çarpıp götürmek için onları sıkıştırmanız da helal değildir. Kanıtla bağlanmış bir fuhuş yapmaları hali müstesna. Onlarla iyi ve güzel geçinin. Onlardan tiksindinizse olabilir ki, siz bir şeyi çirkin bulursunuz da Allah, ona çok hayır koymuş olur.” (Nisa 4:19). Bu ayette bahsedilen fuhuş kelimesi ile iki anlam verilmek istenmiştir. Kadının kocasına ve kocasının ailesine karşı asiliği, huysuzluğu, diğer anlamı ise zina etmesidir. Kadın huysuzluk ve zina ettiğinde kendisine verilen mehir geri alınabilmektedir. Bazı erkeklerin artık istemedikleri karılarından mehirlerini geri alabilmek için yalan söyledikleri görülmüştür. Ancak verilen mehir ne kadar olursa olsun fuhuş ya da zina hali dışında bu mehiri geri almak haramdır. Çünkü evlilikleri süresince mahremlerini birbirlerine helal eden bu insanların, birlikte oldukları günlerin hatırına bu mehiri almamaları gereklidir (Ateş, 1995; 583).

Kuran-ı Kerim’de adı geçen fahişe, fahşa kelimeleri ile günümüzde kullanılan fahişe kelimesinin aynı olmadığı görülmektedir. Zina da fahişeliği kapsayan bir suçtur ancak fahişe daha genel bir anlamda kullanılmaktadır. Kitapta fahişe tüm kötülük ve hayasızlıkların genel adı olarak kullanılırken cinsiyet ayrımı yapılmamıştır ancak günümüzde fahişe sözcüğü sadece kadın hayasızlığı olarak kullanılmaktadır. “Koruma altındaki inanmış kadınları nikahlama genişliğine gücü yetmeyeniniz, ellerinizin altındaki genç, mümin biriyle evlensin. Allah sizin imanınızı daha iyi bilir. Hep birbirinizdensiniz. O halde, onları, ailelerinin izniyle nikahlayın. Gizli dost edinmeyerek, zinadan uzak kalarak, iffetli hanımlar olmaları şartıyla onların ücretlerini örfe uygun bir biçimde verin!

Koruma altına alındıktan sonra bir fuhuş yaparlarsa onlara, koruma altına alınmamış kadınlara uygulanan cezanın yarısı uygulanacaktır. Bu evlenme yolu, günaha/sıkıntıya girmekten korkanınız içindir. Sabretmeniz sizin için daha hayırlıdır. Allah çok affedici, çok merhametlidir.” (Nisa 4:25) ayetinde hür kadınlarla evlenmeye mali anlamda gücü yetmeyenlerin, inançlı cariyelerle evlenebileceği söylenmektedir. Ancak evlendikleri halde içlerinden fuhuş yapan biri olursa kendisine verilecek ceza hür kadınlara verilen cezanın yarısı olmalıdır çünkü cariye özgürlüğü olmayan bir zavallıdır ve namusunu hür kadınlar kadar koruması kolay değildir. Hür ancak zina yapan kadının cezası Nur suresinin 2. ayetinde bahsedilen 100 sopadır. Demek ki mümin bir erkekle evlenen bir cariyenin evliliği içerisinde fuhuş yapması karşılığında 50 sopa yemesi gerekmektedir.

“Nikah imkanı bulunmayanlar, Allah kendilerini lütfundan zenginleştirinceye kadar iffetlerini korusunlar! Size bağımlı olanlardan, hürriyetlerini satın almak isteyenlerin, kendilerinde iyi hal görürseniz, onlarla yazılı anlaşma yapın! Allah’ın size verdiği malından siz de onlara verin! Hizmetinizdeki genç kadınları eğer koruma altında kalmak istiyorlarsa, iğreti hayatın basit menfaatini elde etmek için sapıklığa/günaha itmeyin! Kim onları baskı altında tutarsa Allah, baskı altına alınmalarından sonra onları affedici, esirgeyicidir.” (Nur 24:33) ayetinde görüldüğü üzere o dönemde bazı kimseler cariyelerini fuhşa zorlayarak para kazanmaktaydı ve bu durumu Kuran-ı Kerim açık şekilde yasaklamaktadır. “Ey peygamber hanımları! Sizden kim açık/kanıtlanmış bir edepsizlik yaparsa, kendisi için azap iki katına çıkarılır. Ve bu, Allah için çok kolaydır.” (Ahzab 33:30) ayetinde hür olmayan zavallı cariyeler nikahlı oldukları takdirde fuhuş işlediklerinde 50 sopa ile cezalandırılmaktadırlar. Kuran-ı Kerim’de fahişe sözcüğü genel

anlamıyla kötülük olarak kullanılmış ve zinayı da kapsayan alenen/gizli bir günah olarak görülmüştür.

2.5 LEZBİYENLİK

Homoseksüellik yani eşcinsellik tüm tek tanrılı dinler tarafından büyük günah sayılan, aynı cinsiyetten iki kişinin cinsel ilişkiye girmesi demektir. Homoseksüellik, iki erkeğin cinsel ilişkiye girmesi olarak adlandırılırken, lezbiyenlik de iki kadının cinsel ilişkiye girmesi olarak tanımlanmaktadır. Lezbiyenlik ve kadın sevicilik de aynı anlama gelmektedir ancak insanlığın varoluşundan beri homoseksüelliğin olduğuna dair hikayeler anlatılırken lezbiyenlik hakkında pek fazla hikaye olmaması ve kutsal kitaplarda çokça adı geçen bir günah olmaması şaşırtıcıdır.

Cinsel ilişkiyi sadece evlilik kurumu içerisinde uygun gören ve diğer her türlü seksüel etkileşimi lanetleyen kutsal kitaplar için eşcinselliğin büyük bir günah olması yadsınamaz. Ancak Tevrat'a baktığımızda özellikle Sodom ve Gomora halkının eşcinsellikleri ile örülü ayetlerin çokluğuna rağmen lezbiyenlikten açıkça söz eden bir ayet bulunmamaktadır. Sodom ve Gomora'nın yıkılışının anlatıldığı Yaratılış 19:1-29 ayetlerinde Sodom'da Lut'un evinde misafir olan erkek kılığında girmiş meleklerle cinsel ilişkiye girmek isteyen Sodom halkının lanetlenişi ve yok edilişi açıkça anlatılmaktadır. Misafirlerini koruma adına henüz erkek yüzü görmemiş iki genç kızını azgın halka sunan

Lut ve yakınları, Lut'un bu davranışı ile meleklerin uyarısını alarak Sodom'dan kaçma fırsatını yakalamışlardır. Sodom ve Gomora'nın üzerine ateşli kükürt yağdıran Tanrı'nın gazabına uğrayan ve gelmiş geçmiş en eski sapkın halklardan gösterilen bu halklar eşcinsellikleri nedeniyle cezalandırılmışlardır.

Tevrat'ta erkek eşcinselliğinden bahseden ve bunu yasaklayan ayetler bulunmasına rağmen, lezbiyenlik hakkında hiçbir ayet olmaması döneminde Yahudi toplumunda lezbiyenliğin olmadığı anlamına gelmemelidir. Ancak erkek iktidarının ağır bastığı bu toplumda eşcinsellik hikayelerinin dahi erkek kahramanlara sahip olup kadın kahramanları dışlaması söz konusudur.

İncil'deki eşcinsellik kavramına baktığımızda ise; eşcinsellik konusunda Tevrat kadar çok katı olmadığını ancak yine de eşcinselliği büyük bir günah olarak adlandırdığını görmekteyiz. “Günahkarların, Tanrı Egemenliği’ni miras almayacağını bilmiyor musunuz? Aldanmayın! Ne fuhuş yapanlar Tanrı’nın Egemenliği’ni miras alacaktır, ne puta tapanlar, ne zina edenler, ne oğlanlar, ne oğlancılar, ne hırsızlar, ne açgözlüler, ne ayyaşlar, ne sövücüler, ne de soyguncular. Bazılarınız böyleydiniz; ama yıkandınız, kutsal kıldınız, Rab İsa Mesih adıyla ve Tanrımız’ın Ruhu aracılığıyla aklandınız.” (1. Korintliler 6:9-11). Oğlanlar ve oğlancılar olarak bahsedilen eşcinsellerin de diğer günahkarlar gibi görüldüğü ancak yine bazı günahkarlar gibi tövbe ederek aklanabilecekleri ve affedilebilecekleri söylenmektedir. “İşte böylece Tanrı onları utanç verici tutkulara teslim etti. Kadınları bile doğal ilişki yerine doğal olmayanı yeğlediler.

Aynı şekilde erkekler de kadınla doğal ilişkilerini bırakıp birbirleri için şehvetle yanıp tutuştular. Erkekler erkeklerle utanç verici ilişkilere girdiler ve kendi bedenlerinde sapıklıklarına yaraşan karşılığı aldılar.” (Romalılar 1:26-27). Eşcinsellik İncil için utanç verici bir sapıklık olarak görölmektedir çünkü Havva ve Adem olarak iki farklı cinsiyetten yaratılan insan doğal ilişki yerine sapkın hemcins ilişkiyi seçmektedir. Cinsel ilişkinin üreme amacıyla daha da kutsallaştırıldığı bir düşünce de eşcinsel ilişkinin günah olarak kabul edilip yasaklanması şaşırtıcı değildir.

Tevrat'ta bahsedilmeyen lezbiyenlikten İncil'de yüzeysel de olsa söz edilmiştir ve bu durum bize Hıristiyan toplumunda erkek eşcinselliği ile lezbiyenliğin var olduğunu Tevrat'a nazaran daha gerçek kılmıştır. Pavlus'un kınadığı kadın ve erkek eşcinselliği İbrani geleneğinden miras kalmıştır ve bu miras, doğal düzeni koruyan yasanın işleyişini baki kılmak adına günümüze değin süregelen bir yargıyı oluşturmuştur (Parrinder, 2003; 303).

Kuran-ı Kerim'e göre erkek eşcinselliği (lutilik) ve kadın seviciliği (lezbiyenlik) haramdır. Hz. Muhammed'in hadislerine göre *sihak* olarak adlandırılan lezbiyenlik İslam'a göre Allah'ın kurmuş olduğu neslin devamı düzenine aykırıdır. Ancak Kuran-ı Kerim'de livata, fuhuş, kötölük, zina ve lezbiyenlik kelimelerinin tartışmalı ayrımını yapmak gereklidir.

Lezbiyenlik ve homoseksüellik olarak adı geçmeyen bu kavramların büyük günah oldukları Lut Kavmi'nin başına gelenlerin anlatıldığı ayetlerden anlaşılabilir. “Ve Lut, toplumuna şöyle demişti: “Sizden önce alemlerden hiçbirinin yapmadığı bir iğrençliğe mi girişiyorsunuz? Siz, kadınları bırakıp şehvetiniz yüzünden erkeklere gidiyorsunuz. Doğrusu siz sınır tanımayan bir topluluksunuz.” (Araf 7:80-81). İnsanlık tarihinde ilk kez Lut kavminin eşcinsel ilişkilere girdiğine inanan Kuran-ı Kerim'deki erkek eşcinselliği hakkındaki ayetler şunlardır: “Siz, şehvetinizi tatmin için kadınları bırakıp da erkeklere mi gidiyorsunuz? Doğrusu siz cehalete saplanmış bir topluluksunuz.” (Neml 27:55), “Eşcinselliği içinizden iki erkek yaparsa onlara eziyet edin. Bu ikisi tövbe eder, durumlarını düzeltirlerse onlara eziyetten vazgeçin. Allah Tevab'dır, tövbeleri çok kabul eder; Rahim'dir, merhametine sınır yoktur.” (Nisa 4:16). Erkek eşcinselliğini yani livatayı ayıplayan, kendilerine şehvet tatminleri için yaratılmış kadınları bir kenara atıp erkeklerle tatmin olmaya çalışanları cehaletle suçlayan Kuran-ı Kerim her ne kadar erkek eşcinselliğini sapkınlık olarak görse de tövbe eden erkekleri de affetme yolunda hoşgörülüdür. Burada eşcinsel ilişkiye giren erkeklere eziyetten kastın, sözle aşağılamak ve toplumdan dışlamak olduğu konusundaki varsayımlar geçerlidir (Ateş, 1995; 577).

Kuran-ı Kerim'de kadın sevicilik yani lezbiyenlik hakkındaki tartışmalı ayet şöyledir: “Kadınlarınızdan eşcinsellik/sevicilik yapanlara karşı içinizden dört tanık getirin; eğer tanıklık ederlerse o kadınları, ölüm canlarını alıncaya ya da Allah kendileri için bir yol açıncaya kadar evlerde tutun.” (Nisa 4:15). Bu çok tartışmalı ayet hakkında birçok görüş ortaya atılmıştır ve bu görüşler ayetin erkekle kadın arasındaki zina ya da kadın ile kadın arasındaki lezbiyenlik/sevicilik olduğu yönünde ikiye ayrılmaktadır.

Sevicilik yapan kadınların evde gözetim altında tutulup, evlendirilinceye kadar da dışarı çıkartılmamaları gerektiğini söyleyen ayet, seviciliği ev hapsi ile cezalandırmanın gerekliliğinden bahsetmektedir. Erkek eşcinselliğinin cezasını dille aşağılama olarak gören Kuran-ı Kerim'in yanı sıra Ebu Müslim'de geçen hadis açıklayıcıdır. Nisa 4:15 ayetinde kastedilen, onlara gösterilecek yolun recm, celd ve sürgün olduğunu düşünenler mevcuttur ancak kadınların kötülüğünü değil iyiliğini isteyen ayete göre recm, celd gibi cezalar kadınlara kötülük etmektir. Ebu Müslim'den önceki hadislerde kadın seviciliğinden bahsedilmemesi bu günahın toplum içerisinde yaşanmadığı anlamına da gelmemektedir. Sıcak iklimli Arabistan'da kapalı evlerde şehvet duygularını tatmin etmeye çalışan kadınların sevicilik yapması muhtemeldir ve bu durum Ebu Müslim'in söylediklerini gerçekçi kılmaktadır (Ateş, 1995; 575–577).

Ebu Hanife (İmamı Azam) da eşcinselliğin zina gibi bir ceza gerektirmediğini, yalnızca tazir (dövme, azarlama) cezasının yeterli olduğunu savunmaktadır. İmam Şafi ise eşcinselliğin zina sayılıp zina suçu işlenmiş gibi cezasının verilmesi gerektiğini ya da eşcinsellik yapanların öldürülmesi gerektiğini söylemektedir. İslam toplumlarında eşcinsellere ateşte yakılma, yüksek bir yerden baş aşağı atılma ve arkasından taş kaya atılarak öldürme gibi cezalar verilmesi gerektiğini savunanlar çoğunluktadır. Kadın kadına olan cinsel ilişkinin zina olamayacağı bu yüzden adı geçen ayette fuhuş olarak bahsedilenin kadın kadına yapılan fuhuş olarak ele alınması gereklidir (Hanife ve Şafi'den aktaran Atay, 1993; 69). Lut kavminin akıbetini belirleyen homoseksüellik ve Lut'un karısının da Allah'ın gazabına uğramasının sebebi olan sevicilik/lezbiyenlik Kuran-ı Kerim'in yasakladığı ancak ayetlere göre telafisi mümkün suç ve günahlardır.

2.6 ADET KANAMASI

Kan, Yahudi ve Hıristiyan kullanımında iki anlama gelmektedir. Birincisi; öldürme, kirlilik, kurban etme, ikincisi ise ritüel arınma, yasal suçluluk ve adet kanaması. Fiziksel ve ahlaki emirlerin yerine getirilmesi amacıyla kullanılan kan fenomeni, iyi ya da kötü olarak adlandırılmaz. Kanın ne türlü olduğu, nereden geldiği, nereye dokunduğu ve nerede kullanıldığı gibi sorular kan fenomeninin iyiye ya da kötüye hizmet ettiğini göstermek içindir (Douglas, 1999; 106-108).

Adet kanaması olan kadının kirli olduğu savı Yahudi toplumunda da geçerlidir ve adet gören kadın ile cinsel ilişkiye girmek yasaklanmıştır: “Adet gören bir kadınla yatıp cinsel ilişki kuran adam kadının akıntılı yerini açığa çıkarmış, kadın da buna katılmış olur. İkisi de halkın arasından atılacaktır” (Levililer 20:18). Erkeğin menisinin ve kadının adet kanının bedensel kirliliğe yol açtığını savunan ayetler şunlardır: “Rab Musa’yla Harun’a şöyle dedi: “İsrail halkına deyin ki, ‘Adamın erkeklik organında akıntı varsa, akıntı kirlidir. Akıntı ister devam etsin, ister kesilsin adamı kirletir. Akıntının neden olduğu kirlilikler şunlardır: Üzerinde yattığı her yatak ve oturduğu her şey kirli sayılacaktır. Kim yatağına dokunursa, giysilerini yıkayacak, yıkanacak, akşama kadar kirli sayılacaktır. Adamın üzerine oturduğu bir eşyaya oturan da giysilerini yıkayacak, yıkanacak, akşama kadar kirli sayılacaktır. Eğer akıntısı olan adam temiz bir adama tükürürse, o kişi giysilerini yıkayacak, yıkanacak, akşama kadar kirli sayılacaktır. Adamın üzerine oturduğu ya da yattığı herhangi bir eşyaya dokunan, akşama kadar kirli sayılacaktır. Bu

eşyaları taşıyan herkes giysilerini yıkayacak, yıkanacak, akşama kadar kirli sayılacaktır. Akıntısı olan adam ellerini yıkamadan kime dokunursa o kişi giysilerini yıkayacak, yıkanacak, akşama kadar kirli sayılacaktır. Akıntısı olan adamın dokunduğu toprak kap parçalanacak, tahta kap ise suyla çalkalanacaktır. Eğer adamın akıntısı kesilirse, paklanmak için yedi gün bekleyecek. Sonra giysilerini yıkayacak, akarsuda yıkanacak ve temiz sayılacak. Sekizinci gün iki kumru ya da iki güvercin alıp RAB'bin huzuruna, Buluşma Çadırı'nın giriş bölümüne gelecek ve bunları kahine verecek. Kahin birini günah sunusu, ötekini yakmalık sunu olarak sunacak. Böylece akıntısı olan adamı RAB'bin huzurunda arıtacak. Eğer bir adamdan meni akarsa, bedeninin tümünü yıkayacak ve akşama kadar kirli sayılacaktır. Üzerine meni bulaşan her giysi ya da deri eşya yıkanacak, akşama kadar kirli sayılacaktır. Bir adam kadınla cinsel ilişkide bulunurken menisi akarsa, ikisi de yıkanacak ve akşama kadar kirli sayılacaklardır. Adet gördüğü için kan kaybeden kadın yedi gün kirli sayılacak. Ona dokunan da akşama kadar kirli sayılacak. Adet gördüğü günlerde kadının üzerinde yattığı ya da oturduğu her şey kirli sayılacaktır. Kim kadının yatağına dokunursa, giysilerini yıkayacak, yıkanacak, akşama kadar kirli sayılacaktır. Kim kadının üzerine oturduğu herhangi bir şeye dokunursa, o da giysilerini yıkayacak, yıkanacak, akşama kadar kirli sayılacaktır. Kadının yatağındaki ya da oturduğu şeyin üzerindeki herhangi bir eşyaya dokunan herkes akşama kadar kirli sayılacaktır. Adet gören kadının kirliliği onunla yatan adama da bulaşır. Adam yedi gün kirli kalır ve yattığı her yatak kirli sayılır. Eğer bir kadının adet günleri dışında uzun süreli bir kanaması varsa, ya da kanaması adet günlerinden sonra da devam ediyorsa, kanaması olduğu sürece adet günlerinde olduğu gibi kirli sayılır. Kanaması olduğu sürece, adet günlerinde olduğu gibi, yattığı her yatak ve üzerinde oturduğu her şey kirli sayılacaktır. Kim bunlara dokunursa kirli sayılacak. Giysilerini yıkayacak, yıkanacak, akşama kadar

kirli kalacaktır. Ama kanama durursa, kadın yedi gün bekleyecek, sonra temiz sayılacaktır. Sekizinci gün iki kumru ya da iki güvercin alıp Buluşma Çadırı'nın giriş bölümüne getirecek ve bunları kahine verecek. Kahin birini günah sunusu, ötekini yakmalık sunu olarak sunacak. Böylece kadını kanamasından doğan kirlilikten RAB'bin huzurunda arıtacak. İsrail halkını kirliliğinden arındıracaksın. Öyle ki, aralarında bulunan konutumu kirletip kirlilik içinde ölmeler. Akıntısı olan, boşalarak kirlenen adam, adet gören kadın, akıntısı olan erkek ya da kadın ve kirli sayılan kadınla yatan erkekle ilgili yasa budur.” (Levililer 15:1-33).

Erkeğin menisi, kadının adet kanını kirli olarak gören Tanrı, Yahudilere bu durum hakkında açıklamada bulunmuş ve bedensel kirliliğe sebep olan bu akıntıları insanı kirli yapan neden olarak görmüştür. Akıntısı olan erkeğin ve adet gören kadının dokunduğu her şeyin temizlenmesi gerektiğini ancak temizlenseler dahi günün akşamına kadar kirli sayılacaklarını savunan Tanrı, adet gören kadınla cinsel ilişkiye giren adamın da kirlendiğini savunmaktadır.

Kirlilikten arınma sürecini yedi gün olarak belirleyen bu ayetler, sekizinci günde Tanrı'nın öfkesinin dindirilmesi için özel bir ayinin gerekli olduğunu söylemektedir. “Adet gördüğü için kirli sayılan bir kadınla cinsel ilişki kurmayacaksın.” (Levililer 18:19) ayetinde görüldüğü üzere adet gören kadın ile cinsel ilişkiye girme konusunda Tevrat'ın hükmü kesindir.

Kan kelimesi Levililer’de 87 kere geçmektedir ve doğum sonrası adet kanaması hakkındaki ayetler şunlardır: “RAB Musa’ya şöyle dedi: “İsrail halkına de ki, ‘Bir kadın hamile kalıp erkek çocuk doğurursa, adet gördüğü günlerde olduğu gibi yedi gün kirli sayılacaktır. Çocuk sekizinci gün sünnet edilmeli. Kadın kanamasından paklanmak için otuz üç gün bekleyecek. Pak sayılması için geçmesi gereken bu günler doluncaya dek kutsal bir şeye dokunmayacak, tapınağa girmeyecek. Ancak, kız çocuk doğurursa, adet gördüğü günler gibi iki hafta kirli sayılacaktır. Kanamasından paklanması için altmış altı gün bekleyecektir. Erkek ya da kız çocuk doğuran kadının temiz sayılması için geçmesi gereken günler dolunca, yakmalık sunu olarak bir yaşında kuzu, günah sunusu olarak bir güvercin ya da kumru getirip Buluşma Çadırı’nın giriş bölümünde kahine verecektir. Kahin bunu RAB’bin huzurunda sunacak ve kadını arıtacak. Böylece kadın kanamasından temizlenmiş sayılacak. Erkek ya da kız doğuran kadınla ilgili yasa budur. Eğer kadının kuzu alacak gücü yoksa, biri yakmalık sunu, öbürü günah sunusu olmak üzere, iki kumru ya da iki güvercin yavrusu getirecek. Kahin kadını arıtacak ve kadın temiz sayılacaktır.” (Levililer 12:1-8). Doğum yapan kadının adet görmüş kadın gibi temizlenmesi için süreler belirleyen ve bu süreleri de erkek ya da kız çocuk doğurmaya göre düzenleyen Tevrat, kız çocuk ve erkek çocuk arasındaki değer farkını da göstermektedir. Kız çocuk doğuran kadının, erkek çocuk doğuran kadına oranla iki kat fazla zaman sonra paklanabileceği düşüncesi, kirlilik ve adet kanaması ilişkisinden çok, kirlilik ve çocuğun cinsiyeti anlamında da önemlidir. Erkeklerin eşlerini her zaman el altında görmemeleri için adet dönemlerinde cinsel ilişkiyi yasaklayan Tevrat, bu yasak ile kadınların kocaları tarafından arzulanmasını istemektedir.

İncil’de adet kanaması hakkındaki ayetler ise şunlardır: “İsa adamla birlikte gitti. Büyük bir kalabalık da ardından gidiyor, O’nu sıkıştırıyordu. Orada, on iki yıldır kanaması olan bir kadın vardı. Birçok hekimin elinden çok çekmiş, varını yoğunu harcamış, ama iyileşeceğine daha da kötülemişti. Kadın, İsa hakkında anlatılanları duymuştu. Bu nedenle, kalabalıkta O’nun arkasından gelip giysisine dokundu. İçinden “Giysilerine bile dokunsam kurtulurum” diyordu. O anda kanaması kesiliverdi. Kadın, bedeninin derinliğinde acıdan kurtulduğunu hissetti. İsa ise, kendisinden bir gücün akıp gittiğini hemen anladı. Kalabalığın ortasında dönüp, “Giysilerime kim dokundu?” diye sordu. Öğrencileri O’na, “Seni sıkıştıran kalabalığı görüyorsun! Nasıl oluyor da ‘Bana kim dokundu’ diye soruyorsun?” dediler. İsa kendisine dokunana görmek için çevresine bakındı. Kadın da kendisindeki değişikliği biliyordu. Korkuyla titreyerek geldi, İsa’nın ayaklarına kapandı ve O’na bütün gerçeği anlattı. İsa ona, “Kızım” dedi, “İmanım seni kurtardı. Esenlikle git. Acıların son bulsun.” (Markos 5:24-34). Aynı hikayenin tekrar anlatıldığı Matta 9: 20-22 ve Luka 8: 43-48 ayetlerinden anlaşılacağı üzere, adet gördüğü dönemde dokunduğu her şeyi kirleten kadın imgesinin yanında 12 yıldır kanayan ve buna çare bulamayan kadını iyileştiren İsa Mesih anlatılmaktadır. İsrail Yahvizmi’nde ve de Hıristiyanlığın başlarında baskın bir ritüel sembol olarak görülen kan, kadınları kontrol altına almak için de kullanılmaktadır. Kan sembolizmi saflık ideolojisini besleyen ana damardır ancak adet kanı kirlilik yaratan ve kadını arınmaya zorlayan bir bedensel akıttır (Hanson, 1993; 215).

İslam’da kadına özel hallere baktığımızda karşımıza üç çeşit kanama çıkmaktadır. Hayız denilen adet kanaması, nifas denilen loğusa kanaması ve de bir hastalık gibi

nedenle gelen kan olan istihaze kanamasıdır. Kadının ergenlikten menopozuna kadar olan dönemde her ay adet görmesi İslam'a göre ibadetlerini yerine getirmesi açısından da zorlayıcı olmuştur. Adet kanaması, abdestsizlik ve cünüplük hali olarak görülmektedir ve kadının ibadetten muafiyeti için bir mazeret olarak kabul edilmektedir.

“Sana adet halini de sorarlar. De ki, “O, insana rahatsızlık veren bir haldir. Hayızlı oldukları sırada kadınlardan uzak durun ve onlar temizleninceye kadar kendilerine yaklaşmayın. İyice temizlendiklerinde, Allah'ın emrettiği yerden onlara gidin.” Şu bir gerçek ki Allah, çok tövbe edenleri sever, iyice temizlenenleri de sever.” (Bakara 2:222). Adet gören kadınlarla cinsel ilişkide bulunmayı yasaklayan çünkü adet kanamasının kadına bir eziyet olduğunu söyleyen ayette kadına, gusül abdesti alıp temizleninceye kadar kocasının cinsel anlamda dokunmaması gerekmektedir. Buradaki eziyet kelimesinin anlamını hem hastalık hem de insanı tiksindiren pislik olarak gören görüşler mevcut bulunmaktadır. Kadınların adet gördükleri dönemde beden ve ruh hallerinin değişimi sebebiyle, kendileriyle cinsel ilişkinin yasaklanması kadınlar adına yararlı bir hükümdür. Ancak kadının temizlenmesinden kasıt olarak farklı görüşler bulunmaktadır.

Süleyman Ateş adet kanaması hakkındaki hadislerden bahsederken şunları söylemektedir: Ebu Hanefi'ye göre, kadının adetten kesilmesi temizlenmesi için yeterlidir ve yıkanmasa dahi kendisiyle cinsel ilişkiye girilebilir. Malik, Ebu Sevr, Rabia, Zühri, El-Leys, Ahmed ve İshak'a göre ise adet kesildikten sonra kadın şayet su ile yıkanırsa onunla cinsel münasebette bulunulabilmektedir. Tavus ve Mücahid'e göre de adet kanaması

kesilen kadın la cinsel ilişkiye girebilmek için abdest alması yeterlidir (Ateş, 1995; 319-320).

Adetliken cinsel münasebete girmeme hükmünün Yahudilikten miras kaldığı düşünülmektedir çünkü Hıristiyanlıkta böyle bir hüküm söz konusu değildir. Ancak Tevrat'ta adetli kadınlarla cinsel ilişkiye girmek bir yana adetli kadınlara dokunmama, onun elinden yemek yememe, dokunduğu şeylere dokunmama gibi katı kuralları bulunmaktayken günümüzdeki Yahudi geleneği bu katı kuralları yumuşatmayı başaramamıştır.

Hz. Muhammed'in yaşamından örneklerle, adet gören kadına nasıl yaklaşıldığını gösteren ifadeler bulunmaktadır. Hz. Muhammed'in eşi Ayşe'nin "Ben hayz iken Nebiyy-i Mükerrerem... başını kucağıma yaslar sonra Kur'an okurlardı...", "Ben adet görürken Allah'ın Resulü bana bedeni temasta bulunurdu; ben adetli iken benimle bir yorgan altına girerdi..." rivayetleri peygamberin adet gören eşine karşı tutumunu sergilemektedir. Ayrıca Cumey'b Umeyr'in rivayetine dayalı bir hadiste şöyle söylenmektedir: "Annemle teyzem... Ayşe'ye adet gördüğü zaman Allah'ın Resulü'nün nasıl seviştiğini sordular: şu cevabı verdi: 'Eşleri olan bizlerden biri adet gördüğü zaman adet gören eşine genişçe bir altlık giymesini emreder, sonra da onun memelerine yönelirdi...". Penisin vajinaya girmesinden mütevellit oluşan cinsel ilişkiden ziyade her türlü cinsel münasebete, temasa karşı çıkılmadığı aksine dizlerin ve göbeğin arasını kapatacak şekilde bir futa takıp kadının memelerine yönelmenin normal görüldüğü söylenmektedir. Yine Muhammed'in

diğer bir eşi olan Ümmü Seleme de şöyle demiştir: “Nebiyy-i Ekrem... ile bir abaya bürünerek yatıyorduk. Derken adetimi gördüm. (Yavaşçacık) sıvışıp hayza mahsus elbisemi giydim. Adetin mi geldi? diye sordular. ‘Evet’ dedim. Bunun üzerine beni çağırıldılar. Saçaklı kadifenin altında kendileriyle birlikte yattım.” (Arsel, 2008; 163-165).

Kuran-ı Kerim’de adet gören kadına duhul etmek yasaklanmıştır ancak adetli kadın ile cinsel münasebette bulunma, dokunma gibi konularda kesin bir hüküm bulunmamaktadır. Bu yüzden Hz. Muhammed’in hadisleri adet kanaması olan kadına nasıl yaklaşılması gerektiği konusunda önemli bir bilgi vermektedir. Peygamber diğer bir hadisinde ise; “Koca (hayızlı durumda bulunan) karısından, iki eliyle tenasül aletini (cinsel organını) tutup istimna etmesini (boşalmasını) isteyebilir. Onun vücudunu elbisesinin altından okşayıp zevk alabilir, yeter ki duhul etmeye...” demektedir ki bu hadis de adet kanaması olan kadının kocasının cinsel ihtiyaçlarını karşılamaktan feragat etmediğini, her ihtimalde eliyle de olsa kocasına zevk vermesi gerektiğini göstermektedir (Çalışlar, 2005; 112). Adet gören veya loğusa olan kadın namaz kılamaz ve kazasını kılmasına da gerek yoktur. Oruç tutamaz ancak orucunun kazası vardır, Kuran-ı Kerim’i ve bir ayetini dahi okuyamaz ve kitaba dokunamaz, mescitlere giremez, Kâbe’yi tavaf edemez (Bilmen, 1968; 69).

Kuran-ı Kerim’de yer alan diğer bir ayette ise şöyle denmektedir: “Boşanmış kadınlar kendi başlarına üç âdet ve temizlenme süresi beklerler. Eğer Allah’a ve ahiret gününe inanmakta iseler, Allah’ın onların rahimlerinde yarattığını saklamaları kendilerine

helal olmaz. Kocaları, bu süre içinde herhangi bir şekilde barışmak isterlerse eşlerini geri almaya herkesten daha çok hak sahibidirler. Kadınların, örfü uygun biçimde, sorumluluklarına benzer hakları da vardır. Erkeklerin kadınlar üzerinde bir derece farkı vardır. Allah Aziz'dir, Hakim'dir." (Bakara 2:228). Boşanan kadının hamile olup olmadığının anlaşılması için beklemesi gerekli görülen süreye iddet denmektedir ve bu durum adet gören, gebe olmayan ve evlendikten sonra kocası ile cinsel ilişkiye girmiş kadınlara özeldir. Ancak evlenip de kocaları ile cinsel ilişkiye girmemiş kadınlar üzerinde kocalarının iddet hakkı yoktur.³ Gebe kadınların doğum yapana kadar, henüz adet görmemiş ya da yaşlılığı sebebiyle âdeti kesilmiş kadınlar da üç aya kadar beklemek zorundadırlar.⁴ İddetin amacı; kadının gebe olup olmadığının belli olması, çocuğun babasının bilinmesi ve bu süre içerisinde karı kocanın tekrar düşünerek birbirlerine dönme imkanlarının sağlanmasıdır (Ateş, 1995; 328-329).

Adet kanaması kadını fiziksel ve ruhsal anlamda etkileyen her ay çekilmesi dert olan bir ezadır. Yahudiler adet gören kadını dokunulması bile haram biri olarak görerek onu dışlamayı ve ona bir pislik gibi davranmayı reva gören bir anlayışa sahiptir ancak Kuran-ı Kerim bu anlayışı farklılaştırarak adet gören kadını eziyet çeken biri olarak görmektedir. Hadislere baktığımızda ise adetli kadına kocasının nasıl yaklaşması gerektiği gibi konularda cevaplar bulmamız mümkündür. Bu nedenle adet kanaması süresince karılarıyla cinsel ilişkiye girmeyi yasaklayan katı Tevrat ile ılımlı Kuran-ı Kerim'e nazaran İncil'in bu konu hakkında bir görüş beyan etmemesi şaşırtıcıdır. Hıristiyanlarda adet kanaması gören kadınla cinsel ilişkiye girilmemesi konusunda hiçbir telkin

³ Ahzab Suresi: 49.

⁴ Talak Suresi: 4.

bulunmamaktadır ve Tevrat ile Kuran-ı Kerim arasında bir geçiş görevi gören bu kutsal kitabın adet kanamalı kadın ve kocası hakkındaki suskun tavrı, bu konuda Tevrat'taki hükmün Kuran'da korunduğunu göstermektedir.

2.7 ÖRTÜNME

Örtünme; giyim, kuşam anlamında insan bedenini örtmek, gizlemek ve saklamak anlamlarına gelmektedir ve çağlar boyu kültür, cinsiyet vb. etkenlerle değişime uğramıştır. Çıplaklık ve mahrem kavramlarının karşımıza ilk çıktığı Adem ile Havva'nın Aden bahçesindeki hikayesi örtünme konusunda bir simge olarak anlatılmaktadır. Yasak meyveyi yediklerinde mahrem yerlerinin farkına varan Adem ile Havva'nın incir yaprakları ile mahrem yerlerini örtmesi örtünmenin belki de ilk örneğidir. Örtünme, genel anlamıyla giyim kuşam tarih boyu toplumsal statünün bir göstergesi olmuştur. Kadının örtünmesinin tarihsel gelişimi ise Havva'nın mahrem yerini örtmesi ile paralel olarak bir ar, namus kavramını karşımıza çıkarmaktadır. Kadını örterek onu toplumda korumayı hedef alan anlayış, bir yandan kadını toplumdan tecrit ederken diğer taraftan toplumsal ahlak kavramını kadınlar üzerinden yürütmektedir.

Tevrat'ta örtü, örtünme kavramlarına baktığımızda karşımıza çıkan, örtünmeyi emreden ve çıplaklığı yeren ayetlerden biri şudur: “Rebeka İshak'ı görünce deveden indi, İbrahim'in uşağına, “Tarlardan bizi karşılamaya gelen şu adam kim?” diye sordu. Uşak,

“Efendim” diye karşılık verdi. Rebeka peçesini alıp yüzünü örttü.” (Yaratılış 24:64-65). Yahudi kadınlarının yabancı erkeklerin karşısında yüzlerini peçe ile örttüğü bu ayetten anlaşılmaktadır. Diğer bir ayet ise şöyle söylemektedir; “RAB şöyle diyor: “Siyon kızları kibirlidir, burunları bir karış havada, göz kırparak geziyor, ayaklarındaki halhalları şingirdatarak kırıyolarlar. Bu yüzden onların başlarında yaralar çıkaracağım, mahrem yerlerini açacağım. O gün Rab güzel halhalları, alın çatkılarını, hilalleri, küpeleri, bilezikleri, peçeleri, başlıkları, ayak zincirlerini, kuşakları, koku şişelerini, muskaları, yüzükleri, burun halkalarını, bayramlık giysileri, pelerinleri, şalları, keseleri, el aynalarını, keten giysileri, baş sargılarını, tülbentleri ortadan kaldıracak. O zaman güzel kokunun yerini pis koku, kuşağın yerini ip, lüleli saçın yerini kel kafa, süslü giysinın yerini çul, güzelliğın yerini dağlama izi alacak.” (Yeşaya 3:16-24). Mahrem yerleri açmak ile tehdit etmek, çıplaklığın Yahudi toplumunda kınanan bir günah olduğunu göstermektedir ve bir ceza olarak görülmektedir. Yahudi kızlarının erkeklerin dikkatini çekmek ve cezp etmek için süslenmelerini, kırıtarak yürümelerini bir nevi yasaklamaktadır ve bu davranışı kötü olarak görmektedir.

Bekar ya da evli tüm Yahudi kadınlara erkeklerin aklını çelici hareketlerde bulunmak yasaklanmıştır çünkü Yahudilik aile kavramının kutsallığını her zaman göz önünde bulunduran bir dindir. Yahudiler için örtünme namusun bir sembolüdür ve başını örtmeden sokağa çıkan kadın namusuna halel getirmekle suçlanmaktadır. “Kadınlar erkek giysisi, erkekler de kadın giysisi giymesin. Tanrınız RAB bu gibi şeyleri yapanlardan tiksindir.” (Yasanın Tekrarı 22:5). Tevrat erkek ve kadınların giyim kuşamları konusunda barındırdığı bu ayetle cinsiyetlerin toplum içerisinde keskin bir hat ile ayrılmasını

sağlama amacı gütmesinin yanı sıra travestiliği de yasaklamaktadır. İnsanı kadın ve erkek olarak iki ayrı cinsiyette yaratan Tanrı, kadın ve erkeklerin toplum içerisindeki rollerini tamamiyle yerlerine getirmesini istemektedir. Sevgilinin peçesi ardındaki güzelliğinden bahseden diğer bir ayette ise şöyle söylenmektedir:

“Ah, ne güzelsin, aşkım, ah, ne güzel!

Peçenin ardındaki gözlerin güvercinler gibi.

Siyah saçların Gilat Dağı'nın yamaçlarından inen keçi sürüsü sanki.” (Ezgilerin Ezgisi 4:1)

Sevgilinin peçesinin ardındaki gözlerinden ve saçlarından bahsedilen bu ayet, Yahudi toplumundaki kadınların peçe taktığına dair başka bir kanıt durumundadır. Ancak ayetin devamında sevgilinin boynundan, dudaklarından ve hatta memelerinden bahsedilmesi peçenin nasıl bir kullanıma hizmet ettiğini göstermemektedir.

Kadınlara örtünme konusunda sert yaptırımlarda bulunmayan Tevrat'ta karşımıza çıkan peçe ve örtü kavramları kadının Yahudi toplumundaki konumunu ve farklılığını gösterme amacıyla karşımıza çıkmaktadır. Örtünme bir emir değil aksine bir yaşam şekli olarak Tevrat'ta bulunmaktadır ve kadın başını, yüzünü örterek kendini kocasına saklamakta, toplumda namuslu kadın imajı çizmekte ve de yabancı erkeklerin onu görerek tahrik olmamasını sağlamaktadır.

İncil’de 1. Korintliler kadın ile erkeğin örtünmeleri konusunda en açıklayıcı bilgileri vermektedir. “Ama şunu da bilmenizi isterim: Her erkeğin başı Mesih, her kadının başı erkek, Mesih’in başı da Tanrı’dır. Başına bir şey takıp dua ya da peygamberlik eden her erkek, başını küçük düşürür. Ama başı açık dua ya da peygamberlik eden her kadın, başını küçük düşürür. Böylesinin, başı tıraş edilmiş bir kadından farkı yoktur. Kadın başını açarsa, saçını kestirsin. Ama kadının saçını kestirmesi ya da tıraş etmesi ayıpsa, başını örtsün. Erkek başını örtmemeli; o, Tanrı’nın benzeri ve yüceliğidir. Çünkü erkek kadından değil, kadın erkekten yaratıldı. Erkek kadın için değil, kadın erkek için yaratıldı. Bu nedenle ve melekler uğruna kadının başı üzerinde yetkisi olmalıdır. Ne var ki, Rab’de ne kadın erkekten ne de erkek kadından bağımsızdır. Çünkü kadın erkekten yaratıldığı gibi, erkek de kadından doğar. Ama her şey Tanrı’dandır. Siz kendiniz karar verin: Kadının açık başla Tanrı’ya dua etmesi uygun mu? Doğanın kendisi bile size erkeğin uzun saçlı olmasının kendisini küçük düşürdüğünü, kadının uzun saçlı olmasının ise kendisini yücelttiğini öğretmiyor mu? Çünkü saç kadına örtü olarak verilmiştir.” (1. Korintliler 11: 3-15).

Bu ayetten anlaşılacağı üzere kadınlar dua edecekleri zaman başlarını örtmek zorundadırlar ki bu durum Hıristiyanlığın başından beri rahibelerin takmış olduğu başörtüsünü açıklamaktadır. Saçı tıraş edilmiş kadının bir utanç sembolü olarak görülmesi de başını örtmeyen kadına sunulan diğer bir seçenek olan saçın tıraş edilmesini tamamen ortadan kaldırma amaçlıdır ve saç kadına verilmiş bir örtü olarak görülmektedir. Kadının saçının uzun olması ve erkeğin de saçının kısa olması Hıristiyanlık için önemlidir ve İncil’de de bu telkin edilmektedir. Kadının başı erkek ise, erkeğin de başı İsa Mesih ise

baş örtmenin neyi saklamaya ya da açığa çıkarmaya hizmet ettiği düşündürücü bir sorun olmuştur. Kadın başını kapatarak iffetini ve kocasına olan bağlılığını gösterirken, erkek de başını örtmeyerek İsa Mesih'e olan imanını göstermektedir. Pavlus'un kadının toplum içerisindeki statüsüne karşın fazlasıyla ataerkil tavrı örtünme anlamında da kendini göstermektedir. Örtünme erkek ve kadının, erkeklik ve kadınlığını bilmesine bir anlamda da cinsiyet dikotomisine hizmet etmesi Yahudi ve Hıristiyan geleneğinin bir parçasıdır (Berktaş, 2000; 84).

İslam öncesi cahiliye döneminde kadınların açık seçik kıyafetler giyip dolaşması örtünme hakkındaki ayetlerin inmesi ile sona erdi ancak bu sona erme bir anda değil zamanla oldu. "Cahiliye (İslam öncesi) devrinde Arap kadınlarının adetleri, başlarına çar, yani başörtüsü örtüp iki omuzları arasından arkaya doğru sarkıtarak tamamen gerdanlarıyla, göğüslerinin bir kısmını açık bırakırlardı. O asırda kadınların diğer bir adetleri de süslendikten sonra evlerinden çıkıp gerek iyi ve gerek fena, her kim olursa olsun, yabancı ve namahrem (İslam'da evlenmelerine engel teşkil edecek akrabalığı olmayan) erkeklerle karışık görüşerek konuşurlardı." (Çalışlar, 2005; 146).

Kuran-ı Kerim'de yer alan örtünme hakkındaki ayetlere bakarsak ilk olarak karşımıza çıkan, örtünmeyi insanlığın ilk başından yani Adem ile Havva'dan örnekleyen şu ayettir: "Ey ademoğulları! Şeytan, ana-babanızı, edep yerlerini onlara göstermek için elbiselerini soyarak cennetten çıkardığı gibi, sakın size de bir fitne musallat etmesin. Çünkü o ve kabilesi sizi, onları göremeyeceğiniz yerden görürler. Biz o şeytanları,

inanmayanlara evliya/dostlar yaptık.” (A’raf 7:27). Adem ile Havva’ya yasak meyveyi yedirenin şeytan olduğunu ve yine şeytanın mahrem yerleri görmeleri ve bilmeleri için onları örtülerinden yoksun bıraktığını söyleyen ayette, çıplak olduklarının bilincine varmalarından ve bunun şeytanın işi olduğundan bahsedilmektedir. “Ey ademoğulları! Şu bir gerçek ki size, edep yerlerinizi örtecek giysi de indirdik, süs ve gösterişe yarayacak giysi de... Ama korunup sakınmaya yarayan giysi en hayırlısıdır. İşte bu, Allah’ın ayetlerindedir. Düşünüp öğüt almaları umuluyor.” (A’raf 7/26).

Giyim kuşamdan erkek ve kadınlara hitaben söz edilen bu ayette giyinmenin hem mahrem yerleri örtmek hem de süslenmek için yapılabilecek bir eylem olmasından bahsedilmesi İslam’ın giyim kuşama verdiği önemi de göstermektedir. Örtünme insanı koruyabilirken, giyinme de insana bir şeyler katabilmektedir ancak insana yakışan edep için giyinmektir çünkü süs için herkes giyinemezken terbiye için herkes giyinebilmektedir ve kalıcı zenginlik de budur (Bilgin, 2005; 123). Cinsiyetler arası ilişkide ahlaki sağlamak, aile ve toplum hayatını dengelemek amacıyla örtünmeyi bir şart olarak gören görüşlerin ilk çıkış noktası da ilk günahın getirdiği avret kavramını şekillendirmiştir. Erkeğin ve kadının örtünmesini farklı şekillerde düzenlemeyi de yine bu iki cinsiyetin aynı Tanrı’dan ancak farklı fitratlarda olmalarına bağlayan görüşler bulunmaktadır. Ancak örtünme, sakınma ve gizlenme anlamlarında kadının örtüsünün nasıl olacağına dair bilgi veren ayetlere bakmamız gerekirse, kadın bedeni üzerindeki dini ve buna paralel olarak da dönemin toplumsal denetimini anlamamız mümkün olacaktır.

Harim'e yani iç mekana ait olan kadının dış dünyaya çıkış bileti olarak örtünme kavramı, kadının dışarıda olmasına rağmen mahrem bir dünyaya ait olduğunu simgelemektedir. Örtünmenin amacı bakıştan kurtularak, bakan ile bakılan arasında bir sınır koymaktır ve bu ikisi arasındaki iktidar hiyerarşisi, bakılanı da bakanın bakışını çeken olarak nitelendirmektedir. Kadının rahatça sokağa çıkmasını ve tacizlerden kurtulmasını sağlama amacıyla savunulan örtünmenin, taciz edeni değil de taciz edileni sınırlandıran bir alan oluşturması düşündürücüdür.

İslam toplumunun ümmet ve aile olarak ayrılması da kamusal alan ve özel alan arasındaki toplum cinsiyet yapılanmasına benzemektedir çünkü kamusal alanda ataerkil zihniyet hakimken, özel alanda yine ataerkil zihniyet yüzünden bu alana hapsedilmiş kadın ve cinselliği bulunmaktadır.

Kadın, İslam literatüründe fitne sözcüğüyle birlikte anılmaktadır. Fitne, kadınların yarattığı cinsel düzensizliğin sonucu olan kaos şeklinde tanımlanabilir. Fatima Mernissi, kadın cinselliğine ilişkin iki farklı anlayışın olduğunu söylemiştir. İlki, kadınların tecrit edildiği ve denetim altında tutulduğu toplumlarda, örtük anlayışın bulunduğu ve bu anlayışın kadın cinselliğini aktif olarak kabul ettiği. İkincisi ise kadınların davranışlarının denetim ve baskı altında tutma gibi yöntemlerin olmadığı toplumlarda kadın cinselliği pasif olarak kabul edilmektedir (Mernissi, 2003; 37). Fitnenin denetim altına alınması toplumun sürekliliği için can alıcı bir öneme sahiptir.

İslam bu noktada, kadını toplumsal yasamdan tecrit etme ve peçenin ardına gizleme yolu ile fitneyi etkisizleştirmeyi amaçlamıştır.

İslam'da kadın ile ilgili yapılan çalışmalar iki ana akımın etrafında şekillenmektedir. İlki İslam öncesi Arap toplumda, kızların diri diri gömülme adetinin kaldırılması ile İslam'ın kadın haklarına önem verdiği savını öne süren görüş; diğeri ise, örtünme ve kamusal alanda kadının rolünün görece silikleşmesinin yarattığı verili durumu referans alarak, İslam'ın kadın özgürlüğünü kısıtladığını öne süren anlayıştır. Her iki ön kabulde kendi haklılığını ispatlamak için tarihe ve kutsal metinlere atıfta bulunmaktadır. Hicap konusunda ortaya atılan görüşler bir şekilde çador ya da burkaya varılmasını destekler niteliktedir.

“Ey kadınlar! En iyi barındığınız, oturacağınız yer, her şeyden evvel kendi evinizdir. Aile çerçevesi dışında kalan meselelerden sizi sorumlu tutan yok. Huzur içinde, rahat rahat, size yakışan bir vakarla evinizde oturunuz. Evinizin işlerini görünüz ve evinizle ilgileniniz. Fakat zaruret icabı sokağa çıkmanız gerekiyorsa, bu konuda size izin verilmiştir. Fakat iffetinizi ve namusunuzu korumalısınız. Herkesin dikkatini çekecek şekilde giyinmeyiniz. Başkalarını sizinle meşgul olmaya zorlamayınız. Gözler aracılığıyla insanların gönüllerini avlayacak şekilde güzellik gösterilerinde bulunmayınız. Yürürken ağırbaşlı olunuz. Ellerinizle işaretler yapmayınız. Yüzünüzü göstererek kaş-göz işaretlerine başvurmayınız. Hele kırtarak hiç yürümeyiniz. Yabancı bakışları üzerinize toplayıcı hareketlerden sakınınız. Mücevherlerinizi, bilezik

vesairenizi gizleyiniz. Bunları şangırdatarak seslerini duyanların gönüllerini avlamaya kalkmayınız. “Benim de cicilerim var” kabilinden hareketler yapmayınız. Konuşmanız gerekiyorsa ciddi olunuz. Fiskos yapmayınız. Ölçülü konuşunuz. Bu kanun ve prensipleri dikkate aldığınız takdirde sokağa çıkmanızda herhangi bir sakınca yoktur. İhtiyaçlarınızı görmek için evden dışarı çıkabilirsiniz.” (Mevdudi, 1972; 2). Bu vaaz ve bunun gibi birçok benzeri kadını denetlemek için en kısa yoldan örtünmeye başvurmaktadır ki bu denetleme aracı din kökenli ve topluma empoze edilmekte zorluk çıkartmayan bir araçtır.

Kuran-ı Kerim’de kadınların örtülü olması gereken yerlerini anlatan ayet şöyle söylemektedir: “Mümin kadınlara da söyle, bakışlarını yere indirsınler. Cinsel organlarını/ırzlarını korusunlar! Süslerini/ziynetlerini, görünen kısımlar müstesna, açmasınlar! Örtülerini/başörtülerini göğüs yırtmaçlarının üzerine vursunlar! Süslerini şu kişilerden başkasına göstermesinler: Kocaları yahut babaları yahut kocalarının babaları yahut oğulları yahut kocalarının oğulları yahut kardeşleri yahut erkek kardeşlerinin oğulları yahut kız kardeşlerinin oğulları yahut kendi kadınları yahut ellerinin altında bulunanlar yahut ihtiyaç içinde olmayan erkeklerden kendilerinin hizmetinde bulunanlar yahut kadınların kaygı duyulacak yerlerini henüz anlayacak yaşa gelmemiş çocuklar. Süslerinden, gizlemiş olduklarının bilinmesi için ayaklarını yere vurmasınlar! Ey müminler! Allah’a topluca tövbe edin ki, kurtuluşa erebilesiniz!” (Nur 24: 31). Bu ayette kadından istenen, cinselliğini teşhir etmemesi, iffetini koruması ve mahrem yerlerini örtmesidir.

Bazı müfessirlere göre ayette adı geçen ziynetlerden kasıt takılardır, diğerlerine göre de takıların takıldığı vücut bölümleridir ve bu düşünce kadının el ve ayakları hariç tüm vücudunun örtülmesini telkin etmektedir. Avret yeri artık cinsel organ olmaktan çıkmış kadının bütün bedenini kapsamış ve de bedenini evinin duvarları ile örtmüştür. Ayette geçen “örtülerini/başörtülerini göğüs yırtmaçlarının üzerine vursunlar” tavsiyesi ise ayetin inmeden önceki kadınların giyimine bir gönderme olarak görülmektedir. Örtünme hakkındaki ayetler inmeden önce kadınların giydikleri üst giysilerinin göğüs kısımları açık olduğu için vücutlarının bu bölümünü kapatmaları istenmektedir. Kadının örtünmesi hakkındaki bu ayetin geniş ve genel anlamlı olmasından dolayı sonradan ayete katılmaya çalışılmış zorlama yorumlar çoğunluktadır ve Kuran-ı Kerim’de kadının saçının görülmesinin namahrem olarak kabul edildiği ya da saçın hiçbir telinin görülmemesi gerektiği hakkında bir kanıt bulunmamaktadır (Bilgin, 2005; 125-128).

2.8 KADINA YÖNELİK EVLİLİK İÇİ FİZİKSEL ve CİNSEL ŞİDDET

Şiddet olgusu, dünyanın varoluşundan itibaren kendini gösteren ve günden güne tekrarlanan pratikleri ile daima var olmayı garantileyebilmiş bir evrensel sorundur. Şiddeti sadece fiziksel, somut bir eylem olarak görmek şiddete karşı geliştirilmiş normalleştirme duygusunun bir uzantısıdır. Dünya üzerindeki tüm şiddet olaylarının büyük çoğunluğunu oluşturan aile içi şiddet, şiddetin yönlendiği kadının içinde bulunduğu sosyo-ekonomik, kültürel vb. şartların değerlendirilmesinde önemli rol oynamaktadır.

Eril şiddetten ziyade şiddetin erilliği üzerinden gidecek olursak, medeniyet ve doğa ikileminin paralelinde yer alan erkek ve kadın toplumsal cinsiyetlerini iyi anlamamız gerekmektedir. Doğa ile özdeşleştirilen kadın ve medeniyet ile özdeşleştirilen erkek metaforları, medeniyetin doğa üzerindeki şiddetinin süregelen bir yansımasıdır. Kadının erkek hakimiyeti uğruna bir kenara itilip, insanlık dışında tutulması öngörüsü de bununla ilintilidir (Akal, 2003; 230). Kadına yönelik şiddet fiziksel, duygusal, ekonomik ve cinsel gibi sınıflandırmalar ile tanımlanabilir ve bu şiddet kadına birlikte yaşadığı kişi tarafından gelmektedir ki şiddetin bu uygulayıcıları genellikle koca, baba, ağabey vs. olmaktadır.

Yıllardır yapılan araştırmalara bakılırsa kadına yönelik aile içi şiddetin belirli bir toplumu ya da sosyo-ekonomik zümresi olmadığını görebiliriz. Kadına yönelik aile içi şiddetin bu denli yaygın olduğu bir dünyada bu şiddetin temel nedenine bakarsak bunun ataerkil dünya düzeni olduğunu görebiliriz. Erkek, kadın üzerindeki hakimiyetini sağlamlaştırmak ve meşrulaştırmak için kadına yönelik çeşitli şiddet türleri göstermektedir ve bu şiddet sadece aile içindeki eril şiddet değildir. Kadın, eril olmamanın cezasını yaşamının her alanında ve her anında herhangi bir erkeğin elinden çekebilmektedir. Fiziksel şiddetin uygulayıcı tarafı olan erkek, tıpkı kendi kurduğu toplumsal *erk* olan devlet ve din gibi kurumlar sayesinde bu şiddeti meşrulaştırma yollarını bir şekilde bulmuştur. Kadın bedenini, erkek bedeninin haz ve doyum alanı olarak gören mevcut düşünce sistemi, kadının ötekileştirilmesini, ötekileştirilmiş kadınının da daha da soyutlanmasını kendi sağlar.

Kadın bedeni nasıl cinsellik kavramı ile ilintili olarak ele alınıyorsa, kadın cinselliği de eril hegemonyanın baskısı ile ele alınıp şekillendirilmektedir. Penisi cezalandırıcı, vajinayı da ceza çeken olarak gören ataerkil üstünlük paradigması, cinsel şiddeti de dahil çerçevesinde ele almaktadır. Tecavüz suçunun işlenmesinde kadının dört bir taraftan kısıtılıp, tecavüz edeni bir şekilde aklamaya çalışan politikaların geliştirdiği “razı olma” kavramı, kadının kendi cinselliği üzerindeki tüm söz yetkisi elinden almaya çalışmaktadır. Hukuken tecavüz; razı olunmadan, zor kullanarak yapılan dahil olarak ele alınmaktadır ve bu tanım da cinsel birleşmenin ne kadar sadomazoşist olabileceği varsayımına dayanmaktadır. Eril egemenliğin gözünde güç kullanarak, zorla yapılan cinsel birleşme de kadının rızası olarak gerçekleşebilmektedir ancak dikkatten kaçan nokta, rızanın olmadığı yerde zorlama olduğudur. Kadın cinselliği toplumsal manada alınıp satılabilen bir kavramdır ve kadın hiçbir zaman cinselliğine sahip değildir. Cinsellik ile şiddetin birbiri içerisine geçtiği tecavüz olayları da kadın bedeninin sindirilip, kullanım hakkının kadının elinden alındığı durumlara en keskin örneklerden biridir (MacKinnon, 2003; 198-204).

Tecavüzü kötüleyen ve şiddetle reddeden kurumlar, evlilik içi tecavüz konusunda aynı kararlılığı gösterememektedirler. Aile içi tecavüz denilince ilk akla gelen ve keskin hatlarla lanetlenen ensest dışında kocanın karısının rızası dışında onu zorlayarak cinsel ilişkiye girmesini görmezden gelen bir sistem söz konusudur.

Kadının varoluş amacını, kocasının rahatını sağlamak olarak gören ataerkil sistem evlilik içi tecavüzü bir cinsel suç olarak dahi görmemektedir. Kocasını her anlamda tatmin etmekle yükümlü kadının görevlerinden biri de kocası ne zaman ve ne şekilde isterse istesin onunla cinsel ilişkiye girmektir. Cinsel birleşmeyi tamamen eril hazza yönelik olarak gören bu mevcut düşünce, kadının da haz alabileceği gerçeğini göz ardı ederek onu sadece bir tatmin aracı olarak kabullenmektedir.

Evlilik akdini bir nevi, kadının tüm haklarını elinden alabilme aracı olarak gören ataerki bu antlaşmayı kendi çıkarı doğrultusunda kullanabilme konusundaki yeteneğini insanlığın var oluşundan beri gösterme pratiklerini geliştirmiştir. Aile kurumunun temelinde bir erkek reisliği sistemine dayanmadığı, aksine ataerkillikten çok daha önceki dönemlerde anaerkil toplumların var olduğu tezine dayanarak evlilik içi her türlü davranışın aile sözleşmesine dayandığını söyleyebiliriz. Ancak bilinen odur ki, tüm bu sözleşmelerin yaratıcısı ve uygulayıcısı ataerkil düzendir ve bu senaryoda kadına sadece yardımcı rol verilmektedir.

Toplumda kadına yönelik şiddet türlerine baktığımızda, bu şiddet türlerinin temelinde erkek egemen zihniyet ile bağdaştığını ve bu bağdaşmanın sağlayıcılarından biri olarak da dini görürüz. Güzel ve ahlaklı yaşamayı salık veren dinlerin ve bu dinlerin yazılı kuralları olan kutsal kitapların erkek zihniyetinde yazıldığı ve yine erkek egemenliğine hizmet eden kurallar olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Tevrat, İncil ve Kuran-ı Kerim'e

baktığımızda kadına yönelik evlilik içi fiziksel ve cinsel şiddetin boyutlarını ve bu şiddete karşı tutumu görebiliriz.

Patriarkal toplumun kadını güçsüzleştirme çabalarının yansımalarını Kutsal Kitap'ta görebilmekteyiz. Kadını baba evinde de, koca evinde de baskılayan bu toplum düzeni tecavüzü de kimi zaman insanüstü bir şiddet olarak tanımlamaktadır. Burada dikkat çeken nokta, Kutsal Kitap'ta var olan tecavüz hikayelerinin farklı içeriklerle bizlere sunulmasıdır.

Bazı tecavüz vakaları aynı klan ya da kabileden erkeklerin yine aynı klan ya da kabileden kadınlara uyguladıkları tecavüzken, diğer tecavüz vakaları da kabileler arası olarak anlatılmaktadır. Erkek şiddetinin aynı kabileden ya da farklı kabileden de olsa gelebildiğini gösteren bu öyküler, tecavüz çetelerinden de bahsetmektedir. Gruplar arası savaş, çatışma vb. durumlarda ortaya çıkan bu çetelerin tecavüzü diğer grubu sindirme ve bazen de daha da ateşleme amacıyla yaptığı görülmektedir. Kutsal Kitap'ta şehir surları dışında tecavüze uğrayıp bağırarak ancak sesini duyuramayan nişanlı ya da evli kadının tecavüzcüsüne idam cezasını verildiğini ancak bekar ve hiç evlenmemiş bir genç kızın tecavüzcüsüyle belirli bir para karşılığında evlendirildiğini de biliyoruz. Buradaki en önemli nokta, tecavüz suçunun kadının medeni haline bağlı olarak ne kadar uç noktalarda cezalara tabii tutulduğudur. Evli kadına tecavüz ederek onunla evli erkeğin seksüel haklarına, nişanlı kadına tecavüz ederek de onunla nişanlı erkeğin gelecekteki seksüel haklarına tecavüz edilmiş olmaktadır ve bu durum kadının bedeni üzerindeki egemenliğin

kayıtsız şartsız babaya, kocaya, nişanlıya ait olduğunu gözler önüne sermektedir (Van Dyk, 2003; 101).

Tevrat ve İncil’de aile içi şiddetten ve de evli karı koca arasındaki zorla cinsel birleşmeden bahsedilmez ancak tecavüz vakalarının var olduğu gerçeği de yadsınamaz. 2. Samuel:13’te geçen Tamar’a üvey erkek kardeşinin tecavüzü, Yaratılış:34’te geçen Şekem’in Dina’ya tecavüzü, 2. Samuel 16:21-22’de geçen Avşalom’un babası Davut’un 10 karısına (cariyesine) tecavüzü bu vakalara örnektir.

Efesliler 5:22’de geçen “Ey kadınlar, Rab’be bağımlı olduğunuz gibi, kocalarınıza bağımlı olun.” sözleri evlilik hayatı içerisinde kadınların kocalarının isteklerine boyun eğmeleri konusunda telkinde bulunmaktadır.

Zekeriya 14:2’de geçen şu sözler ise Tanrı’nın tecavüzü ve yağmacılığı desteklediğine dair bir örnektir: “Yeruşalim’e karşı savaşmaları için bütün ulusları bir araya getireceğim. Kent ele geçirilecek, evler yağmalanacak, kadınların ırzına geçilecek. Kentte yaşayanların yarısı sürgüne gönderilecek, geri kalanlar kentte kalacak”.

Savaşın ve kaosun betimlenmesinde büyük bir rol oynayan “tüm kadın ve kızlara tecavüz etme” ifadesinin Kutsal Kitap’ta bolca kullanıldığını görebiliriz. Erkekler arası

diplomatik ya da benzeri konulardaki anlaşmazlıklar sonucu ortaya çıkan çatışmaların ceremesini kadınlar tecavüze uğrayarak yüzyıllardır çekmektedirler çünkü tecavüz onur kırıcı bir suçtur ve kırılan onur o zümrenin ya da toplumun erkeklerinin onurudur.

Kuran'ı Kerim'e baktığımızda aile içi şiddet konusunda karşımıza çıkan en önemli ve en çok tartışılan ayet şüphesiz ki Nisa 34. ayette geçen ifadelerdir: “Erkekler; kadınları gözetip kollayıcıdır. Şundan ki, Allah, insanların bazılarını bazılarından üstün kılmıştır ve erkekler mallarından bol bol harcamışlardır. İyi ve temiz kadınlar saygılıdır; Allah'ın kendilerini koruduğu gibi, gizliliği gereken şeyi korurlar. Sadakatsizlik ve iffetsizliklerinden korktuğunuz kadınlara önce öğüt verin, sonra onları yataklarında yalnız bırakın ve nihayet onları evden çıkarın/buldukları yerden başka yere gönderin! Bunun üzerine size saygılı davranırlarsa artık onlar aleyhine başka bir yol aramayın! Allah çok yücedir, sınırsızca büyüktür”.

Yaşar Nuri Öztürk'ün Kuran Meali'nde bu şekilde ilettiği ayetin tartışmalı olmasının en büyük nedeni; bazı diğer meallerde “dövmek” eyleminden bahsedilmesidir. Süleyman Ateş'in tefsirinde (1995) ise Nisa 34. ayet şu şekilde yazılmıştır: “Allah, insanları birbirinden üstün kıldığı ve mallarından harca(yıp kadınların geçimini sağla)dıkları için erkekler, kadınlar üzerinde yöneticidirler. Bundan dolayı iyi kadınlar itaatkâr olup Allah'ın kendilerini korumasına karşılık (Allah'ın verdiği başarı ile) gizliyi korurlar (kocalarına asla ihanet etmezler). Hırçınlık etmelerinden korktuğunuz kadınlara öğüt verin, yataklarından ayrılın ve (bunlarla yola gelmezlerse) onları dövün! Eğer size

itaat ederlerse artık onların zararına bir yol aramayın. Çünkü Allah, yücedir, büyüktür!”. Nüşuz yapan kadına karşı kocanın yapması gerekenleri anlatan bu ayetin amacı; aile düzeninin ve mutluluğunun devamını sağlama olarak görülse de kadını kocasının himayeciliğine muhtaç ve kocasından aşağı bir konumda göstermektedir.

Erkeklerin kadınlar üzerinde yönetici olmalarının sebeplerini yaratılışlarına ve sonradan kazanılan özelliklerine bağlayan, erkeklerin kadınlara nazaran daha dayanıklı ve akıl yönünden daha üstün olduğunu savunan Süleyman Ateş (1995) tefsirinde kadını dövme konusunda şunları söylemektedir: *“Dövme başvurulacak son uslandırma metodudur. Başka eğitim yolları denenmeden bu yola gidilmez. Döverken de aşırıktan sakınmak, kamçı ve değnek ile değil, bükülmüş mendille veya elle vurmaktan sakınmak, vücutun hep belli yerine değil, ayrı ayrı yerlerine vurmaktan sakınmak, gerektiğini müfessirler izah etmişlerdir.”* (Ateş, 1995; 611). Müfessirler de Hz. Muhammed’in hiçbir karısını dövmediğini ve yine Hz. Muhammed’in kadını eşek döver gibi dövüp daha sonra da gece koyna almanın ne kadar akıldışı olduğundan bahsettiğini aktarmışlardır (Bilgin; 2005; 74-75).

Kadına yönelik fiziksel şiddetin, evlilik içerisindeki sorunların bir çözümü olarak görülmesi ve geçimsizliğin bu şekilde giderilebileceği inancı dönemin toplumsal yapısını açıklamaktadır ancak günümüzde bu şiddet türünün toplum içerisinde hala kabul görmediği anlamına da gelmemektedir.

3. SONUÇ

Beden kavramı, bir çok tanımlamalardan geçmiş ve kendi özel perspektifi eşliğinde değerlendirilmiştir. İnsan da varoluşundan bu yana, bedeni ile ilişkilendirilmiş ve toplumsallaşmak için de bedenini kullanmıştır. Beden kavramını daha iyi anlayabilmek için, bedene atfedilen tanımlamaların tarihsel gelişimine ve değişimine bakmak gereklidir. Zamanla birlikte değişen ve toplumsallaşan beden, insanın hayatı ve kendisini anlaması konusunda önemli bir araçtır. Genel anlamda biyolojik çerçevede yapılan beden tanımlarının, toplumsal çerçevede yapılan beden tanımlarına tercih edildiği görülmektedir ancak araştırmamız toplumsal hayatın ve bu paralelde insan davranışlarının sınırlarını belirleyen en önemli faktör olan dinler ve dinlerin yazılı kanunları olan kutsal kitapların spesifik anlamda kadın bedenine olan yaklaşımı hakkındadır.

Kadın bedeni, yüzyıllardır ataerkil toplum düzeninin bir hegemonya aracı olarak görülmekte ve bunu meşrulaştıran en büyük etkenlerin başında din kavramı gelmektedir. Dine olan ihtiyaç, insanın bir olguya inanma ihtiyacının devamıdır ve bu ihtiyacın karşılanmasında kutsal kitaplar ve onların söyledikleri önemlidir. Bu anlamda kutsal kitapların kadın bedenine yönelik yaklaşımları ve bu yaklaşımların birbirleriyle olan ilişkilerinin irdelenmesi önemlidir. Semavi dinlere ait üç büyük kutsal kitap olan Tevrat, İncil ve Kuran-ı Kerim'in ayetlerinde kadının bedenine yönelik yaklaşımların benzerliklerinin ve farklılıklarının ortaya konulması, tarihsel ve toplumsal anlamda bize yol göstermektedir.

Yaratılış konusunda Tevrat, diğer iki kutsal kitaba nazaran daha farklı bir yaratılıştan söz etmektedir. Kadının yaratılışını, Havva'nın yaratılışı olarak anlatan Tevrat'ta Havva Adem'in kaburga kemiğinden yaratılmıştır. Kadının, erkeğin kaburga kemiğinden yaratılmasını bazı görüşler kadını aşağılayan, hor gören bir anlatım olarak görse de, bu anlatımın kadın ve erkek eşitliğini simgelediğini söyleyen görüşler de mevcuttur. Yasak ağaçtan yedikleri meyve yüzünden cennetten kovulmuşlar ve Havva'ya yani kadına acılar içerisinde doğurma ve erkeğine karşı konulamaz bir istek duyma cezası verilmiştir. Kuran-ı Kerim'de ise yaratılış hikayesi, tek bir nefisten yaratılan Adem ile eşi olarak karşımıza çıkmaktadır. Kadının erkekten yaratıldığına, ondan daha aşağı bir konumda olduğuna dair hiçbir ayet bulunmayan Kuran-ı Kerim'de yaratılış, Tevrat'takine nazaran daha eşitlikçi ve erkeği yüceltmeyen bir anlatıma sahiptir. Yasak ağaçtan yemelerine neden olan da Tevrat'taki yılan metaforu değil şeytandır. Günahı işleyen sadece Havva değil, Adem ile Havva'dır ve günahı eş olarak işlemişlerdir. Ayrı nefisler olarak değil tek bir nefis olarak betimlenmişlerdir.

Bekaret kavramı Tevrat'ta satılabilen bir meta olarak tasvir edilmektedir. Adı kirletilen ve bakire olduğunu kanıtlanan kadının babasına 100 gümüş şekel veren erkek, kadını ömür boyunca boşayamaz. Bakire olduğu kanıtlanamayan kadın da taşlanarak öldürülme cezasına çarptırılırdı. Evlilik öncesi seks konusunda çok da katı kuralları olmayan Tevrat'ta bakire kızla yatan erkeğe verilen ceza kızın babasına 50 gümüş şekel vermek ve kızla evlenmektir. İncil'de ise bekaret konusuna Hz. Meryem'in bakire doğumunda çokça değinilmiştir ve evlilik öncesi seks kati

kurallarla yasaklanmıştır. Tevrat'ta da İncil'de de seks sadece evlilik kurumu içerisinde kutsanmıştır, bunun dışındaki tüm cinsel faaliyetler lanetlenmiştir.

Kuran-ı Kerim'de bekaret olgusu, Hz. Meryem'in ve cennetteki hurilerin betimlenmesinde karşımıza çıkmaktadır. Evlilik öncesi sekse dair bir ayet bulunmamasıyla birlikte, Hz. Muhammed'in hadislerine göre bekaret evlenilecek kadında aranan elzemlerden biridir. Ancak günümüze baktığımızda Müslüman toplumların, Kuran-ı Kerim'de kesin bir dille yer almasa da evlilik öncesi sekse ve bekarite bakışı açıkça ortadadır. Bekaret evlenmemiş kadında bulunması gereken bir özelliktir ve cinsel birleşme kadın için sadece evli olduğu kişiyle olmalıdır.

Zina'ya neslin devamını örseleyen bir suç olarak bakan Tevrat, zinayı kesin bir dille "Zina etmeyeceksin!" ayeti ile yasaklamıştır. Erkeklerin kendi eşleri dışında hiçbir kadınla ilişkiye girmemesi telkin edilmekte ve evli kişilerin yaptığı zinanın cezası olarak ölüm olarak belirtilmektedir. Zinayı yasaklayan Tevrat'ta zina hakkındaki ayetlerin çokluğu bu günahın çokça işlendiğini göstermektedir. Soyun karışmaması ve babanın yani atanın belli olmasını sağlamak için zina önüne geçilmesi gereken bir suçtur. İncil'de ise İsa'nın öğretilerine bakıldığında, zinanın erkeğin zayıf karakterliliğinden dolayı oluştuğuna dair bir inancın var olduğu görülmektedir. İsa zina yapan kadını taşlamak isteyenlere verdiği "Hanginiz masum ki?" sorusuyla ataerkil zihniyetten bir nebze de olsun ayrılmaktadır.

Kuran-ı Kerim’de zina eden erkeğe ve kadına 100 değnek cezası, suçu işleyene yönelik bir cinsiyet ayrımının olmamasının yanı sıra zinaya tanıklık edecek dört kişinin gerekliliği konusu önemlidir. Bu yaklaşım zinanın ispatını zorlaştırmakta ve iftiralara karşı bir duvar örmektedir. Bir çok tefsirde ve hadislerde zinanın kadının başının altından çıkan bir suç olarak gösterilmesine rağmen, Kuran-ı Kerim’de zinayı kadının suçu gören bir ayet bulunmamaktadır.

Fahişelerden kötü ve kirli kadın olarak bahsedilen Tevrat’ta fuhuş kaçınılması gereken bir günah olarak adlandırılmıştır. Fahişeyi yoldan çıkarıcı ve erkekleri ayartıcı olarak gören ayetler, fuhuşu tetikleyen kadının baştan çıkarıcılığı olduğunu ve erkeğin de bu büyüye kendini kaptırdığını söylemektedir. İncil’de çilecilik öğretisinden yola çıkarak bedene atfedilen anlamların kutsallığı nedeniyle fuhuş da lanetlenmektedir. Beden, insana Tanrı tarafından verilmiş bir emanet olarak betimlenmekte ve günahkarlığın alanı beden olarak görülmektedir. Evlilik kurumunu yıkabilecek bir etken olarak görülen fuhuş lanetlenmektedir.

Fahişe sözcüğü Kuran-ı Kerim’de genel anlamda kötülükleri işaret etmektedir ve tek bir cinsiyete yönelik bir sıfat olarak kullanılmamaktadır. Her türlü kötülüğü reddeden Kuran-ı Kerim fuhuşu da reddetmektedir. Fahişelik yapan kadını hür ve cariye olarak ayırarak ve buna göre ceza vererek engellemeye çalışan Kuran-ı Kerim fuhuşu zinayı da içine alan bir günah olarak görmektedir.

Tevrat, İncil ve Kuran-ı Kerim’de lezbiyenlik konusunda tam adını içeren bir ayet bulunmamaktadır ancak her üç kitapta da Lut Kavmi’nin akıbetinden bahsedilmesine bakıldığında eşcinselliğin ve buna paralel olarak lezbiyenliğin yasaklandığı anlaşılmaktadır.

Adet kanaması sırasında eşler arasındaki cinsel birleşmeyi yasaklayan Tevrat’ın amacı; erkeğin eşine karşı isteğini yeni tutmaktır. Kirli ve pis olarak adlandırılan adet kanı yüzünden kadınlar da adet gördükleri dönemde pis sayılmakta ve dokundukları nesnelere ve kişileri kirlettiklerine inanılmaktadır. Bununla birlikte, adet dönemindeki kadına dokunan kişi de kirlenmektedir. İncil’de adet kanına Tevrat’taki kadar sert hatlarla bakılmamakla beraber, adet kanı kadının arınması gereken kirliliğin nedenidir ve adet dönemindeki seks hakkında bir ayet bulunmamaktadır.

Kuran-ı Kerim’de adet kanaması gören kadın, eziyet çeken insan olarak görülmektedir. Adet kanaması döneminde cinsel birleşmeyi yasaklayan Kuran-ı Kerim, Tevrat’tan farklı olarak kadını pislik olarak değil acı çeken bir insan olarak görmektedir.

Başını örterek sokağa çıkan kadını “namuslu kadın” olarak tanımlayan Tevrat’ta çıplaklık bir günahdır ve kadınların peçe takarak dolaştığına kanıt

olabilecek bazı ayetler bulunmaktadır. Örtünmeyi bir dini buyruk olarak değil, toplumsal yaşamın bir gerekliliği olarak gören Yahudilik, kadını örterek onun namuslu olduğuna dair diğer insanlara uyarı yollama amacındadır. İncil’de kilisede ibadet eden kadının başını örtmesi gerektiğine dair ayetler vardır ve başını örtmeyene getirilen saçını tıraş etme yükümlülüğü önemlidir çünkü saç tıraş edilmiş kadın bir aşağılama görüntüsüdür. Bu yaptırım sayesinde İncil, kadının dua ederken başını örtmesini sağlamaktadır.

Mahrem yerlerin kapatılmasının ilk çıkış yeri, Adem ile Havva’nın yasak meyveden yiyip avret yerlerinin birbirlerine görünmesidir. Çıplaklıklarının bilincine varan Adem ile Havva’ya yasak meyveyi yediren şeytan olduğuna göre, çıplaklık şeytani ve kaçınılması gereken bir durumdur. Özel alana ait kadının kamusal alanda örtünerek dolaşması, bir aidiyet göstergesidir ve bu sayede kadın bakışlardan kurtulur.

Tevrat’a ve İncil’e baktığımızda, kadına yönelik şiddetin yaygın olduğu çeşitli ayetlerden anlaşılmaktadır. Evli ya da nişanlı kadının tecavüzcüsüne verilen ceza idam iken, bekar kadının tecavüzcüsüne layık görülen mağdur kadınla belirli bir para karşılığı evlenmesidir. Tecavüze uğrayan kadınları medeni hallerine göre ayıran bu anlayış, tecavüzü de farklılaştırmaktadır. Kutsal Kitap’ta savaş ve benzeri kaos ortamlarında erkeklerin diğer kabilelerin kadınlarına tecavüz ettiği ve bunun o

kabilenin erkekleri için bir utanç kaynağı olduğundan bahsedilmektedir. Kanaatimce, savaşın mimarı ve uygulayıcıları olan erkekler cezayı kadınlara çektirmektedir.

Kuran-ı Kerim’de kadına yönelik şiddetin tanımlanması tartışmalı bir konudur. Ayetlere baktığımızda karşımıza çıkan anlam kaymaları bu konudaki kesin hükmü vermekte yeterli olmamaktadır ancak kadının erkek himayesinde olduğuna ve buna uygun davranmadığında hafif de olsa fiziksel şiddete uğrayabileceğine dair bir anlam çıkarılabilir.

Kutsal kitapların nezdinde kadın bedenine yönelik tutumun zamanla ve toplumun farklılığı ile değiştiği, bazı zamanlar da aynı kaldığı görülmektedir. Mevcut ataerkil sistemin devamlılığını sağlama amacıyla kutsal kitaplardaki ayetlerin bazılarının keyfiyetle yorumlandığı görülmektedir. Adem ile Havva’nın hikayesi ile başlayan kadın bedenine yönelik tutum çeşitliliği günümüze kadar gelmiştir. Kadını ve yaşantısını sınırlamada büyük rol oynayan beden, toplumsal ve kültürel dinamiklerin de etkisiyle tahakküm altına alınmıştır.

KAYNAKÇA

Abdulkaki, F. (2002), **Mucem El-Mufehres**, İstanbul:Timaş Yayınları.

Ağaoğlu, A. (1985), **İslamiyet'te Kadın**, Ankara:Birey ve Toplum Yayınları.

Ağırman, C. (2001), **Kadının Yaratılışı: İlgili Rivayetler Bağlamında Yeni Bir Yaklaşım**, İstanbul:Rağbet Yayınları.

Akal, C. B. (2003), **İktidarın Üç Yüzü**, Ankara:Dost Kitabevi Yayınları.

Anderson, L. M. Et. Al., (2004), **Women and Religious Traditions**, Oxford:Oxford University Press.

Arsel, İ. (2008), **Şeriat ve Kadın**, İstanbul:Kaynak Yayınları.

Aslan, H. (1999), **Tanrı ve Kadın (Semavi Dinlerin Kadına Bakışı)**, İstanbul:Berfin Yayınları.

Atay, H. (1993), **Kuran'a göre Araştırmalar-1**, Ankara:Atay Yayınevi.

Ateş, S. (1995), **Kuran-ı Kerim Tefsiri Cilt 1-2-3-4-5**, Milliyet Yayınları.

Bachofen, J. J. (1997), **Söylence, Din ve Anaerki**, İstanbul:Payel Yayınevi.

Baudrillard, J. (2001), **Baştan Çıkarma Üzerine**, Çeviren: Ayşegül Sönmezay, İstanbul:Ayrıntı Yayınları.

Beal, T. K. ve Gunn, D. M. (1997), **Reading Bibles, Writing Bodies**, , London:Routledge.

Berktaş, F. (2000), **Tektanlı Dinler Karşısında Kadın**, İstanbul:Metis Yayınları.

Bilgin, B. (2005), **İslam'da Kadının Rolü Türkiye'de Kadın**, Ankara:Sinemis Yayınları.

Billinghurst, J. (2003), **Temptress: From the Original Bad Girls to Women on Top**, Vancouver:Greystone Books.

Bilmen, Ö. N. (2003), **Büyük İslam İlmihali**, İstanbul:Semerkant Yayıncılık.

Bradford, A. T. (2006), **The New Testament on Women**, Bloomington:Trafford Publishing.

Caner, E. (2004), **Kutsal Fahişeden Bakire Meryem'e – Toprak ve Kadın**.İstanbul:Su Yayınevi.

Connell, R. W. (1998), **Toplumsal Cinsiyet ve İktidar**, İstanbul:Ayrıntı Yayınları.

Corbin, A., Courtine J. J., Vigarello G. (2008), **Bedenin Tarihi 1: Rönesans'tan Aydınlanma'ya**, İstanbul:Yapı Kredi Yayınları.

Çabuklu, Y. (2006), **Bedenin Farklı Halleri**, İstanbul:Kanat Yayınları.

Çalışlar, O. (2005), **İslam'da Kadın ve Cinsellik**, İstanbul:Güncel Yayıncılık.

Doğan, M. (2009), **Büyük Türkçe Sözlük**, Ankara:Pınar Yayınları.

Douglas, M. (1999), **Implicit Meanings**, New York:Routledge & Kegan Paul.

Dökmen, Z. Y. (2004), **Toplumsal Cinsiyet (Sosyal Psikolojik Açıklamalar)**, İstanbul:Remzi Yayınları.

Drenth, J. (2007), **Dünyanın Kökeni: Vajina**, İstanbul:Agora Kitaplığı.

Dursun, T. (2006), **Din ve Seks**, İstanbul:Berfin Yayınları.

Elbani, M. N. (1970), **Hicap: Müslüman Kadının Örtüsü**, İstanbul:Sinan Yayınevi.

Engels, F. (2005), **Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni**, Çeviren: Kenan Somer, Ankara:Sol Yayınları.

Esed, M. (1998), **Kuran Mesajı Meal-Tefsir**, İstanbul: İşaret Yayınları.

Firestone S. (1993), **Cinselliğin Diyalektiği**, İstanbul:Payel Yayınları.

Forth, S. (2008), **Eve's Bible: A Woman's Guide to the Old Testament**, NY:St. Martin's Press,.

Foucault, M. (1996), **Cinselliğin Tarihi**, İstanbul:Ayrıntı Yayınları.

Freud, S. (2001), **Haz İlkesinin Ötesinde Ben ve İd**, İstanbul:Metis Yayınları.

Fuchs, E. (2003), **Sexual Politics in the Biblical Narrative: Journal for the Study of the Old Testament Supplement Series**, London:Sheffield Academic Press.

Gazali. İ. (1975), **İ'hyau 'Ulumi'd-din**, Cilt:2, İstanbul:Bedir Yayınları.

Girginer, H. U. (1994), **Türk Toplumunda Cinsiyet Rollerini Algısı**, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Gökberk, M. (1999), **Felsefe Tarihi**, İstanbul:Remzi Kitabevi.

Hanson, K. C. (1993), **Blood and Purity in Leviticus and Revelation**, Journal of Religion and Culture, Vol. 28, s. 215-230.

House P. R. (1998), **Old Testament Theology**, Illinois:InterVarsity Press.

Ingalls, A. D. (2000), **Headcoverings in the Old Testament**, The Journal of Ministry & Theology, Vol. 4, No. 2 Fall, s. 41-52.

İlkkaracan, P. (2003), **Müslüman Toplumlarında Kadın ve Cinsellik**, İstanbul:İletişim Yayınları.

İnceoğlu, Y. ve Kar, A. (2010), **Kadın ve Bedeni**, İstanbul:Ayrıntı Yayınları.

Joseph, S. (2006), **Body, Sexuality, and Health**, Encyclopedia of Women and Islamic Cultures, Volume 3: Family, Boston: Brill.

Kandiyoti, D. (1997), **Cariyeler Bacılar Yurttaşlar: Kimlikler ve Toplumsal Dönüşümler**, İstanbul:Metis Yayınları.

Kardavi, Y. E. (2005), **İslam'da Helal ve Haram**, İstanbul:Hilal Yayınları.

Karşlı, İ. H. (2003), **Kuran Yorumlarında Kadın: Sosyo-Kültürel Çevrenin Kur'an Yorumlarındaki Yansımaları**, İstanbul:Rağbet Yayınları.

Kösemihal, N. Ş. (1982), **Sosyoloji Tarihi**, İstanbul:Remzi Yayınları.

Kutsal Kitap: Eski ve Yeni Ahit (Tevrat ve İncil), İstanbul:Yeni Yaşam Yayınları, 2009.

MacKinnon, C. A. (2003), **Feminist Bir Devlet Kuramına Doğru**, İstanbul:Metis Yayınları.

Marcos, S. (2006), **Bedenler Dinler ve Toplumsal Cinsiyet**, Ankara:Ütopya Yayınları.

Mascetti, M. D. (2000), **İçimizdeki Tanrıça: Kadınlığın Mitolojisi**, İstanbul:Doğan Kitapçılık.

Mernissi, F. (2003), **Kadınların İsyanı ve İslami Hafıza**, Ankara:Epos Yayınları.

Mevdudi, S. E. (1996), **Hicap**, Ankara:Hilal Yayınları.

Mitchell, J. (1985), **Kadınlık Durumu**, İstanbul:Kadın Çevresi Yayınları.

Öztürk, Y. N. (1991), **İslami Kavramlar Ansiklopedisi Cilt 1-2**, İstanbul: Hürriyet Yayınları.

Öztürk, Y. N. (2003), **Kuran-ı Kerim Meali**, İstanbul:Yeni Boyut Yayınevi.

Parrinder, G. (2003), **Dünya Dinlerinde Cinsel Ahlak**, İstanbul:Say Yayınları.

Pinguet, C. (2006), **Batılı Kimliğin Oluşturulmasında Ötek'nin Sergilenmesi: İnsanat Bahçesi ve Uğradığı Değişimler**, Cogito: Ten Derinden, Sayı: 44-45.

Rice, P. F. ve Kohl J. (1996), **Intimate Relationships, Marriages and Families**, California:Mayfield Publishing.

Russell, B. (2005), **Evlilik ve Ahlak**, İstanbul:Cem Yayınevi.

Savran, G. A. (2004), **Beden Emek Tarih: Diyalektik Bir Feminizm İçin**, İstanbul:Kanat Yayınları.

Saygılı, A., 2005, **Modern Devletin Beden İdeolojisi Üzerine Kısa Bir Deneme**, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 54, Sayı:3, s. 323-340.

Sümer N. (2007), **Kitab-ı Mukaddes'te Cinsel Motifler**, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Adana.

Şişman, N. (2006), **Emanetten Mülke: Kadın, Beden, Siyaset**, İstanbul:İz Yayıncılık.

Van Dyke L. Et. al. (2003), **Essentials of Christian Theology**, Westminster John Knox Pr.

Vedud-Muhsin, A. (1997), **Kuran ve Kadın**, İstanbul:İz Yayıncılık.

Zeldin, T. (2000), **İnsanlığın Mahrem Tarihi**, İstanbul:Ayrıntı Yayınları.

Zlotnick, H. (2002), **Dinah's Daughters: Gender and Judaism from the Hebrew Bible to Late Antiquity**, Philadelphia:University of Pennsylvania Press.

http://www.simpletoremember.com/faqs/Womens_Issues.htm#_Toc5297782

00, Erişim Tarihi: 23.11.2008

<http://www.stoa.org/diotima/>, Erişim Tarihi: 12.11.2008

<http://www.religionfacts.com/> Erişim Tarihi: 23.11.2008

<http://www.brandeis.edu/projects/fse/muslim/mus-essays/mus-ess-index.html>, Erişim Tarihi: 17.11.2008

<http://hrr.hartsem.edu/ency/index.html>, Erişim Tarihi: 15.11.2008

<http://ffrf.org/nontracts/women.php>, Erişim Tarihi: 2.1.2009

<http://feminism.eserver.org/theory/papers/lilith/> , Erişim Tarihi: 5.1.2009

http://www.yale.edu/adhoc/research_resources/dictionary/biblio.html, Erişim Tarihi: 1.1.2009

<http://www.nd.edu/~archives/LAU.HTM>, Erişim Tarihi: 10.11.2008

<http://www.proutworld.org/features/status.htm>, Erişim Tarihi: 28.11.2008

http://userpages.umbc.edu/~korenman/wmst/links_rel.html, Erişim Tarihi:
19.12.2008

<http://www.fsrinc.org/jfsr/volumes.htm>, Erişim Tarihi: 22.11.2008

<http://www.questia.com/PM.qst?a=o&d=97321553>, Erişim Tarihi:
21.12.2008

<http://www.questia.com/PM.qst?a=o&d=99581645>, Erişim Tarihi:
15.11.2008

Özlem, Hepşen, Tevrat, İncil ve Kuran-ı Kerim’de Kadın Bedeni, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Nahide Bozkurt, 117 s.

ÖZET

Toplumsal ve kültürel yaşamı önemli ölçüde etkileyen en büyük etkenlerden biri olan din ve dinlere bağlı kutsal kitapların, kadın bedenine yönelik yaklaşımlarının benzerliklerini ve farklılıklarını ortaya koyma amacındaki bu çalışma, ayetlerdeki kadın bedeni üzerindeki tahakkümü sorgulamaktadır.

Bedenin genel anlamda yapılan tanımı sayesinde, toplumsal ve biyolojik cinsiyet ayrımı açıklanmıştır. Kadın bedenini doğrudan ilgilendiren kavramlar üzerinden gidilen araştırmamızda, üç kutsal kitaptaki kadın bedenine yönelik ayetler ortaya koyulmuş ve bu kavramlar hakkında çeşitli düşünürlerin yorumları ele alınmıştır. Tevrat, İncil ve Kuran-ı Kerim’in kadın bedenine yönelik tutumunun birbiriyle olan etkileşimi göz önüne serilmiştir. Özellikle Kuran-ı Kerim’deki ayetler ile birlikte ele alınan hadisler ve tefsirler de konunun çok yönlü ele alınmasına fırsat sunmuştur. Kadına ve dolayısıyla bedenine yönelik dini baskının irdelendiği bu tez, yüzyıllardır var olan ataerkil toplum düzeninin devamlılığını nasıl sağladığını göstermektedir.

Feminist ve eleştirel kuram çerçevesinden bakılan bu çalışma, kadın bedenini iktidar alanı olarak gören erilliğin hangi dine ve kitaba inanırsa inansın,

mevcudiyetini koruma adına kadını kısıtladığını ve dini buyrukları kullanarak kadını özel alanına hapsettiğini gözler önüne sermektedir.

Anahtar Kelimeler: Tevrat, İncil, Kuran-ı Kerim, Beden, Kadın, Zina, Bekaret, Fuhuş, Örtünme, Yaratılış, Cinsel Şiddet, Fiziksel Şiddet, Adet Kanaması, Lezbiyenlik.

Özlem, Hepşen, Woman Body in Holy Book and Koran, Master's Thesis, Advisor: Prof. Dr. Nahide Bozkurt, 117 p.

ABSTRACT

This study which has the aim of displaying approaches of religions and the holy books connected to them, which are one of the biggest factors effecting the social and cultural life, questions domination on women's body of the verses in these holy books. Especially, these approaches are dealt with according to their similarities and differences through woman body.

The differentiation of gender and sex has been stated out by explanation of the body's literal meaning. In our study which discusses terms directly related to woman body, the verses about woman body from three different holy books have been indicated and the interpretations of various philosophers have been considered about these verses. The interconnection of the approaches about woman body among the Old Testament, Holy Bible, and Koran has been brought out. Especially, together with the verses in Holy Koran, the Prophet Muhammad's sayings, and exegesis also have given opportunity to discuss the topic in various aspects. This thesis in which the religious pressure on woman and accordingly her body is examined shows how patriarchal society, existing for ages, is able to protect its continuity.

This study which has a perspective of feminist and critical theory shows that, no matter what religion or holy book it believes, the masculinity which considers woman body as power domain limits woman and by using religious commands imprisons her into domesticity with the purpose of saving its presence .

Key words: The Old Testament, Holy Bible, Koran, Body, Woman, Adultery, Virginity, Prostitution, Veil, Creation, Sexual Violence, Physical Violence, Menstrual Bleeding, Lesbianism.